

ZAPISNIK

sedmega rednega zasedanja
Mestnega ljudskega odbora
glavnega mesta Ljubljane

Zapisnik

o VII. rednem zasedanju skupščine Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane, ki je bilo v sredo 14. novembra 1951 od 16. do 20. ure in v četrtek, dne 15. novembra 1951 od 8. do 13.30 ure in od 15.30 do 20. ure v sejni dvorani Mestnega ljudskega odbora Ljubljana, Mestni trg 1.

Predsednik skupščine *Krivic* Vladimir začne zasedanje, katerega je sklicalo Predsedstvo skupščine na podlagi 15. člena zakona o delu ljudskih odborov.

Zapisnik zasedanja vodi tajnik *Resnik* Julijana.

Na predlog *Lušteka* Miroslava izvolijo odborniki za overitelja zapisnika *Repič* Ivanko in *Kavčiča* Jožeta.

Tajnik *Resnik* Julijana ugotovi, da so od 123 izvoljenih odbornikov navzoči 103 ljudski odborniki. Odsotnih je 20 ljudskih odbornikov in sicer Babnik Andrej, Bajuk Stana, Breclj Tone, Černe Stane, Demšar Antonija, Goričan Marija, Jančar Marija, Jelovšek Jože, Jurca Branka, Kovač Albin, Kraigher Uroš, Mohar Marjan, Pernuš Anka, Peternel Franc, Sever Stane, Škrlavaj Milan, Šubic Miran, Trtnik Lojze, dr. Vojška Danilo, Žagar Fani. Od teh je 16 opravičeno odsotnih, 4 pa neopravičeno.

Predsednik ugotovi sklepčnost zasedanja.

Tajnik *Pečaver* Albina prečita zapisnik o zadnjem zasedanju.

Predsednik vpraša odbornike, če imajo kake pripombe k zapisniku. Ker nihče ničesar ne pripombi, predlaga predsednik odobritev zapisnika.

Soglasno sprejeto.

Predsednik pozove člana mandatno-imunitetne komisije *Bole* Dušana, da poda poročilo.

Bole Dušan poroča:

Mandatno-imunitetna komisija Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane se je sešla 14. novembra 1951 ob 8. uri v prostorih Predsedstva Mestnega ljudskega odbora v sestavu: Kimovec Franc, *Bole* Dušan, Prešeren Mirko.

Na dnevnem redu je bilo razpravljanje o mandatu tov. *Goričan* Marije, stanujoče v Ljubljani, Prešernova 42. Tov. se odpoveduje funkciji ljudskega odbornika zaradi stalne preselitve v Brežice. Zaradi tega ne bo mogla v bodoče opravljati funkcije ljudskega odbornika in prevzema njeno mesto tov. *Kališnik* Janez, stanujoč na Celovski cesti 1, doslej namestnik ljudskega odbornika Mestnega ljudskega odbora za isto volilno enoto.

Mandatno-imunitetna komisija sprejema ta razlog in predlaga skupščini, da razreši tovarišico Goričan Marijo in imenuje za ljudskega odbornika njenega namestnika, tov. Kališnika Janeza.

Soglasno sprejeto.

Predsednik predlaga nato sledeči

dnevni red:

1. Razprava o novih gospodarskih ukrepih in o njihovem vplivu na lokalno gospodarstvo.
2. Problematika zdravstvene službe in socialnega skrbstva na področju mesta Ljubljane.
3. Poročilo o zaključkih dosedanje diskusije o novi organizaciji ljudskih odborov.
4. Predlog sprememb v odlokih, o javnem redu in miru, o tržnem in sejmskem redu, o hišnem redu ter ureditvi gostinskih obratov.
5. Sprejetje odločb o ustanovitvi oziroma spremembah nekaterih drž. gospodarskih podjetij.
6. Izvolitev in razrešitev sodnikov okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana.
7. Izvolitev sodnikov za prekrške in imenovanje disciplinske komisije za vodenje disciplinskega postopka proti sodnikom za prekrške.
8. Izvolitev članov posvetovalnih odborov bank, komisij, članov komisij in disciplinskega sodišča za uslužbenca MLO.

Soglasno sprejeto.

1. Razprava o novih gospodarskih ukrepih in o njihovem vplivu na lokalno gospodarstvo

Avšič Jakob, predsednik Izvršilnega odbora Mestnega ljudskega odbora referira o predmetu.

Naša socialistična domovina se krepko razvija v smer industrializacije, ki dobiva vrsto novih objektov in s tem visoko produktivnih delovnih mest in novo produkcijo. Dosedanje gospodarstvo je ustvarilo pogoje za korak, ki ga iz lastnih sredstev ni zmožno nobeno liberalno gospodarstvo. Samo s planskim gospodarstvom smo mogli razviti tako dejavnost na več kot tisoč značajnih, deloma popolnoma novih objektih, in obenem dajati take socialne dajatve, ki jih ne pozna svet.

Naš novi prelomni korak v socialistično demokracijo, ko so delavski sveti prevzeli tovarne v svojo upravo, pomeni:

1. da bi v polni meri prišla do izraza gospodarska in politična samouprava, je potreben točen gospodarski račun v teh podjetjih,
2. s tem v zvezi višja stopnja socialističnega nagrajevanja po učinku dela in
3. kot posledica večja demokratičnost in socialna pravičnost v delovnih kolektivih.

Logični rezultat teh načel so razni gospodarski ukrepi, predhodniki novega finančnega sistema, ki so danes pokazali že dobre rezultate na vseh gospodarskih področjih.

Zakon vrednosti je tista gonilna sila, ki ustvarja iniciativnost. Lenin pravi: »Če hočemo dvigniti produktivnost dela, je treba predvsem zagotoviti materialno podlago za veliko industrijo. Neobhodna je izobrazba in kulturni dvig širokih množic prebivalstva.

Dvigniti moramo disciplino delovnih množic, strokovno znanje, storilnost, intenzivnost dela ter izboljšati organizacijo dela.

Graditev novih osnov delovne discipline je zelo dolgotrajen proces in se je ni moglo začeti, dokler ni bila premagana buržuazija.

Uspeh socializma je mogoč le tedaj, če zavestna discipliniranost premaga nebrzdano anarhijo.

Na dnevni red moramo postaviti ter v praksi uvesti akordno delo, zaslužke moramo prilagoditi splošnim proizvodnim stroškom, rezultatom eksploatacije železniškega in vodnega prometa itd.

Prevzeti vse, kar je dragocenega v doseganjih znanosti in tehnike.

Uresničenje socializma je odvisno od tega, s kakšnim uspehom bomo znali združiti organizacije uprave z najnovejšim napredkom kapitalizma.

Naš cilj je, da vsak delovni človek brezplačno opravlja državne dolžnosti, potem ko opravi osemurno nalogo v proizvodjalnem delu.«

Takšna organizacijska napotila je postavil Lenin za prehodno dobo, ko kapitalistični red prehaja v socializem. Čitamo jih v članku: »Neposredne naloge oblasti«.

Za ostvaritev velike industrije v zaostali deželi je zares neobhodna zavestna delovna disciplina, zmanjšanje administracije in borba proti birokraciji.

Naši novi gospodarski ukrepi bazirajo na teh Leninovih postavkah in zato upoštevajo zakonitosti ekonomike kakor tudi drugo napredno znanost.

Dosedanji rezultati izgradnje in subjektivni faktor omogočajo organizacijsko sproščenost odvijanja gospodarstva. Socialistični sektor sedaj močno prevladuje nad drobno proizvajalno kapitalističnim. Svobodno delovanje zakona vrednosti prav zato garantira nadaljnost socializacije s svojim prirodnim razvojem skoraj brez strožjih administrativnih mer, z izjemo še nujnih vodstvenih mer okvirnega dirigiranja.

Naši delovni ljudje pozdravljajo te nove gospodarske ukrepe, ker bodo naši ljudski skupnosti pomagali do hitrejšega dviga. Konkretno pomeni:

1. zmanjšanje števila administrativnega kadra na korist števila neposrednih proizvajalcev, dviga produktivnost dela in razbija porajanje birokratizma;

2. spremenljive plače so gotovo socialno pravičnejša odmera zaslužka in spoštovanje socialističnega načela nagrajevanja po učinku dela, to zopet omogoča rentabilnejše poslovanje podjetij;

3. sprememba garantirane preskrbe v denarno vrednost omogoča finančno in valutarno jasnost ter boljšo evidenco v interesu budžetiranja in gospodarnostnega obračunavanja;

4. dvig cen neblagovnih uslug omogoča dvig narodnega dohodka in rezaviranje nastajajočih denarnih viškov, kar stabilizira valutarno situacijo;

5. stabilizacija plačnega fonda omogoča uravnoteženje tržnih cen preskrbe in industrijskega blaga. Ravnotežje preprečuje inflacijo in padec cen mora dovesti do končne rešitve valutarnega vprašanja in dokončne izgradnje planskih objektov;

6. povečana storilnost omogoča večjo investicijsko graditev in s tem postopno rešitev komunalnih zadev, dvig standarda na polju stanovanjskem, prosvetno-kulturnem, zdravstvenem in socialno-skrbstenem.

Povečanje storilnosti, stopnjevanje varčevanja na vseh področjih in racionalna uporaba budžetskih sredstev so pogoji, da se ustvari tudi na območju našega mesta siguren in trajen napredek. Višina zneska iz participiranja na dobičku bo jasen pokazatelj gospodarskega napredka vsega našega mesta.

Če bomo našo pažnjo in pomoč v zadostni meri osredotočili na rentabilnostno situacijo podjetij, bomo pospeševali izgradnjo socializma v vidu materialne izgradnje mesta in dosegli pogoje za naprednejše družbene odnose.

Za dosega tega cilja se vprašamo, kje so danes prikrite in odkrite sovražne pozicije, proti katerim se moramo neizprosno boriti?

1. Malomeščanska špekulantska mentaliteta ima svoj odraz še vedno v čezmernem navijanju cen. Gotovi krogi proizvajalcev se nikakor ne-čejo zadovoljiti s povprečno plačo ali mezdo, ki naj bi po odbitku najpotrebnejših investicij odpadla na proizvajalca, upoštevajoč, razume se, stopnjo kvalifikacije. Naš privatni sektor nosi na sebi pečat pohlepa za čim večjim dobičkom. Izolacija je navadno izraz želje za špekulacijo na račun ostalih proizvajalcev. Takšne čisto kapitalistične mentalitete se bivši trgovci, obrtniki in posestniki, težko otresejo. V primeru uspeha in nadpovprečnega dobička negativno vplivajo na proizvajalce socialističnega sektorja in to sili, da bodo morali biti posegi naših organov v tej smeri še mnogo ostrejši in pravičnejši.

2. Nasprotni pojavi so v socialističnem sektorju. Tu so špekulacije na račun ostalih proizvajalcev pri onih naših tovariših, ki so na delovnih mestih, ker vrednost proizvodnje ne dosega vrednosti prejete plače ali mezde. Problem je večkrat kompliciran zaradi nepopolnega merila vloženega truda in resnične koristnosti dotičnega delovnega mesta. Tu se pogosto precenjuje ustvarjena družbena koristnost, čest pojav na administrativnem sektorju dela in tam, kjer se ne proizvaja neposredno, pač pa mezda tega delovnega mesta bremeni neposredne proizvajalce in celotno rentabilnost podjetja. S sproščanjem zakona vrednosti, decentralizacija in demokratizacija gospodarstva omogočajo torej korak naprej v produktivnosti socialističnega sektorja. Zato so pred nami še nadaljnje organizacijske naloge za zmanjševanje birokracije ter podrobno in sistemsko konkretno ocenjevanje delovnega časa in storilnosti za vsako delovno mesto. V administraciji in povsod tam, kjer je akordni način dela nadomeščen s pavšalno oceno vrednosti postavljenih nalog, sposobnosti, kvalifikacije in iznadljivosti so naši novi gospodarski ukrepi še važnejši.

Tempo dela v administraciji našega MLO se je dvignil z dosedanjim racionalnim skrčenjem delovnih mest in se bo še dvignil s prenosom dela rajonov neposredno na MLO. Efekt doseženega varčevanja se že opaža in končno ga bomo videli v novem budžetu MLO.

Rentabilnost lokalnih podjetij našega MLO kljub samostojnosti upravljanja podjetij, je eno najvažnejših vprašanj MLO, ker bo zvezana s participiranjem na dobičku in zaradi odgovornosti, ki jo ima MLO do mestnega prebivalstva. Struktura porabe plače na neobhodne življenj-

ske potrebe za prehrano, oblačila, stanovanje in druge usluge, je zadeva vsakega posameznika, in ponavljam, je zadeva nujnosti splošnega varčevanja. Usluge podjetij in obrti monopolnih položajev morajo biti v pravilnem sorazmerju zmožnosti plačilnega fonda.

Prehajamo konkretno na neka podjetja.

Padajo pripombe, da je n. pr. Meprom preveč obremenjen z administracijo, da so tako prevozi, kakor storitve razmeroma dragi in da so dani pogoji, ki bi polno lastno ceno lahko zmanjšali za znaten del. Podobno da je še vedno s Klavnico in posebno z invalidskimi podjetji, ki sicer zaradi plemenitega namena zaslužijo vso našo pomoč, bi pa lahko uvedla večje varčevanje in bi se dvignila njihova nizka delovna rentabilnost. Pri podjetju Žaga, ki dela z izgubo, niso vzroki subjektivne, ampak objektivne narave, pač pa bodo morali delavski svet in upravni odbor tudi tu, kakor tudi pri ostalih podjetjih, n. pr. Unitas in drugi, vlagati več skrbi, da se izdela računska kalkulacija za posamezne faze dela in za sortimente, kar terja rentabilnostni račun podjetja. V tej zvezi nujno nastaja pri podjetjih tudi varčnejša uporaba kuriva, materiala in elektrike.

Podjetja, ki imajo monopolni položaj in je njihova produkcija storitvenega značaja, vplivajo neposredno na standard in je zato prilagoditi prodajno ceno splošni zmogljivosti v skladu s standardom in trenutnim nujnim naporom ter nato preveriti rentabilnost delovnega procesa ter višino ostvarljive akumulacije. Podjetje ne bo izkoriščalo monopolni položaj, če bo računovodstvo urejeno podobno, kakor je urejeno sedaj pri trgovskih podjetjih.

Nekatere obrtniške poslovalnice nimajo še urejenega knjigovodstva tako, da bi se jih moglo računsko kontrolirati na enostavnejši način.

Posebno vprašanje zajema privatni obrtniški sektor, ki s svojo raznovrstno dejavnostjo lahko močno posega v razvoj našega gospodarstva in koristi daljnji izgradnji. Eden najvažnejših in kompliciranih problemov je določanje cen obrtnim uslugam v proizvajalnih obratih ter sploh nagrajevanje. Sem spada poskus neupravičenega prenašanja obrtniških bremen zaradi novih cen na potrošnike in nerealno predpostavljjanje teh bodočih obremenitev.

Vprašanje cen komunalnim uslugam je urejeno ne samo v odnosu do zmogljivosti plačnega fonda, ampak tudi kot važno sredstvo gospodarskega balansa kupnih in blagovnih fondov v zvezi z valutarno politiko ter akumulacijo sredstev za nadaljnjo izgradnjo ključnih objektov ter investicijskimi sredstvi našega mesta.

Po poročilu predsednika Jakoba Avšiča spregovori Leopold Kresc, podpredsednik Izvršilnega odbora Mestnega ljudskega odbora.

Tovariši ljudski odborniki!

Dovolite mi nekaj splošnih pripomb o novih gospodarskih ukrepih, preden preidem h konkretni obdelavi zadnjih ukrepov, spremembam cen komunalnih uslug itd. Želim o tem govoriti zaradi tega, ker še vedno opažamo, da ljudem bistvo novih gospodarskih ukrepov še ni jasno. To je razvidno tudi iz pisem in vprašanj, ki prihajajo na Mestni ljudski odbor, med katerimi so tudi anonimna pisma. Mnogi jih res ne razumejo, nekateri jih pa nočejo razumeti in ti slednji skušajo — kot vedno — izkoriščati naše gospodarske težave za to, da bi zavirali razvoj socializma. Mnogim ni razumljivo, zakaj je treba preiti iz tako imenovanega vojnega komunizma v sistem, v katerem svobodno delujejo ekonomski zakoni, zlasti zakon vrednosti, v sistem, v katerem država kontrolira in usmerja gospodarstvo. Prejšnje mere v gospodarstvu so bile nujne, tako iz političnih momentov kot zaradi naše velike gospodarske zaostalosti. Brez prejšnjih ukrepov ne bi mogli priti do današnjega stanja. Milentije Popovič pravi: Dve stvari sta značilni za novi gospodarski sistem in to: 1. Ločitev gospodarskega organizma od državne uprave ter njegovo samostojno in svobodno delovanje, seveda le v okviru proporcij, planiranih v družbenem planu in pod stalnim nadzorstvom državnih organov, ki nastopajo v tej novi funkciji v imenu celotne družbene skupnosti. Država torej ne nastopa kot neposredni vodja proizvodnje, temveč le kot kontrolor, usmerjevalec in kot čuvar. 2. Samostojnost podjetij in neposrednih proizvajalcev blaga, tako da stopajo podjetja s svojimi izdelki neposredno na trg, kateri se uravnava po zakonu ponudbe in povpraševanja. To sprošča iniciativo delovnih ljudi in jih vzpodbuja k večji proizvodnosti dela. Tako prehajamo od strogega planiranja v bolj sproščeno gospodarjenje in sproščeno delovanje ekonomskih zakonov, med katerimi je najvažnejši zakon vrednosti, s čimer pa ne smemo pustiti, da delujejo ti zakoni anarhično. Država obvladuje zakone z vsemi merami, usmerja to delovanje z družbenimi plani, s fondi plač, s finančno politiko, zlasti davki in politiko cen. Tako preprečujemo špekulacijo, s čimer hočemo zavarovati raven delovnih ljudi, kar je pravilno, saj bi zakon vrednosti zlasti v prehodni fazi lahko izkoriščali špekulanti. Postavlja se vprašanje, ali so ti ukrepi, ki so usmerjeni k sprostitvi široke iniciative delovnih množic in k večji produktivnosti dela, izdani o pravem času. Mislim, da so bile vse gospodarske mere, o katerih govorimo, sprejete pravočasno. Te sprostitev nismo mogli izvršiti prej, ker je bila industrija na tleh, marsikaterih panog industrije sploh nismo imeli, ker je bila naša kmetijska proizvodnja zelo nizka, ker nismo imeli zalog, zaradi česar se v tem času proizvodnja in trgovina ni mogla razvijati svobodno po zakonu ponudbe in povpraševanja. Od tu pa je izvirala tudi administrativna distribucija dobrin. Danes smo omenjene težave v

veliki meri že premagali. Osnovni objekti so dograjeni, dokaj je stabilizirana naša zunanja trgovina, dvignili smo do neke mere našo kmetijsko proizvodnjo, in kar je predvsem važno, imamo določene rezerve itd. Nekateri anonimni diskutanti so izpraševali oziroma trdijo, da omenjene gospodarske mere ne izhajajo iz neke perspektive, temveč da so te mere rezultat spoznanja zgrešene dosedanje politike. Kdor trezno pogleda doslej prehojeno pot, mora priznati, da te mere niso rezultat prejšnje zgrešene politike in da ti ukrepi niso niti prezgodnji niti prepozni, temveč da se je morala voditi taka politika in da je bila pravilna. Če ta pot ne bi bila pravilna, ne bi mogli premagati tolikih težav, kot smo jih premagali, ne bi prestali blokade Sovjetske zveze in njenih satelitov, ne bi mogli premagati motenj v izvajanju našega Petletnega plana, ki je temeljil na prijateljskem sodelovanju s Sovjetsko zvezo in bil tudi grajen v kombinaciji z gospodarstvi n. pr. Češkoslovaške in Bolgarije. Strnišče je na primer bilo kombinirano z Madžarsko. Če bi ne bilo te blokade, bi lahko v veliko večji meri zadostili potrebam široke potrošnje že prej. Toda ne samo na vzhodu, temveč tudi na zapadu je bilo dosti reakcionarnih elementov, ki so nam delali težave in kateri so skušali kovati iz naše stiske svoj politični kapital. Samo taka vlada, kot je naša, se je lahko zoperstavila vsakršnim koncesijam in vsakršnemu izkoriščanju težav in velik uspeh je, da danes že trgujemo z vsemi naprednimi državami. Drugod tudi ne bi mogli tako preživeti elementarne nesreče kot je bila slaba letina, kakor smo to preživeli pri nas. Drugod bi ob takih nesrečah ljudje umirali od lakote, istočasno pa bi peščica špekulantov bogatela na račun taki nesreč. Pri nas ni nihče umrl od lakote in uspeli smo tudi preprečiti, da se ni razvila špekulacija. Na svobodni način trgovanja bi lahko prešli že prej, če nas ne bi izdala Sovjetska zveza. Prva poveljna leta so zahtevala ostre administrativne ukrepe v našem gospodarstvu. Zaradi blokade Sovjetske zveze pa smo morali take administrativne ukrepe še bolj zaostriiti, n. pr. obvezni odkup, zato, da smo zagotovili prehrano prebivalstvu v mestih. Morali smo se v največji meri nasloniti na lastne sile in še bolj pritisniti na vas glede mobilizacije delovne sile, obveznih odkupov itd. To je rodilo vrsto negativnih pojavov, za katere smo vedeli, toda v danih pogojih ni bilo mogoče postopati drugače. Nekateri trdijo tudi, da je bil Petletni plan preširok. To trditev izpodbijajo že sami obstoječi objekti, dograjeni kljub spremenjeni situaciji.

Ko govorimo ljudem o življenjskem standardu, ne pozabimo povedati, da je oborožitev nujno potrebna in da si tega nismo mi izmislili, temveč se oborožuje ves svet. Okrog naših meja rožljajo z orožjem. Naši graničarji padajo in popolnoma jasno je, da to, kar smo do sedaj dogradili, moramo in bomo obdržali in razvijali tudi naprej do izgraditve socializma. Vprašanje je le, kako močno armado bomo imeli. Jasno je, da smo od

leta 1947 naprej morali povečati zaloge za našo JA in jo oboroževati za primer napada. Oboroževanje je povzročilo gospodarske probleme še v gospodarsko bolj naprednih državah, n. pr. v Angliji. Če bi bilo po našem, tega ne bi bilo treba.

Vsi ukrepi, ki smo jih letos sprejeli s ciljem odstopanja od administrativnega upravljanja gospodarstva, kažejo, da so bile te mere pravočasno sprejete in da jih je treba nadaljevati. Če pogledamo samo v Ljubljani, vidimo n. pr. v trgovini, da so ti ukrepi sprostili veliko spon, ki so zavirale živahnije poslovanje in trgovanje. Od spomladi so cene zelo padle, postrežba je postala kulturnejša. Cena masti je spomladi bila 600 dinarjev, sedaj je 200 dinarjev, prašičem je cena padla od 200 na 90 do 100 dinarjev, goveji živini od 80 do 100 na 60 dinarjev, mleka, ki ga je prišlo v Ljubljano 16.000 litrov dnevno, prihaja sedaj povprečno 25.000 litrov. Povprečni promet v trgovini je bil v prvem tromesečju 545,467.000 dinarjev (indeks 100%), v drugem tromesečju 683,258.000 dinarjev (107%), v tretjem tromesečju 810,209.000 dinarjev (148%), v mesecu oktobru pa 934,724.000 dinarjev (171%). Vidimo, da promet v trgovini stalno narašča in da nam trgovina nudi vedno večjo izbiro.

Govorili so, da bodo cene porasle zaradi povečanja transportnih stroškov. Menili so tudi, da se bodo zaradi tega povišale cene kmetijskim pridelkom. To pa se ni zgodilo, ker so se prometa v največji meri posluževali špekulantje, ki so dvigali cene. Zanimivo je tudi, da promet v gostinstvu ni padel. Finančni učinek se je celo dvignil. V šestih dneh oktobra je znašal promet 30,026.000 dinarjev, v istem razdobju v novembru pa 30,857.000 dinarjev, ali 103%. To seveda ne gre vse na račun efektivnega prometa z gotovino, ker so tu vračunani tudi boni.

Na ljubljanski trg prihaja zadnji čas sicer nekaterega blaga manj, ker špekulantje od zunaj ne prihajajo več v toliki meri. Državna trgovina je z znižanjem cen masti in drugim proizvodom onemogočila špekulantom zaslužek. Povečal se je dovoz jajc, pri katerih so kmetje skušali držati cene. Zanimivo je to, da se previsoke cene niso mogle obdržati in so se znižale. Tako vidimo, da tudi na kmečkem trgu popuščajo cene. Ob pripravah za nov finančni sistem vsklajujemo že sedaj notranji in zunanji trg, s čimer se bo preprečilo tudi pretirano povpraševanje po nekaterih vrstah blaga. Tako pretirano povpraševanje bi nam utegnilo onemogočiti zniževanje cen osnovnim življenjskim potrebščinam. Na drugi strani pa smo prisiljeni podvzeti nekatere ukrepe zaradi samega našega mestnega gospodarstva.

Ko z novim finančnim sistemom preidejo podjetja na samostojno gospodarstvo, ko bodo ta podjetja imela veliko večje naloge, bomo morali dajati tudi več za napredek, za zgraditev komunalnih in sanitarnih naprav in prosvetnih ustanov. Zvišali smo cene komunalnim uslugam v skladu

z določili in uredbami. MLO se je pri tem ravnal po sledečih gospodarskih principih: Vskladiti cene s splošno državno linijo in se ozirati na zmogljivost podjetja. Drugo načelo, ki nas je vodilo pri dvigu cen, je vprašanje rentabilnosti podjetij, da morajo biti podjetja retabilna in da se je pri tem treba ozirati tudi na napredek podjetja, investicije itd. Tretje načelo pa so nove cene surovin, ki so na vidiku. Ozirati smo se morali tudi na določbe zvezne in republiške vlade. Na osnovi teh kalkulacij smo odredili ceno plinu 22 din za m³, o čemer se po Ljubljani že veliko govori. To je res občutno povišanje, posebno če upoštevamo trenutno slabo kvaliteto in moramo pripomniti, da te ukrepe tudi ne moremo smatrati za absolutne. Ko bodo padle cene življenjskim potrebščinam, se bodo znižale tudi cene industrijskih proizvodov, ker bodo padli proizvodni stroški ter se bo izboljšala proizvodnja.

Kalkulacija plina, upoštevajoč nove cene surovin, predvideva 6-kratni faktor. Če temu prištejemo še druge stroške plinarne, bi morali določiti plinu ceno 23 dinarjev, določili pa smo jo 22 dinarjev. O tem smo govorili že na Izvršilnem odboru, kjer smo sklenili, da predložimo skupščini — v kolikor bodo cene premoga držale, naj se cena plinu zniža na 19 dinarjev, ker je plin velikega pomena za gospodinjstva, predvsem za ona, ki so vezana izključno na plin in ker je cena v sorazmerju z elektriko previsoka.

Tudi v ljudskih kopališčih bo treba cene nekoliko znižati. Obisk v kopališčih je padel za 20%. Analiza je pokazala, da bo kopališčem še treba dajati subvencije. Znižali bi cene razen v kopališču »Slon«.

Kako se razvija promet po zvišanju cen tramvaju? Promet je padel za približno 30%, finančni učinek pa se je dvignil za 73%. Pripomniti moram, da je v Ljubljani tramvaj najcenejši. V Beogradu stane 10—15 dinarjev, pri nas pa 5—10 din. V Beogradu je padel promet za 60%, finančni učinek pa se je dvignil za 130%. Iz tega sledi, da bi tudi mi morali govoriti, ali ne kaže v sorazmerju z drugimi republikami dvigniti cene tramvaju, zlasti zato, ker imamo trolejbus, ki je pasiven, kateremu pa cene ne moremo dvigniti, ker nima pravih prometnih zvez z mestom. Prebivalci Polja in Zaloga nimajo primernih prevoznih sredstev do Ljubljane in bo naloga Mestnega ljudskega odbora voditi za vse prebivalstvo enako politiko in tako bomo morali misliti o tem, da se bodo prebivalci iz Polja vozili v Ljubljano za enakovredno ceno kot prebivalci iz Št. Vida. Zato predvidevamo, da bi v okviru ECŽ nabavili dva avtobusa, ki bi vozila potnike iz Polja v Ljubljano. Do sedaj je cena vožnji iz Št. Vida v Ljubljano 5 dinarjev, iz Polja pa 40 dinarjev. Cene bomo morali izenačiti in kriti razliko s tramvajskim prometom. Predlagam, da se iz Št. Vida do Ljubljane tarifa zviša na 10 dinarjev. Potniki so prednosti tramvaja do Št. Vida že spoznali in se vozijo iz Ljubljane

v št. Vid s tramvajem, naprej pa z vlakom, ker na ta način prihranijo 35 din. Da ne bi prizadeli uslužbencev, ki daleč stanujejo, ostane cena mesečnih kart za zaposlene neizpremenjena.

Nastaja tudi vprašanje obstoja podjetja »Auto-taksi«. Nova tarifa znaša 60 dinarjev za kilometer. Promet je tako padel skoraj na nič. Ne mislim predlagati nekih novih tarif za taksi, to naj uredi podjetje skladno povpraševanju in temu primerno zniža ceno.

Cena vodi se je dvignila od 2. na 10 dinarjev. Ta cena je potrebna glede na nove investicije vodovoda. V Ljubljani je bilo do sedaj potrošene zelo veliko vode. Toda tudi pri vodi je mogoče štediti. Govoril sem o cenah komunalnih uslug toliko, kolikor so se pojavili problemi.

Nastaja tudi vprašanje izkoriščanja sedanje situacije sploh. Nastopila je psihoza, da je treba na splošno dvigati cene. Premalo smo naredili, da bi se cene ne zvišale. Tu bo treba ostreje ukrepati. Dvignile so se cene uslugam, kjer za to ni nobenega razloga. Brivci so n. pr. s pristankom Obrtne zbornice dvignili cene za 100 do 150%. Najbolj so dvignili cene čevljarji, in to od 73 do 150% pri novih izdelkih, pri popravih pa še več. Cene dvigajo prav tako obrtniki, ki nimajo zaposlenih delavcev z otroki. Te ukrepe izkoriščajo za svoje profite. Celo rajonske glasbene šole so dvignile učnino za 100%. Postrežki so dvignili cene od 100—150%, zavod za čuvanje lokalov za 61%, zlatar Bardocher za 60%, prav tako tudi Vovk. Tudi zadruga »Fotolik« je dvignila cene za 153%. Vidimo torej, da se take namere niso pojavile samo pri privatnikih, temveč tudi v združenem sektorju.

Ko govorimo o dviganju cen obrtnim uslugam, moramo omeniti, da so tudi nekateri državni obrati dvignili ceno. Špekulantskim obrtnikom je napravil največjo uslugo neki F. R., ki je v časopisu objavil članek, v katerem naravnost direktivno piše, da se na osnovi računanja na ministrstvu, kar pa ni res, dvignejo cene obrtnim uslugam za 70%. Privatni obrtniki pritiskajo preko Obrtne zbornice, da bi jim določili cenike. Izvršilni odbor je o tem razpravljal ter zaključil, da tega cenika ni treba izdajati. Pravilno je, da se glede cene dogovorita potrošnik in obrtnik. Cene bi bilo treba določiti le za obrti, ki uživajo skoro monopolni položaj, n. pr. dimnikarjem, ki so poskočili v ceni za 100%, pleskarjem in podobno. Po uredbi mora vsak obrtnik izobesiti cenik in stvar potrošnika je, ali delo naroči, ali ne. Z jutrišnjim dnem pričnemo ostro kontrolo, koliko so ti ceniki izobešeni in bomo proti kršilcem izvajali sankcije. Izobešeni ceniki bodo služili tudi za odmero davčne osnove. Čim dražji bo obrtnik, tem večja bo njegova davčna odmera.

Slišimo, da se abonenti upravičeno pritožujejo zaradi zvišanja cen hrane v menzah. Menze dostikrat neupravičeno dvigajo ceno hrani. Res je, da so se izdatki za osebje dvignili, toda glavni vzroki povišanja cen

so v tem, da menze niso izkoriščene, da zaposlujejo še velik odstotek administrativnega osebja, kar povečuje režijo. Menze dostikrat tudi preplačujejo kmetijske pridelke, kar gre tudi na račun abonentov. Zato bo treba ukiniti menze, ki niso dovolj izkoriščene. To so predvsem menze raznih ustanov, ki imajo samo 20—30 abonentov, katere pa morejo sprejeti večje menze, kot so Delavski dom, Ljudska kuhinja, ki so rentabilna gospodarska podjetja.

Še nekaj besed o naši trgovini. Kritika napak, ki se pojavljajo v naši trgovini, je potrebna in nujna. V resnici moramo biti budni in ostri, zlasti ob uveljavljanju novih ukrepov. Kritika pa mora biti objektivna, ne pa taka, kakršno zasledimo včasih in kjer je videti, da vsem še ni jasno, kakšna je vloga trgovine v novem sistemu. Veliko hrupa je dvignil nekdo, ki trdi, da so v različnih trgovinah različne cene. Ne moremo se boriti za to, da bi bile povsod enake cene, ker bi s tem obdržali stari sistem predpisovanja cen. Nepravilna se mi zdi kritika Radio Ljubljana napram podjetju »Sadje-zelenjava«. Ne bi hotel zagovarjati podjetja, neobjektivna pa je kritika, češ, da je podjetje »Sadje-zelenjava« prodajalo kostanj po previsoki ceni. Radio Ljubljana pa ni upošteval, da je podjetje kupovalo krompir po 13 dinarjev in ga prodajalo po 10 dinarjev.

Podjetje Sadje-zelenjava je z zaslužkom pri kostanju verjetno vsaj delno krilo izgubo pri krompirju. S tem smo mnogo več koristili, kot če bi prodajali kostanj po 2—3 dinarje ceneje. Strinjam pa se s tem, da je treba tendence špekulacije v naši trgovini kritizirati. Stvar potrošnikov je, da kupujejo tam, kjer je cenejše in boljše blago, oblasti pa, da prepreči prekomerne dobičke v trgovini.

Predsednik skupščine predloži poročilo v razpravljanje. Javijo se:

Inž. Lapajne-Oblak Sonja

Komisija za gospodarstvo in finance je pregledala investicijske gradnje, ki se trenutno izvršujejo v Ljubljani in je ugotovila, da se je fronta dela zelo zožila, kar se že sedaj, še bolj pa se bo ugodno izražalo ob koncu leta, ko bomo lahko vsi videli dokončane objekte. Opazila pa je nekaj nepravilnosti. Tako je bilo pred kratkim na gradbišču Mlekarne premalo borbe za potrebno število delavcev. Če se gradi tako velika zgradba le z malim številom delavcev, bo gradnja izredno draga.

Dogodile so se tudi pomanjkljivosti na gradbišču sušilnice podjetja Žaga, ker se je izvrševalo delo brez končnega programa in načrta zelo laično in nestrokovno. Preizkus bi se moral izvršiti na malem objektu, ne pa na tako ogromnem industrijskem objektu. Radi nepreizkušenega procesa je tudi prišlo tako kmalu do nesreče. Prvotno je bila za to predvidena investicija 800.000.— din, do sedaj pa je bilo porabljenih že cca 2.800.000.— din. Zato moramo pri novih investicijah, ki se bodo odobrile za prihodnje leto upoštevati, da bodo predpriprave temeljito izvršene z

vsemi gospodarskimi računi in vsemi projekti in da se bo šele nato pristopilo h gradnji, ker sicer bomo gradili zelo drago.

Glede cen za komunalne usluge bi omenila nekaj neupravičenih visokih zaračunavanj: Za električni tok za mesec oktober je zaračunan pavšal že po novih tarifah. Pri lokalnem prevozu z avtobusom do Vevč pa je Putnik namesto za vsako postajo posebno ceno, postavil v celoti le dve ceni, do 5 km 20 dinarjev in od 5 do 10 km 40 dinarjev. Tako plačajo oni, ki se vozijo do Polja, do kamor je 6 km 40 dinarjev namesto 24 dinarjev. Pozdravljamo predlog tov. podpredsednika, da bi mesto organiziralo lokalni avtobusni prevoz in tako uravnalo cene s tramvajem, trolejbusom in avtobusom.

Naša komisija še predlaga, da se znižajo cene nižjim kategorijam pogrebov in s tem olajša izdatke socialno šibkim nameščencem.

Glede cene plina bo poročal drug tovariš iz naše komisije.

Arigler Adolf — član komisije za gospodarstvo in finance.

Govoril bi o ceni plina, kar je nakazal že tovariš podpredsednik Krese. Radi tega se ljudje zelo razburjajo. Direktor plinarne mora vsak dan odgovarjati ljudem zaradi visoke cene, ta pa se izgovarja na MLO. Komisija za gospodarstvo in finance MLO je proučila ta problem in ugotovila to-le: Bistveno je pri ceni plina nesorazmerje med ceno plina in med ceno drv ter električnega toka. 1 m³ plina, ki stane 22.— dinarjev odgovarja kurilni vrednosti 4 Kw električne energije, kar stane le 14 do 16 dinarjev, če upoštevamo pavšalno tarifo 3 din za 1 kilovat. Ta primerjava je računana na osnovi teoretičnih postavk. V praksi pa 1 m³ plina ne odgovarja 4 Kw električne energije, pač pa njegova kurilna vrednost odgovarja cca 3 Kw elektrike. Analizirali smo letno potrošnjo plina in elektrike pri 4 članski družini. Če se bo ta družina pri sedanjih cenah plina preorientirala na elektriko, jo bo stala kurjava in razsvetljava 700 dinarjev mesečno, če pa bo kurila s plinom pa 1.300 dinarjev. Še bolj nazorno se vidi to nesorazmerje pri plinskih štedilnikih. V Ljubljani imamo od 3600 naročnikov plina 200 takih, ki so izključno odvisni od plinskih štedilnikov. Take družine bi po novih cenah porabile plina za 3000 do 4000 din mesečno. Jasno je, da bodo na nesorazmerje potrošniki reagirali z zmanjšano potrošnjo, zlasti, ko se bodo bolje zavedali teh razlik. Potrošnja plina je padla do danes za 25 %. Ni pa še mogoče točno ugotoviti, na kakšen račun je padla ta potrošnja. V Ljubljani namreč porabi 25 % plina industrija, 75 % pa široka potrošnja. Ker so potrebe industrije večje, lahko domnevamo, da je šlo gornje zmanjšanje predvsem na račun široke potrošnje. Treba je pozdraviti sklep, da se zniža cena plinu vsaj na 20 dinarjev. Večjega znižanja nam tudi ne dopuščajo okviri, ki so postavljeni v republiških predpisih. Proučiti pa je treba ta problem še vnaprej in doseči, da se ta cena vskladi, ker bi sicer lahko prišla

plinarna v situacijo, ko bi imela od previsoke cene več škode kot koristi. Padla bi produkcija koksa, s čimer bi imeli gospodarsko škodo. Ljudje se bodo preorientirali na premog ali drva, kar pa je zelo neracionalno, ker gre pri tem precej odstotkov kalorij v nič in nam to ni v interesu. Mislim, da bi bilo treba od spodaj navzgor izvajati pritisk, da se cene korigirajo.

Miklavič Zvonimir:

Spregovoril bi o kinematografih. Obisk predstav je po zvišanju cen vstopnicam občutno padel, če pogledamo statistične podatke prvih 10 dni tega meseca. Finančni učinek se je dvignil, ker so zvišane cene krile nižji obisk. Kritika nam zato očita, da smo s tem zvišanjem cen onemogočili ljudem obisk kinematografov in s tem znižali njihov kulturni standard. To vprašanje pa je potrebno pogledati po mojem mnenju tudi z druge plati. Obisk v naših kinematografih je dosegel že takšno stopnjo, ki je bila prav gotovo nenormalna. Kritika je upravičeno neprestano zahtevala naj že uredimo to vprašanje, saj če nisi čakal ure in ure v vrsti, nisi prišel do vstopnice, kaj šele, da bi lahko stopil v kinematograf takrat ko si želiš razvedrila ali pa imaš zato čas. Lahko bi trdil, da so bili nekateri Ljubljancani že vsakodnevni obiskovalci kinematografov. Saj je zanimiv primer nekega fantiča, ki je film »Ali baba« videl menda 30-krat. Takih primerov seveda ni malo, ker so nekateri pač lahko prišli do vstopnic, drugi ne. Seveda je takšno stanje nenormalno, čeprav je to čisto razumljivo, ker tistih par dinarjev za vstopnice ni nič pomenilo.

Drugo vprašanje, ki je pa politično in kulturno vprašanje, je veliko nesorazmerje med številom obiskovalcev dobrih filmov in onih slabih — filmske plaže. Obisk filmov, ki imajo kulturno-vzgojni pomen, zlasti če tu upoštevamo filme naše domače produkcije, je bil v pretežni meri občutno manjši kot pa filmov, ki imajo namen človeka morda celo poceni zabavati. Seveda je zato potrebno kino pogledati čisto z druge strani kot n. pr. gledališča, muzeje in podobne kulturne ustanove. Pred vojno so bili kinematografi privatna podjetja in so se morali pač sami vzdrževati. Nesorazmerje med cenami v kinematografih in stroški, če upoštevamo tu investicije za aparature, gradnjo dvoran, nabavo opreme, režijske stroške itd., pa je tolikšno, da je morala država kinematografijo subvencionirati. Predvsem mislim tu na našo mlado filmsko industrijo, ki je nastala šele po vojni, saj vemo, da pred vojno, razen par poskusov, o tem niti sanjali nismo. Ta industrija se je že močno razmahnila in če hočemo, da se bo razvila do takšne mere, kot bi želeli in je potrebno, ji moramo zagotoviti finančna sredstva. Toda od kod drugod, kot iz naših kinematografov, in zdi se mi, da morajo tudi obiskovalci kinematografov prispevati k tem investicijam. Upoštevati moramo dalje še devize, ki jih država daje za uvoz filmov, filmskih laboratorijev, aparaturn itd. Vse to gre seveda

na račun našega gospodarstva ne da bi obiskovalci sami odločilno posegli v pokritje teh stroškov, saj stare cene niso mogle zagotoviti več kot samo delnega kritja izdatkov. Ne bi zagovarjal prav teh cen, ki so sedaj postavljene, ker mislim, da bo zakon ponudbe in povpraševanja tudi v kinematografiji uravnal cene, kakor smo slišali v izvajanju tovariša podpredsednika, da je odločilnega pomena splošno uravnovešanje cen na vseh področjih našega gospodarstva in ostale dejavnosti. Pri tem moramo videti tudi potrebe investicij za naše kulturne ustanove. Vemo, da se kulturnost naroda meri tudi po razvoju njegovih kulturnih institucij, ki so temelj za splošno izobrazbo ljudstva. Samo v letošnjem proračunskem letu je Mestni ljudski odbor izdal za prosveto in kulturo nad 120 milijonov dinarjev po rednem proračunu, brez stroškov za investicije. Že to dejstvo nam narekuje dolžnost, da moramo ob razvijanju kulturne dejavnosti vsaj delno skrbeti za kritje izdatkov za investicije dvoran, gledališč, šol itd., ki so bili doslej v breme zgolj našega gospodarstva, ne pa tudi koristnikov teh ustanov. Prav zato se mi zdi, da je reguliranje cen tudi v kinematografiji popolnoma upravičeno.

Jelenc Aleš:

V času, ko gremo v vsem našem gospodarstvu na rentabilnost naših podjetij, moramo tudi v komunalni dejavnosti prekiniti z dosedanjjo prakso. Skoraj vsa naša podjetja so bila do sedaj zaradi prenizkih cen pasivna.

Ko govorimo o plinu, moramo naglasiti to, da je bila plinarna že v starih časih precejšnji vir dohodkov za mestni proračun. Do sedaj pa je bila precej deficitno podjetje, saj je imela samo v lanskem letu skoraj 9 milijonov dinarjev izgube. Mislim, da je to najbolj jasen dokaz, da je treba to stanje popraviti. V prvi vrsti se moramo vprašati, zakaj so bila ta podjetja pasivna. Eden od vzrokov je tudi ta, da je bila cena prenizka. Vprašati se nehotе moramo, kolikšna naj bo cena, da ne bo previsoka, ker naši potrošniki računajo, kakšno je razmerje s cenami ostalega kuriva. Ceno plinu je težko odrediti zaradi tega, ker še nimamo cene bazične surovine t. j. premoga. Sedanja cena 22 dinarjev za kubični meter plina je bila določena napram predvojni ceni 2,2 dinarja, pomnožena s desetkratnim faktorjem. Tovariš Anigler je v diskusiji dejal, da se bo premog podražil za 4,5-krat. Tega še ne vemo. Kalkulacijo, katero smo pripravili za primerjavo z zgoraj postavljeno ceno na osnovi orientacijskih faktorjev, danih od zveznega gospodarskega sveta, je premogu določen povprečni faktor 6,4, kar je tudi za sedaj edino oprijemljiv element. Če vzamemo to osnovo, pa vse ostale faktorje, ki vplivajo na ceno, nam znaša ta za 1 m³ plina 24 dinarjev, mi pa smo vzeli zgoraj omenjeno ceno 22 dinarjev za gospodinjstvo porabo, za industrijo je cena zato nekoliko višja.

Drugo vprašanje pa je res nesorazmerje cene elektrike in plina. Napram ceni elektrike moramo spremeniti ceno plinu. Tovariš Arigler je trdil, da je kalorična vrednost plina proti električni energiji 3,5-kratna. Ne bi se strinjal z njegovo trditvijo, da stane 1 Kw elektrike 4 dinarje, ker je cena pri minimalni potrošnji približno 7 dinarjev, seveda računajoč tudi tok za razsvetljavo. Pri potrošnji elektrike je račun tak, da je pri večji potrošnji tok cenejši. Menim, da bi tak način odbiranja morali imeti tudi pri plinu, seveda šele, ko bomo imeli dovoljno kapaciteto. Danes, ko te nimamo, pa tak način odbiranja ne moremo uvesti in ne bi bil pravilen. Zaradi tega v odnosu elektrike in plina, ki ima praktično štirikratno kalorično vrednost, dobimo ceno okrog 18 dinarjev, kar je dejal tudi tovariš podpredsednik v svojem referatu. Pred našo plinarno stoji odgovorna naloga, če hoče, da obstane in da je ljubljanskemu prebivalstvu to kar mora, — dober in cenen plin. Znižati mora režijo in zaostali obrat čimbolj tehnično dvigniti. Ko bo zgotovljena nova peč (in to bo v prvi polovici leta 1952), bodo te pridobljene kapacitete občutno vplivale na ceno. Čeprav je Mestni ljudski odbor veliko vložil v plinarno, se to še ne odraža dovolj. K cenam bi pripomnil to, da jih moramo popraviti tam, kjer so šle preveč v živo za proizvajalca in odjemalca, sicer pa je po mojem mnenju treba zelo pazljivo spremljati cene, da ne bi skakale z visokih cen preveč nazaj in bi jih nato morali zopet zviševati. Če hočemo doseči to, kar je namen teh ukrepov, da preko teh prehodnih ukrepov, ki niso lahki, dosežemo to, da se bo na splošno povsod začel boj za dvig storilnosti in boljšo organizacijo dela, kar edino vodi k večji rentabilnosti in s tem tudi k večjemu dviganju življenjske ravni.

Tudi naše pralnice so zvišale cene svojih uslug. Ne bi govoril o tem, koliko je to prav in koliko so te cene previsoke ali prenizke. Točno pa je, da so bile dosedaj razen podjetja »Labod« vse račonske pralnice pasivne. Do sedaj je znašala kalkulacija pranja in likanja za 1 kg perila 32,66 dinarjev, razen v podjetju »Labod«, kjer se to delo opravlja s stroji. Cena pranju pa je bila za 1 kg perila 17 dinarjev. Če pa upoštevamo vse zgoraj navedene elemente, ki vplivajo na cene, pa pridemo do zaključka, da bi morali sedanje cene še povišati, kar bi pa brez dvoma občutno vplivalo na obstoj podjetij. Ravno vsled navedenih dejstev je naša velika naloga v tem, da vsa taka uslužnostna podjetja opremimo s stroji in jih usposobimo za večjo storilnost, kar pa zahteva precejšnje investicije.

Nisem razumel tovarišice ing. Lapajne Sonje, ko je govorila o »Zagi«. To podjetje je deficitno zaradi tega, ker je dobilo nakazan les v takih predelih (na Kočevskem in na Rogu), kjer so stroški prevoza bili za 1200 dinarjev višji za m³, kot pa je bila priznana zvezna tarifa. Zadevo smo na Gospodarskem svetu obravnavali in sklenili, da se kalkula-

cije pregledajo in analizira celotno poslovanje. Podrobneje pa te stvari ne morem obrazložiti.

Šter Milan:

V imenu komisije za probleme obrtne dejavnosti bi podal nekaj misli k reformatu tovariša podpredsednika in sicer o tem, kako obrtniki osvajajo nove gospodarske ukrepe.

Nekateri obrtniki skušajo najprej ugotoviti, koliko jih kaka nova uredba prizadene in koliko se bodo lahko z njo okoristili, potem pa temu prilagode svojo dejavnost, tako kot je zanje najbolj koristno. Tako pride do kolektivnega sestavljanja cenikov, s katerimi nekateri krijejo izdatke, drugim pa dajejo taki ceniki neupravičeno visoke prejemke. Odgovornost za cene pa potem pade na ves kolektiv posamezne obrtne stroke. Če pogledamo stroške posameznih obrtnikov, moramo presoditi, da se ponekod cene upravičeno spremenijo, ni pa s tem rečeno, da bi se morale povsod spremeniti, pač pa bi se marsikje lahko znižale.

Novi gospodarski sistem bo pri obrtnikih sprostil veliko iniciativo, omogočil nadaljnji razvoj, večjo konkurenco in padanje cen. Kadar govorimo o obrti, moramo upoštevati različnost v strokah tako v delavnosti kot donosnosti. Po donosnosti delimo obrti:

v uslužnostne obrti, reparaturne obrti, proizvodne obrti in obrti gradbene dejavnosti.

Razumljivo je, da se bodo v vseh strokah obrti posamezni elementi, ki sestavljajo končno ceno neki obrtni dejavnosti, spremenile. S tem pa še ni nujno, da se končna cena dvigne povsod.

V uslužnostne obrti, med katere štejemo tiste, ki posredujejo potrošnikom le delo brez vsakega materiala, je njihova cena uslug sestavljena v glavnem iz plače delavcev, prištevši prvo in drugo razliko, režije in zaslužka obrtnika, oziroma v socialističnem sektorju amortizacije in dobička. V kolikor se spreminjajo vsi ti elementi cene, se spremeni tudi končna cena.

V reparaturne obrti prištevamo tiste obrtne dejavnosti, ki poleg svojega dela dodajajo neke dele materiala, jih zamenjujejo in popravljajo. Material pa že daje možnost večjega zaslužka in celo špekulacije, n. pr. zamenjava nadomestnega dela, ki je še dober in ga bo obrtnik drugemu zaračunal po visoki ceni, dalje zaračunavanje materiala in nadomestnih delov, ki jih obrtnik sploh ni uporabil itd. Ti primeri so najpogostejši v strokah mehanikov, urarjev, elektromehanikov, predvsem tam, kjer potrošnik laik ne more ugotavljati verodostojnosti teh popravil.

Proizvodno obrt prištevamo poleg obrti gradbene dejavnosti v najbolj donosne stroke v vrstah obrtništva. Glavni in najdonosnejši element pri teh strokah je material. Cene izdelkom v teh strokah so že do sedaj bile

visoke in so predstavljale trikratno in celo do osemkratno vrednost. Če tu upoštevamo še takozvano »podjetno žilico« posameznikov, ki jo mi imenujemo špekulacijo, katera se pojavlja zlasti v nerealnih normativih porabljenega materiala, v gradbeni dejavnosti pa doseže obrtnik neupravičeno tudi velike prihranke na investicijskem materialu, katerega lastnik je običajno državna ustanova. Ta material prodaja obrtnik dalje po višjih cenah, in tako moremo ugotoviti, da so v teh strokah tisti obrtniki, o katerih govorimo, da imajo do 50.000 dinarjev neupravičenih mesečnih dohodkov in tudi več. Ti obrtniki navadno stopajo v ospredje pri raznih intervencijah in kažejo na male obrtnike uslužnostnih strok, kako skromen je zaslužek obrtnikov.

Kadar obravnavamo obrtnike nasploh, je tu potrebna diferenciacija med malimi in velikimi obrtniki, med manj donosnimi in donosnejšimi strokami obrti ter špekulanti. V teh slednjih strokah so dani objektivni pogoji, da se z ozirom na nov gospodarski sistem cene ne dvigajo, pač pa bi se lahko še znižale.

Poglejmo, kakšni so pogoji za to.

Do sedaj je potrjeval cene obrtnim storitvam in izdelkom referent na Uradu za cene pri Mestnem ljudskem odboru. Prav gotovo v bodoče ta urad ne bo mogel biti dober regulator cen, ako pomislimo iz dosedanjih izkušenj, da je za pisalno mizo ta referent potrjeval pravilnost cen, katere je obrtnik izkazal v računu, n. pr. da je za popravilo strehe res delal toliko ur, da je res porabil navedene količine pločevine in drugega materiala ali, da je izdelovalec igrač za 1000 komadov izdelane galanterije res porabil toliko kubikov lesa po taki ceni in ne, da je nakupil odpadke po znatno nižji ceni. Take primere v prostem razgovoru s samimi obrtniki slišimo večkrat.

Če primerjamo cene nekaterim obrtnim storitvam iz leta 1939 s cenami v sedanji konjunkturi dobi, vidimo, da so se cene spremenile v posameznih strokah po naslednjih številkah: v krojaški stroki so se cene dvignile dvakrat, pri čevljih štiri do petkrat, pri polnovih čevljih šestkrat, v lesni stroki so cene trikratne, v kovinski stroki štiri do petkratne, v soboslikarski trikratne, v pleskarski štirikratne itd. Ne bi našteval vseh teh stvari, ker jih potrošniki že itak poznajo. Če primerjamo vse te uradno izdane cenike s praktično ceno storitvam, tedaj moramo ugotoviti, da je jedva katera stroka upravičena, da sedanje cene dviga. Tudi iz razgovora posameznih obrtnih skupin je zasledila naša komisija, da cene storitvam ne bodo dvignili, predvsem v strokah urarjev, optikov, graverjev in avtomehanicov. V teh strokah je zaposlene sicer najmanj delovne sile in nimajo mnogo pomočnikov z otroki, da bi otroške doklade obremenjevale cene.

Z novimi gospodarskimi uredbami, z odpravo dodeljevanja industrijskih in prehranjevalnih bonov ter otroških doklad, ki jih je doslej dajala država, bo združni sektor in sektor množičnih organizacij trenutno v težjem položaju, ker so cene v teh podjetjih regulirane na dejanske stroške. Navedel bi primer zadruga iz II. rajona, ki je izjavila, da 30 % od mezde združnikov za sklad otroških doklad ne bo odvajala, ker bi jo to mesečno bremenilo za 70.000 dinarjev, medtem ko bi po obračunanju otroških doklad svojim združnikom plačala manj. To je zadruga, ki je imela do sedaj povprečno 60.000 dinarjev čistega dobička letno. Manjše zadruga po rajonih, kakor so čevljarske in krojaške zadruga, se ogrevajo za prehod v državni sektor, kjer ne bi nosile neposredno teh bremen. V težkem položaju so krpalnice AFŽ, ki nimajo kreditov, niti si ne upajo dvigati cene, ker je ta stroka sorazmerno zelo močna po številu delovne sile.

Boljši regulator cen bo prav gotovo zakon ponudbe in povpraševanja. Da pa bo prišel zakon ponudbe in povpraševanja do veljave, je treba razviti kritične stroke, ki imajo še monopol nad cenami svojih uslug, posebno če upoštevamo, da delajo ljubljanski obrtniki še po raznih krajih Slovenije.

Razvoja obrti si pač ne moremo zamisliti drugače kot s stalnim dotokom novega kadra. Tolmačenje uredbe o vajeniških plačah je negativno odjeknilo med onimi kritičnimi strokami obrti, kjer nam je vajeniški kader najbolj potreben. Obrtniki so to uredbo sprejeli z nezadovoljstvom zaradi tega, ker se obrtnik otepa teh bremen in tudi zaradi pomanjkanja orodja.

Ker državna podjetja še naprej prejemajo industrijske bone in otroške doklade ter dodatek za prehranske bone, je bilo pričakovati, da bo več delavcev prešlo iz privatne obrti v državni sektor. Tudi privatni obrtniki so na dolgo in široko prerokovali odpusčanje pomočnikov z otroki. Komisija je v razgovoru s poverjeništvom za delo ugotovila le par takih primerov. Isti obrtniki so tudi govorili, da ne bodo sprejemali več vajencev. Tovariš Matoh pa je povedal, da je bilo v tem mesecu sprejetih v učenje največ vajencev v letošnjem letu.

Naj spregovorim še par besed o delu obrtne zbornice, predvsem o pregledu davčnih prijav. Obsežna komisija, ki je pregledovala in popravljala davčne prijave, je popravila precej davčnih prijav zlasti onim strokam, kjer je lahko izračunati njihovo donosnost. Grajal pa bi postopek te komisije napram obrtnikom-knjigašem, kjer so dvignili roke vstran ter se zadovoljili s podatki iz knjig, čeprav vemo, kako so ti obrtniki nekdanj in danes vodili knjige. To so predvsem oni obrtniki, ki še danes zaposlujejo po 15 do 20 pomočnikov in kjer sam lastnik neposredno ne dela, prejema pa visoke dohodke, o katerih smo tu že govorili. Komisija za

probleme obrtne dejavnosti Mestnega ljudskega odbora je mnenja, da za obdavčitev teh obrtnikov ni verodostojno merilo vodenje knjig.

Vsi novi gospodarski ukrepi, o katerih smo danes tu govorili, bodo prav gotovo vplivali, da se bo obrt razvijala po potrebah potrošnikov.

Predsednik prekine zasedanje ob 20. uri in obvesti, da se nadaljuje 15. nov. 1951 ob 8. uri.

Zasedanje vodi dalje podpredsednik *Leopold Maček*.

Sledi nadaljevanje razprave.

Ocepek Lojze:

Diskutiral bom o stvareh, o katerih je govoril že tov. Krese, to je o razpravi, ki se vrši na terenih in diskusiji raznih anonimnih diskutantov, ki na poseben način razpravljajo o novih gospodarskih ukrepih. Ta naš prehod, zlasti prehodne težave, skušajo izkoriščati izrazito sovražni elementi ter jih speljavati v napačno smer. Na raznih sestankih se pojavljajo razni demagogi, ki skušajo napačno tolmačiti te naše ukrepe in izvlečejo na dan razne zakone, celo fiziološke, češ, da so bile vse dosedanje mere neutemeljene, zgrešene in da so novi gospodarski ukrepi posledica tega spoznanja. Istočasno pa se kaže tudi, da se diskusija razvija le o trenutni situaciji in se pri tem pozablja na celoto, tako da ljudje ne vidijo razvoja in pespektive, ki bo sledila novim gospodarskim ukrepom. Kjerkoli pa te naše nove ukrepe jasno postavimo, opazimo zlasti pri delavcih, da te stvari dobro sprejemajo in jih odobravajo, ker vedo, da se bo stanje postopoma izboljšalo in se bo dvignila življenjska raven delovnemu človeku. Vsi ti gospodarski ukrepi so bili preračunani na to, da se postopoma utrjuje in normalizira naše gospodarstvo. Istočasno pa je jasno, da ne moremo iz starega administrativnega načina preiti takoj na normalne prilike in bo v tej prehodni dobi prizadet življenjski standard našega delovnega človeka. Slabosti, ki se normalno pojavljajo ob prehodu na nov način gospodarjenja, izrabljajo sovražniki, posebno pa Informbiro, na razne načine. V zadnjem času moskovska propaganda preko radia mnogo govori o povišanju cen uslugam, kako se je znižala življenjska raven našemu delovnemu človeku, da so naši vlaki prazni, kako maši delovni ljudje nimajo z elektriko razsvetljenih stanovanj in si svetijo s petrolejem itd. Govore tudi, da imamo visoke cene, čeprav pri nas vsak potrošnik vidi, da cene postopno padajo in se ustaljujejo. Istočasno, ko klevetajo naše gospodarske ukrepe, pa v satelitskih državah in Sovjetski zvezi delovni ljudje nimajo jasnega vpogleda v bodočnost in je njihova življenjska raven zelo nizka in še vedno pada, čeprav govore v svoji propagandi o socialističnem raju in blagostanju, katerega utemeljujejo s tem, da pri njih ženske uporabljajo puder in šminke. Če bi prikazovali našo življenjsko raven samo s takimi dokazovanji, potem bi jo

lahko prikazali že znatno višje, ker se ta sredstva tudi pri nas zelo množično uporabljajo.

Sovjetska zveza je v drugi svetovni vojni nosila večino bremen in naporov proti nacistični Nemčiji. Posledice teh naporov so bile za Sovjetsko zvezo brez dvoma velike in težke, tako, da je tudi pri njih veliko vojnih žrtev in invalidov. V Sovjetski zvezi pa niso rešili invalidskega vprašanja tako kot pri nas, temveč je mnogo invalidov, ki z lajnami prosjajo po cestah, tako kot je bilo to pri nas v času stare Jugoslavije. Že samo na tem primeru vidimo, kakšna je skrb za človeka in kako se rešuje vprašanje tistih, ki so dali zdravje v borbi. Na drugi strani pa izdajajo razne zakonske ukrepe in predpise, s katerimi hočejo na birokratski in administrativen način prisiliti delavce v industriji in poljedelstvu, da bi izpolnjevali proizvodne naloge, katerih ne morejo izvrševati zaradi slabih življenjskih pogojev. Proti delavcem, ki ne izpolnjujejo proizvodnih nalog, uvajajo razne prisilne mere, jim znižujejo obrok hrane, kateri je že itak zelo pičel in je še vedno racioniran. Delovni človek tam dejansko nima vpogleda v bodočnost, kot ga ima človek v naši državi. Tam, ne le, da ljudi preseljujejo in preganjajo zaradi neizpolnjevanja planskih nalog, temveč obstoja pri njih še brezposelnost, čeprav se imenuje ljudska socialistična država. Pri nas pa kljub njihovemu lažnemu prikazovanju naših razmer delavcev primanjkuje. Kakšno je pri njih stanje in življenje, dovolj jasno povedo bolgarski, madžarski in romunski begunci, ker ne prihajajo v Jugoslavijo zaradi nekih pustolovščin, temveč zaradi težkega političnega in gospodarskega stanja, ki vlada pri njih.

Razumljivo in popolnoma normalno je, da imamo pri uvajanju novega gospodarskega sistema v prehodni dobi nekaj težav, katere moramo analizirati in pomagati, da jih sproti rešujemo in v utemeljenih primerih predlagamo eventuelne popravke.

Ceprav je vprašanje dajanja štipendij načelno že rešeno, so še nekatere vprašanja nerešena, zlasti pri starejših študentih partizanih, pri študentih z otroki in pa pri družinah-upokojencih. Zaradi počasnega in birokratskega načina reševanja teh problemov nekaterih organov naše državne uprave — v teh primerih zadeva tudi MLO, neposredno naše socialno skrbstvo — še do danes upokojenci niso prejeli industrijskih bonov in nadomestila za prehrabene bone, morajo pa kljub temu živeti. Po mojem mnenju je treba take primere najodločneje obsojati. Namesto, da bi že prej pripravili vse potrebno in zbrali podatke, delajo to šele sedaj in so s tem ustvarili mnogo upravičenega negodovanja in nezadovoljstva. Take primere pa izrabljajo nam sovražni elementi.

Vzdrževanje študentov je rešeno tako, da prejemajo starši namesto dosedanjih štipendij otroške doklade, kar je pravilno in normalno. Prejšnji način dajanja štipendij je bil zelo slab in je kvarno vplival na študente.

Študentje so javno govorili: kolikor mi bo država dala, toliko bom študiral — kakor da študent študira za državo in ne zase. Zaradi tega so študentje zelo slabo študirali in študij zavlačevali, ker so bili nekateri materialno bolj preskrbljeni kot po končanem študiju, ko so nastopili službena mesta. Štipendije so čestokrat kvarno in nevzgojno vplivale na študente, zato sedaj po teh spremembah kažejo še hujšo kri. So pa na drugi strani še stvari o katerih je treba še premišljati ter eventualno predlagati popravke. Veliko je primerov študentov na srednjih, strokovnih šolah ter na fakultetah, za katere starši ne prejemaajo doklad, ker so prekoračili starostno dobo. So to študenti-partizani ali pa partizanske sirote, ki so nosili za časa borbe pa tudi po vojni vsa bremena, zaradi česar niso mogli mladi redno doštudirati. Ti problemi najbolj živo zadevajo predvsem stare partizanske kadre. Ko so zavodi in študentski domovi prešli na gospodarski račun niso mogli študentje zaradi takega stanja, kot sem ga navedel, plačati oskrbnin. Nekateri študentje so ostali ves teden brez tople hrane, nekateri so ostali celo po en dan ali več brez hrane, mnogi imajo samo kosilo ali samo večerjo, in to zaradi tega, ker se za ta vprašanja nismo zadosti brigali. Za Ljubljano je prava kulturna sramota, ker nismo znali pravočasno stvari razčistiti in da so zaradi birokratizma in počasnega reševanja bili prisiljeni nekateri študentje oditi domov. To zadeva tudi Mestni ljudski odbor, ker ne zna zaostri vprašanja pri tistih uslužbencih, ki upoštevajo samo formalno stran zakona, ne vidijo pa pri tem živih ljudi. To vprašanje bi se dalo začasno rešiti z akontacijami ali krediti vse dotlej, dokler se vprašanje ne reši dokončno, da bi tako bilo študentom omogočeno redno študiranje.

Pojavlja se tudi težnja po zvišanju vzdrževalnin. Nekateri zavodi so celo zvišali cene oskrbnin na 3500 in še celo več dinarjev. Vsakomur je jasno, da študentje ne bi mogli kriti oskrbnine, če bi tudi prejeli vse kar jim po uredbi pripada. So pa še drugi izdatki, ki so tudi nujno potrebni za redno in kulturno življenje študenta visokih šol. Ta problem je še toliko bolj resen, ker so domovi povišali ceno neutemeljeno brez kalkulacij, niso pa pomislili kako bi znižali režijske stroške. Reden pojav je, da imajo domovi in menze preveliko število uslužbencev, v nekaterih zavodih celo 70 ali še več, katere morajo pri takšnem stanju nujno vzdrževati študentje sami. Treba je voditi odločno borbo, da se število uslužbencev zmanjša na odgovarjajoče število in vzdrževalnina poceni. Študentje tudi sami že premišljujejo, kako bi se zaposlili, da bi si na ta način pomagali, kar je zelo pozitivno. Istočasno izjavljajo, da bi sami čistili prostore po zavodih in na ta način pocenili oskrbovalnino. To vse so problemi, o katerih je nujno treba razpravljati.

Ne želim pa bi, da bi me kdo napračno razumel, češ, da sem proti uvedbi novega gospodarskega sistema in da smo se urezali. Naši ukrepi so

uspeh dolge diskusije, pri kateri smo več ali manj sodelovali vsi. Ob novem gospodarskem sistemu bo lahko prišla popolnoma do izraza pobuda posameznika in bo sistem nagrajevanja tak, da bo vsak dobil toliko, kolikor bo skupnosti dajal. Pri tako velikih spremembah so možne tudi napake in naloga nas ljudskih odbornikov je, kakor tudi Fronte in Partije, da pomagamo te stvari hitreje urediti. So pa objektivne težave, ki se normalno pojavljajo pri vsakem prehodu na nov sistem in katere se niso mogle v podrobnosti predvideti. Vse težave, ki se pojavljajo pri uvedbi novega sistema, skušajo izkoriščati sovražniki socializma s prikazovanjem, da je vse to zgrešeno in naperjeno proti življenski ravni naših delovnih ljudi. Nekateri ljudje so iznašali, da je Kidrič zavozil naše gospodarstvo in tudi na druge načine podlo klevetali naše vodstvo. Raznim demagogom je uspelo posameznike za trenutek zakolebati, ker ljudski odborniki nismo napravili vsega, kar bi morali. Morali bomo budno zasledovati vse takšne pojave, reagirati na delo sovražnika, da se njegova razdiralnost paralizira.

Informbiro in nekateri posamezniki, ki niso imeli s socializmom nikdar ničesar skupnega, skušajo izkoriščati trenutno nezadovoljstvo in kovati politični kapital z organiziranjem sovražnih izpadov proti naši družbeni ureditvi. Tak primer se je zgodil na brucovskem večeru, na koncu, ko so bili že vsi pijani in so nekateri pričeli z izpadi proti naši ureditvi. Zaradi nebudnosti in pa, ker smo se uspavali, izbijajo sovražne parole kot n. pr. zavoženo gospodarstvo, prodani smo zapadu, vse bo kmalu končano, ker se vračamo v kapitalizem, proti Titu in drugim vodečim tovarjem. Mislim, da moramo iz tega napraviti zaključek, da je treba še odločneje pojasnjevati nove ukrepe, reagirati na sovražne parole in izpade ter se istočasno proti eventualnim nepravilnostim boriti, zlasti proti počasnemu in birokratskemu reševanju, posebno tam, kjer se stvari lahko hitreje rešijo. Istočasno pa je treba izvajati pritisk tudi na naše časopise, da ne bodo več objavljali člankov, ki napačno pojasnjujejo ukrepe in s tem ustvarjajo zmedo, kot je bil. n. pr. članek o povišanju cen uslugam za 70 %. Po objavi takšnih člankov so menze kakor tudi nekatera druga državna podjetja in privatni obrtniki dvigali neutemeljeno cene, ne da bi se zavedali političnih in gospodarskih posledic in je takšen neodgovoren ukrep voda na mlin špekulantom in špekulantski miselnosti. Mislim, da se teh stvari, ki sem jih navedel, vse premalo zavedamo. Po drugi strani pa bi bilo zelo nepravilno, če bi vse, kar izide in kar se izda, sprejeli kot dokončno, temveč je treba na stvari gledati kritično, se vanje poglobiti, ter na podlagi tega napraviti zaključke, da bomo potem lahko dosegli tisto, kar je predvideno z novimi gospodarskimi ukrepi.

Ne smemo zanikati težavnosti položaja, o katerem nam je uvodoma poročal zlasti tovariš Krese. Nihče nam ne more zavidati naloge, ko skušamo obrazložiti ukrepe, ki so nujno potrebni v sedanji prehodni dobi na nov gospodarski sistem. To velja zlasti v primeru, ko se postavimo pred volivce in jim tolmačimo eno ali drugo stvar. Kakor je ja-bolko kislo, moramo vanj ugrizniti, ker se zavedamo, da bomo z dobro-namerno kritiko in konstruktivnimi predlogi samo koristili temu, kar naši voditelji zahtevajo. V ta namen so nam predložili načrte v disku-sijo. Veliko smo govorili, vendar še premalo in marsikatero težavo bi lahko preprečili, če bi govorili več.

Ko smo govorili na eni lanskih sej o novih gospodarskih ukrepih in sem opozarjal, da se bomo morali zavedati, da bo ta pot zelo težka, da pa puške ne smemo vreči v koruzo ali vzeti stvar za lahko, temveč previdno in uporno delati, je padla beseda o pesimizmu. Zadoščenje imam, da se je pozneje pokazalo, da ni šlo za pesimizem in da bi se res morali zavedati težav in temu primerno usmeriti svoje delo, ter da bi bil napačen tisti optimizem, ki vzame vse stvari lahko in se trka na prsi, češ vse se bo dalo lepo urediti. Biti moramo konstruktivni in se zavedati svoje dolžnosti ter temu primerno ravnati, pa čeprav momen-tano ne bi bilo mogoče prav enemu ali drugemu.

Tovariši, dovolite mi par besed v zvezi z načrti novega gospodar-skega sistema in o prehodnih težkočah za njegovo izvajanje. Mislim, da bi bila odveč vsaka beseda in da se vsi zavedamo pravilnosti ukrepov, da kot je predvideno v novem gospodarskem sistemu, drugače sploh ne more biti. V izvajanju načrta smo prišli že naprej in ena najvažnejših stvari je, da se vsa gospodarska podjetja odtrgajo od svojih operativno-administra-tivnih vodstev ter postavijo na lastne noge, da bodo s tem skrbela sama za svoj obstoj, da bodo proračunsko popolnoma odtrgana in da bodo dajala samo družbeni prispevek. Naloga oblasti bo le kontrola. Če imamo to v vidu in če gremo potem na drugo stopnjo izvajanja, vidimo, da zade-vamo na precejšnje težave. Videli smo že uspehe, kako se je pocenil sladkor, moka, mast in še druga živila, videli smo, da je bilo popolnoma pravilno, da smo prešli od bonov in govorimo o plačah z vračunanjem vrednosti bonov. Vidimo pa, da smo v prehodni dobi naleteli na neka-tere pomanjkljivosti, ki bi se bile lahko preprečile. Slišali smo n. pr., da je bil krompir že na razpolago po 7 do 8 dinarjev, da pa so bile neke finančne ovire — ne, v Ljubljani, temveč na nekih drugih mestih, kjer so zavlačevali stvari, in tako je bil zamujen ugoden moment ter so medtem kmetje dvignili cene krompirju na 14 do 17 dinarjev, tako da stojimo pred kritično situacijo glede krompirja.

V zvezi s podražitvijo komunalnih uslug bi pripomnil tole. Vsak prizna, da ni vredno govoriti o dosedanjih cenah tramvaja. Včasih se komu niti ne izplača seči v žep po dva dinarja. Jasno nam je, da moramo res prenizke cene prilagoditi razmeram. Nekoliko drugače pa je glede elektrike. Tu se problem že začne, še bolj pa pri plinu. Prosim, da me ne razumete napačno, ko govorim o ceni plina. Tovariš Jelenc je razložil, zakaj je tako visoka cena plinu, toda ne vem, kako bomo to mogli razložiti ljudem, da smo tako zelo dvignili cene, dokler se cena premoğu še ni dvignila. Če pa govorimo o kalkulacijah in investicijah, nas bodo vprašali, zakaj misimo investirati že v prvih povojnih letih. Zamujenega ne moremo rešiti na vrät na nos in na račun potrošnika, zlasti, ker se mu plača ni spremenila. Govorilo se je tudi o kopališčih. Če navajamo razne kalkulacije, se moramo tudi vprašati, kaj pa je z normami v naših podjetjih, kaj je z racionalizacijo in pravilnim načinom gospodarstva, kar bi lahko vplivalo na to, da ne bi šli s cenami tako zelo navzgor, vendar pa bi pridobili še vedno potrebna sredstva za vzdrževanje in amortizacijo. Ko govorimo o plinu, bi omenil, da povišujemo cene tako, da se potrošniki orientirajo nazaj na drva in to v sedanjem kritičnem stanju naših gozdov, ko nam gozdarji pravijo, da bomo morali za 10 do 15 let ustaviti vsak večji izvoz in zelo omejiti sečnjo za kurjavo, reducirati pa tudi sečnjo za tehnični les, tako da bodo to n. pr. zelo občutili tudi mizarji. Štediti moramo z lesom, ker ga rabimo za naše premogovnike, ki so za uspešno produkcijo odvisni od zadostne količine jamskega lesa. Če tega ne bomo delali, nam bo težko. Kdor je čital članek Lavrenčiča o pomenu plina in o Velenju, ki naj nam da primerno nadomestilo za kurjavo z lesom in premogom, bo pomislil, ali je umestno da se previsoko dviga cena plina in dela potrošnika preveč odvisnega od kurjave z drvni.

Včera j je že bilo govora o podražitvi obrtnih izdelkov in uslug. Potrošnike najbolj zadene podražitev obrtniških uslug, za obleko, obutev, gospodinjstvo itd. Paziti bomo morali, da pri tem razni špekulanti ne bodo ribarili v kalnem. Ne bom ponavljal tega, kar smo že govorili o špekulantih, ker vsak lahko ve, kaj s tem mislim. Razumljivo pa bo, če napravimo konkretno kalkulacijo n. pr. za čevlarsko delo, ki bo pokazala, kje je prava meja in kje se prične neupravičeno navijanje cen. Če računamo povprečno mesečno plačo na delovno silo 3.600 din in če vzamemo za režijo do sedaj z uredbo določenih 45 odstotkov na plačni fond in za zaslužek 20 odstotkov ter material po nižji enotni ceni, ki ga predela ena delovna sila na mesec, potem znese brez davka na promet proizvodov mesečna vrednost proizvoda ali cena izdelkov 8.643 din. Če računamo, da je čevljar plačal usnje po višjih cenah s petkratnim faktorjem, se je cena materialno dvignila od 2.720 dinarjev na 13.600 dinarjev, vrednost izdelka pa od 8.643 na 19.523 dinarjev. Če mesečni

plači 3.600 dinarjev dodamo še vrednost življskih in industrijskih bonov, ki bi jo moral sedaj izplačati delavcu obrtnik, bi se plačni fond dvignil na mesečno 6.870 za delovno silo. Kalkulacija z istim odstotkom režije in zaslužka pokaže, da se zaradi poviška plače in s tem tudi režije in zaslužka dvigne cena mesečne vrednosti proizvodnje na eno delovno silo od 19.523 dinarjev na približno 24.000 dinarjev. To pomeni, da se cena za delo brez materiala zviša za 80 odstotkov za delo z materialom vred, kakor je to običajno, pri popravilih čevljev pa največ za 24 odstotkov, pa še to pod pogojem, če bi se smatrala stopnja režije in zaslužka še vedno za primerno in ne previsoko. Zato je nepravilno, ako hoče kdorkoli zaračunati danes obrtne storitve kar po 70 odstotkov dražje. S tem v zvezi je seveda tudi vprašanje ali je umestna tako visoka cena usnju, t. j. petkratni faktor na prejšnje nižje enotne cene in da je šlo pri tem za izračunavanje plačnega in kupnega fonda. Ko bodo gospodarska podjetja popolnoma samostojna, bodo dajala v zvezni, republiški in lokalni proračun samo še družbeni prispevek. Vprašali se bomo, kaj je s faktorjem, ki v toliki meri dviga akumulacijo na račun potrošnje. Če bi ga le delno znižali, bi to zelo pocenilo zlasti obrtniške izdelke in storitve in bi lahko kompenzirali povišek cene zaradi višjega plačnega fonda. To bi bilo posebno vidno v primerih, kjer se zaračunava samo delo brez materiala. Vzemimo krojača. Krojač dela iz prinesenega blaga, dvigniti pa hoče ceno za 60 do 70 odstotkov. S tem moramo računati tudi pri državnem sektorju, kadar njegovi delavci ne bodo dobivali več bonov in bo moralo ekvivalent kriti podjetje samo. Krojači računa'o samo delo. Če bi cena tekstilu padla, to je, če bi se ne računalo več s faktorjem poviška na nižjo enotno ceno, ki je bil doslej okrog 13-kratni, ki bljub povišku cene za krojaško delo cena izdelkov lahko padla, če bi n. pr. meter blaga namesto 3000 do 5800 stal samo 500 din manj. Ti primeri kažejo, da bodo tudi industrijska podjetja morala pristopiti k znižanju cene svojim izdelkom, zlasti onim, ki se predelavajo v obrti za potrebe široke potrošnje. Položaj potrošnika je težaven, ker se njegov plačilni fond ob zvišanju uslužnih cen ni povišal in se tudi v perspektivi ne bo mogel bistveno izpreminjati. Zato sem smatral za potrebno, da dobronamerno opozorim na par stvari. Mislim, da bomo s pravilnimi in preudarniki ukrepi odpravili marsikatero težkočo, ki se v reku prehodne dobe pojavljajo s tem, da se izvrše neobhodno potrebne izpremembe ob uvedbi novega gospodarskega sistema, ki bo dvignil tudi našo življenjsko raven.

Repinc Ivan:

Govoril bi še o problemu mladine, o čemer je že govoril tovariš Ocepek. Mladina je zadnje gospodarske ukrepe razumela, čeprav je

za nekatere poedince zelo težko. To nam dokazuje, da ne smemo vse mladine ocenjevati po posameznikih, ki s svojim vzgledom dokazujejo, da niso vredni nasledniki tradicij naše mladine iz narodno osvobodilne borbe in je vsako posploševanje nepravilno.

Do tega težkega položaja pri nekaterih študentih je prišlo zaradi tega, ker se med visokošolci kakor tudi v srednjih in strokovnih šolah še vedno čuti povojno obdobje. Še vedno imamo precej študentov, ki so bili v narodno osvobodilni borbi ali pa po vojni v raznih službah ali v vojski in so kasneje vstopili v šole, ter so danes stari preko 20 ali pa 25 let in imajo nekateri že sami otroke. Pri teh mastaja socialno vprašanje, oziroma se pojavlja tudi zdravstveno vprašanje. Ne smemo dopustiti, da bi ti tovariši jedli samo parkrat na teden toplo hrano. Imamo tudi primere sirot, otroke brez staršev. Tako imamo primer družine 6 otrok, katerih oče in trije sinovi so padli v Pohorškem bataljonu, mati je umrla v Auschwitzu in danes še niso stari 20 let in živijo zelo težko. Najstarejša hči te družine je pred 130 mladinci izpovedala svoj težak socialni položaj, ki je v tem prehodnem obdobju še neurejen. Podobni primeri so še v raznih internatih, kot v domu Anice Černejeve in v strokovnih šolah. Poznan je primer tovariša Šenliba, ki je s 15 letom šel v partizane, bil do sedaj v vojski, se je demobiliziral in je šel nato v strokovno šolo. Trenutno je tovariš brez vsakih dohodkov, kar ga tudi zelo ovira pri študiju. Imamo tudi primere dijakov iz Primorske, ki ne morejo pričakovati od svojih staršev ničesar zaradi geografskega položaja njihovih domačij (Kras).

Navedel bi še primere iz menz. Delavsko-uslužbenske menze se branjijo vzeti študente na hrano, ki trenutno nimajo denarja in jim nočejo dati hrane na kredit. Imamo primere, da 30 študentov čaka na dodatek za 10 ljudi, ki si ga potem razdele med seboj. Na veterinarski šoli je za ta mesec 5 gojencev naročilo celodnevno hrano, 45 zajtrk in kosilo, 16 pa samo kosilo.

O položaju med dijaki in študenti nam bodo pričali še tile nepopolni podatki. Ker starši ne dobijo otroških dokladov za otroke, ki so stari čez 20 let in ki ne študirajo na visokih šolah, ampak na srednjih in strokovnih šolah, bi ti morali šole zapustiti, če se položaj ne uredi. Iz šole za medicinske sestre namerava zapustiti šolo od 150 gojenk 28, iz šole medicinskih tehnikov od 100 dijakov 25, iz Gospodarskega tehnikuma od 286 dijakov 25, dočim jih je 8 že izstopilo, iz Zobotehnične šole od 120 dijakov 20, iz Učiteljskega od 700 dijakov 70, dočim je štipendij do sedaj odobrenih le 10, iz Gostinske šole je od 193 učencev zapustilo šolo 12, dočim so v Bolničarski in Babiški šoli do sedaj skoraj vse učenke hotele zapustiti šolo, ker so do sedaj skoraj vse dobivale štipendije.

Študentska in mladinska organizacija že poskušata reševati ta problem v obliki samopomoči ter usmerjata prizadete, da si iščejo zaposlitve, inštrukcije in tudi fizično delo. Na ta način ne bo mogoče rešiti vseh primerov: Dijaki skušajo tudi dobiti dohodke z različnimi kulturno-prosvetnimi prireditvami. Tudi nekatera podjetja bi poedincem lahko kreditirala in ti bi jim po končanem študiju vračali dolg. Tovariši se pritožujejo, da ne nate pri delavskih svetih na pravo razumevanje, kakor tudi ne na okrajih. Poudariti bi moral še to, da je največ tovarišev, ki naj bi zapustili šolo iz onih slojev, od katerih naše ljudstvo največ pričakuje. To so dijaki iz vrst delavcev in siromašnih kmetov ali pa vojne sirote, kakor tudi partizani. Vprašal bi, kako je Svet za zdravstvo in socialno skrbstvo Mestnega ljudskega odbora reševal socialni problem študentov, ki imajo otroke, in problem vojnih sirot. Prepričan sem, da je mogoče marsikaj storiti, da bi se pri njih zmanjšala skrb in bojazen. Poudariti hočem, da se nekaterim tovarišem že vidno pozna, da so v težkem položaju. Na primer: neka tovarišica je bila od leta 1943 bolničarka v Prešernovi brigadi, kasneje pa je bila ves čas pri političnem delu, poleg službe pa je posečala še gimnazijo, vendar ni za oktober in november prejela še nobenega denarja.

Povedal sem te stvari zato, da bi informiral ljudski odbor in da bi v te stvari odločno posegli.

Novak Franjo:

Dotaknil se bom onega mesta referata predsednika gospodarskega sveta, ko je govoril o nameri špekulacije, ki se ob prehodu na nov finančni sistem pojavlja pri obrtniških podjetjih privatnega sektorja. Ne da se zanikati, da take namere obstajajo pri zelo znatnem številu obrtnikov. Mislim, da ni težko napraviti precej točne ugotovitve, da je povišanje cen za razne storitve in usluge, ki često presegajo 100 odstotkov in več napram dosedanjim cenam — na škodo potrošnikov — torej široke množice delovnih ljudi, neupravičeno ali vsaj močno pretirano.

Mislim, da je k temu v precejšnji meri pripomogel pred par dnevi v dnevnem časopisju objavljeni članek — ki verjetno ni izšel iz obrtniških vrst in ki je napovedal ali celo sugeriral povišanje cen obrtniškim uslugam za 70 odstotkov. Po vsej priliki je bil ta članek posledica v določenih krogih ali forumih nastale psihoze višanja cen. Tako smo imeli na včerajšnji seji priliko slišati, da bi bile cene za plin lahko nižje, a smo se ravnali po cenah nekih drugih uslug, ki so še višje. Pri tej psihozi — za katero so sigurno dobri nameni, ki bo deloma dosegla za skupnost dobre rezultate — pa se na žalost pozabi na potrošnika in na njegovo plačilno sposobnost, ali prosto rečeno, na njegov zaslužen dohodek. Mislim, da sedanje stanje v posameznih primerih že ogroža

fizični obstoj družin. To govorim zaradi tega, ker smatram, da je tudi to eno osnovnih vprašanj nadaljnje graditve socializma.

Kaj naj torej ukrenemo glede obrtnih storitev oziroma pretirano visokih cen? Mislim, da je potrebna enaka intervencija državnih in zadružnih obrtnih podjetij, kakor je bila intervencija državnih posestev in kmetijskih obdelovalnih zadrug na trgu kmetijskih pridelkov, ki je bila v resnici uspešna. Mislim, da je taka intervencija možna, saj uživajo socialistična podjetja znatne prednosti pred privatnim sektorjem. Za to je morda potrebna boljša organizacija dela, boljša evidenca storilnosti ter zavest, da so poklicani služiti skupnosti.

Če se pa dogajajo taki primeri, kakor mi je včeraj pravil tovariš, ki sedi tu, da je državno podjetje zaračunalo za izdelavo enega navadnega mesarskega predpasnika 90 dinarjev, je jasno, da je ta cena previsoka, saj lahko naredi priučen delavec najmanj 5 predpasnikov v eni uri. Torej je to navijanje cene s strani državnega podjetja nepravilno, ki vzpodbuja privatnega obrtnika, da tudi on dviga cene v nedogled.

To je samo en primer, ki jih bi lahko našli nešteto in ki jih potrošnik dnevno doživlja.

Enako je v trgovini z nekaterimi predmeti, katerih ponudba ni stalna in zadostna.

Isto velja za menze, ki istočasno, ko se znižujejo cene za najvažnejše prehranske predmete — mast, sladkor, milo — dvigajo cene, tako da je že skoro nedostopna delavcu ali nameščencu s povprečnim zaslužkom (za štiri člane družine obed 5.600 din, mesečna plača moža in žene pa znaša 9.000 din.) Torej plača ta družina samo za kosilo v menzi cca 60 odstotkov od svojih celokupnih dohodkov.

Smatram, da je treba zaščititi potrošnika pred pretiranimi cenami za obrtniške usluge in izdelke, v katerih ni zadostne ponudbe. To so delale in še delajo celo buržoazne države, tem bolj je dolžnost, da to stori ljudska oblast. Mestni ljudski odbor je poklican, da vodi o tem računa — tako v interesu delovnih ljudi kakor tudi ljudske oblasti same.

Prepuščati določanje cen samo zakonu o ponudbi in povpraševanju pri sedanjem stanju, ko v mnogih primerih ponudba ne krije povpraševanja — se pravi izročati potrošnika na milost in nemilost okolščinam.

Naše volivce moramo seznaniti z najnovejšimi gospodarskimi in finančnimi ukrepi — jim pojasniti nujnost istih, obenem pa moramo delati tako, da bodo opazili in čutili, da se oblast trudi pri reševanju mnogih težkoč, ki jih zahteva prehodni čas graditve socializma. Najbolj pa bo ljudstvo opazilo to, če bodo naše socialistične delavnice, podjetja in ustanove dobro gospodarile in varčevale v korist skupnosti.

Pridružujem se mišljenju tovariša Ocepka, ki pravi, da v prehodni dobi na nov gospodarski sistem nekateri ljudje izkoriščajo s posebno namero ta položaj. Ti ljudje pripadajo sestavi tistih ljudi, ki so sovražno razpoloženi proti sedanjemu družbenemu sistemu ali ljudem, ki so odtrgani od tega, kar se dogaja in ne poznajo dejanskega stanja. Zato tudi ne vidijo perspektive ter ne ocenjujejo stvari tako, kakršne so. To bi podkrepil z nekaterimi dejstvi. Že od vsega začetka smo govorili, da imajo ti ukrepi namen učvrstiti naše gospodarsko stanje in preiti iz tako imenovanega administrativnega urejanja našega gospodarstva na ekonomsko urejanje. Že spočetka smo vedeli, da bo ta prehod v nekaterih primerih težak. Vedeli smo, da ta prehod ne bo brez težav za delavce in nameščence, vendar če analiziramo stanje v tem kratkem času, ko so v veljavi nekateri ukrepi, vidimo, da ne samo, da se uresničujejo zamisli, temveč da so se marsikateri stvari pokazale celo boljše, n. pr. padec cen kmetijskim proizvodom. Ker je ponudba večja kot je povpraševanje, zato cene padajo. Denarni fond se je začel pretakati tudi na neblagovni fond. Podražile so se nekatere usluge. Vemo, da stare cene plinu niso bile v nobenem primeru normalne in da so bile umetno ustvarjene. Tovariš Jelenc je omenil, da bo morala Mestna plinarna v novem gospodarskem sistemu biti tudi podjetje, ki ne bo delalo z izgubo ter ne bomo mogli iste kriti z dohodki drugega podjetja. To je popolnoma točno! Vendar se pa z nekaterimi utemeljitvami, ki se manašajo na kalkulacijo plina, ne bi mogel v celoti strinjati in je nevarnost, da gremo v drugo skrajnost pri določanju cen. Mislim, da je treba v tej zvezi iskati tudi druge vzroke, ki vplivajo na ceno. Če je že letos Plinarna bila aktivna, pomeni to, da je bila prej Plinarna pasivna zaradi slabe organizacije dela, ko so premog prevažali v Čuprijo, kjer so ga mleli in od tam vozili nazaj v Ljubljano, kar je moralo podražiti režijo. Treba je iskati še druge take nedostatke in jih rešiti. Ne smemo pa problema reševati samo s povišanjem cen, katerega nakažejo kalkulacije. Še vrsto primerov imamo, kjer skušajo podjetja reševati vse probleme z dviganjem cen. Tako kot je govoril tovariš dr. Pretnar, se mi zdi le pretirano. Strinjam se s tovarišem Ariglerjem, da je treba ceno plina prilagoditi njegovi kalorični vrednosti. Mislim, da bi moral biti plin cenejši od elektrike, ker je napačno, da bi šli na povečanje trošenja drv. Iskati moramo izhodišče in ukreniti vse kar je treba, da se cene uslugam pravilno določijo.

Svoje pripombe bi podkrepil še z uspehi, ki jih že imajo ukrepi. Pred dvema mesecema, ko je bilo govora o sproščenem trgu, so bile cene prašičev 200 din za kg. Predvideno je bilo, da se bo cena prašičem znižala na 90 din, sedaj pa je cena že 80 din za kilogram. Mislim, da je to

največje zagotovilo za pravilnost ukrepov in so celo privatniki cenejši od nekaterih državnih trgovin. Dosegli smo, da cene padajo in kmetje se že borijo za tržišče, prej so pa čakali na višje cene. Takih dokazov je mnogo.

Dotaknil bi se še izvajanja dr. Pretnarja in sicer tam, kjer je govoril o birokratskem reševanju nabave krompirja. Za objektivno ocenitev je treba poznati stanje v celoti. Treba je birokrate preganjati tam, kjer so, toda da bi vse, karkoli se zgodi, bili krivi birokrati, ni pravilno. Če bi se potrkali na prsi, bi mnogokrat lahko našli vzrok pri samem sebi. Mnogokrat nismo dosegli znižanja cen zaradi naše lastne nediscipline in zaradi zviševanja cen samih potrošnikov. Govorim le o Ljubljani. Cene krompirju od 7 do 8 dinarjev za kg niso preprečevali birokrati. Pojavili so se ljudje, ki so krompir preplačevali, in to sindikati, ustanove itd. Ljudje so živeli pod vtisom, da se je treba preskrbeti s krompirjem za vse leto, ker so navajeni na zaloge. Mislim pa, da smo vse premalo tudi tolmačili, da se bo proizvodnja večala, in tako so plačevali krompir od 14 do 16 dinarjev. Ti ljudje imajo sami izgubo. Ušteli pa so se tudi kmetje, ki so računali, da bodo delavci prejemale večje plače. Danes pa moremo že krompir kupiti ceneje kot v oktobru, ko je bila cena krompirju ponekod celo 16 do 17 dinarjev. Če bi se ljudje zavedali, da ni pomanjkanja krompirja, bi se cena krompirju prav gotovo ne povišala nad 10 dinarjev. Treba je še razlagati ljudem ta naš gospodarski razvoj. Ljudje o njem mnogo razpravljajo. Ne poznajo pa posledic teh ukrepov, kakor tudi ne namena in cilja. Dopusčamo celo, da sovražnik ofenzivno prodre med naše ljudi in s svojimi parolami slabi delovno disciplino in to prav z napačnimi poročili. Zato menim, da bi bilo treba še širše razlagati te ukrepe in jih podkrepiti s konkretnimi primeri. Na tak način bomo dosegli tudi disciplino na tržišču in cilje, ki smo si jih zastavili.

Dr. Benigar Jože:

Odgovoril bi dr. Pretnarju, da stanje v naših gozdovih ni tako črno, da 10 let ne bi mogli izvažati ali izsekavati lesa. Naša gozdna eksploatacija je bila planska. Ne rečem sicer, da je bilo posekano kaj več. Nismo pa le izsekavali gozdov, temveč smo jih tudi pogozdovali in tako vračali gozdu sile. Govoril sem s kmeti, ko je sovražnik najbolj razpihoval, da bomo spremenili Slovenijo v Kras. Kmet se je temu smejal in dejal, da tisti, ki to govori, ne pozna host. Privatni gozdovi se celo premalo izkoriščajo. Strokovnjaki, ki pišejo tako, kot je omenil dr. Pretnar in imajo strah, bi morali kot strokovnjaki sodelovati pri izkoriščanju in izkoristiti svoje znanje tako, da bi pomagali našim gozdnim delavcem, ne pa da bi 50 % lesa puščali, da je segnil. Vsak tak strah je odveč. Poznam teren in vam s tega mesta lahko rečem, da bomo lahko še sekali, ga izvažali in imeli dovolj tudi za domače potrebe.

Dotaknil bi se vprašanj Mestne klavnice. Odkar ni več obvezne oddaje, se je živina popravila. Prej smo klali manjšo in slabo živino, sedaj koljemo mnogo boljše. Odpustili smo nekaj mesarjev in sicer take mesarje, ki so premožni in imajo še zemljo. Petkrat smo imeli sestanek in nismo mogli priti do zaključka. Mesarji so govorili, da bodo ustanovili svojo zadrugo in neka delegacija je šla baje celo v Beograd, ali pa bo šla te dni. Mislim, da ne bi mogli pozdraviti takih zadrug, če vodimo razredno borbo, se borimo pri odkupih, itd.

Kar se tiče tega, da mesa ni. Ljudje me ustavljajo celo na cesti, prejel sem tudi dvoje anonimnih pisem. Razumeti moramo, če bi bilo mesa v Ljubljani dosti, bi ga plačevali po visokih cenah. Cene mesu so ponekod že padle. Kmetje tudi sami koljejo. Če bi hodili kupovat živino v Maribor, cene mesu ne bi padle. Kmetje so že začutili, da kupujemo prašiče. Izračunali smo, če kupimo prašiče bi plačali n. pr. 28.000 dinarjev, vole pa po 40—45.000 dinarjev. Zato raje kupujemo vole, ker ima Ljubljana vseeno več mesa, dokler se cena prašičem ne zniža. Povprečna cena goveje živine je 72 din. Cena pa pada. Prašiči so na Štajerskem že po 80 dinarjev, in tudi že po 60 dinarjev. Zato smo lahko znižali ceno mesnim izdelkom za 28 dinarjev pri 1 kg, mesu pa za 10 dinarjev pri kilogramu.

Živine mi ne preplačujemo, temveč stremimo po znižanju cen.

Treba je še poudariti, kar smo danes že slišali, da je treba znižati cene tudi uslugam. Obrtnikom odgovarjam: »Vi znižajte cene, pa jih bom še jaz«. Danes pa smo slišali, da so za izdelavo navadnega mesarskega predpasnika računali 90 dinarjev. Sklenili smo, da jih bomo raje sami šivali s svojo šiviljo.

Še nekaj o vprašanju mesnic. Mesnice so drage. Imamo 47 mesnic. Če zapremo mesnice, protestira potrošniški svet. Če bi 4 ali 5 mesnic prodajalo 15.000 kg mesa, bi bilo meso cenejše, pred mesnicami pa bi nastale vrste.

Glede odkupov v zadrugah bom povedal tole: Tudi zadruge hočejo preveč zaslužiti. Vse zaračunajo, celo telefon, dogon, avtotaksi za pot v banko po dvig denarja. Vse te stroške naj bi nosila klavnica. To so višji stroški, kot če bi šli naši nakupovalci sami na teren.

Ugotovili smo, da posamezna podjetja koljejo zunaj in vozijo v Ljubljano meso in se na ta način izognejo 14 % davku. Kmetom pa zato plačujejo več. To, mislim, je prepovedano.

Še nekaj o študentih. Mnjenja sem, če bi podjetja vedela, da je tako hudo, bi poedince vzdrževala. Mislim, da je tudi v tem napaka, da to nismo vedeli. Ko sva s tov. Miklavičem govorila o kulturno-prosvetnem delu, mi je povedal, da študentje nimajo sredstev. To sem povedal delav-

skemu svetu, namreč, da se študentje ne morejo učiti, ker nimajo sredstev in sklenili smo, da bomo nakazali neko vsoto. Če bi šli študentje še v druga podjetja, bi gotovo ne odklenila pomoči.

Kovačič Leo:

Mislim, da je prav, da ob tendencah povišanja cen spregovorim o obveznostih državljanov tudi z druge strani. Pri tem mislim zlasti na privatne obrtnike. Na vsakem zasedanju govorimo o privatnih obrtnikih, kar ni slučajno niti ni to neka gonja proti privatnim obrtnikom, marveč nam sami obrtniki nudijo toliko materiala, da moramo govoriti o njih toliko časa, dokler ne bomo odpravili špekulantstva v njihovih vrstah. Kadar koli izdaja naše državno vodstvo nove ukrepe, poskušajo špekulantski elementi med obrtniki izkoristiti te ukrepe v svojo osebno korist. Zlasti sedaj, ko je šlo za zvišanje nekaterih neblagovnih uslug, so obrtniki zagrabili to priliko in menijo, da smejo neomejeno zviševati cene uslugam in njihovim proizvodom, pri tem pa pozabljajo na obveznosti, ki jih imajo do skupnosti. Ljubljanski obrtniki dolgujejo državi še 8,5 milijona dinarjev na davkih, podobno tudi kmetje, ki dolgujejo 2,7 milijonov dinarjev. Tako odpade na vsakega obrtnika povprečno nad 5300.— din dolga, na enega kmeta pa nad 2800.— din. Če upoštevamo še to, da so davki odmerjeni na temelju ugotovljivih dohodkov, so njihove obveznosti minimalne in obrtniki niso upravičeni kakor koli postavljati vprašanja zviševanja cen, če morajo dati nekaj več za elektriko, vodo ali plače svojim pomočnikom, ki imajo otroke. Ne oziraje se na to, da vsak nov ukrep, ki pripravlja spremembe v gospodarstvu zareže trenutno v standard prebivalstva in bi to začasno breme morali enakomerno nositi delavci, uslužbenci, kmetje in obrtniki, nimajo poslednji še iz drugih razlogov nobene pravice zviševati cen svojim proizvodom in uslugam. Ne trdim, da v individualnih primerih ne bi bilo potrebno cen nekoliko zvišati, vendar velja to samo za manjše obrtnike, ki že do sedaj niso imeli večjih dohodkov. V veliki večini pa so obrtniki veliko zaslužili, zlasti če upoštevamo, da so cene obrtnim uslugam že do sedaj bile pretirano visoke posebno v panogah, nad katerimi so imeli obrtniki monopol. Primerjajmo še, koliko dajejo skupnosti državna obrtna podjetja oz. njihovi delavci in koliko privatni obrtniki. Po računih zadnjih dveh let lahko ugotovimo, da dajejo skupnosti delavci in nameščenci obrtnih podjetij državnega sektorja letno povprečno 31.000.— na zaposleno osebo, dočim je ta številka pri privatnih obrtnikih okrog 6000.— din letno povprečno na zaposleno osebo. Tu vidimo koliko obrtnik dejansko prispeva k skupnosti in koliko je upravičen od nje zahtevati. Poleg tega so imeli obrtniki na stotine možnosti nekontrolirano ustvarjati velike dohodke. Tako niso imeli izobešenih cenikov, niso izdajali računov (račune so izdajali le knjigaši, ki morajo voditi knjige, izdajali pa so jih samo za nekatera dela, ki so jih

dejansko vpisovali v knjige). Kontrola države preko Urada za cene je bila slaba, ker je nemogoče da vzdržujemo aparat, ki bi imel vsemogoče strokovnjake, ki bi ugotavljali pravilnost kalkulacij in izdanih računov. Poleg tega so skrivali dobičke pri režiji in prekupčevali z materialom. Vprašanje je, ali ima n. pr. nekdo v resnici 60 % od plačanih mezd priznanih režijskih stroškov. Dobički so se skrivali tudi za normativi materiala, zlasti pri kompliciranih mehaničnih popravilih, kjer so lahko zaračunavali dele (kot na pr. pri urah, motorjih, kolesih itd.), ki jih sploh niso porabili. Dejansko imajo obrtniki velike možnosti nedovoljenih zaslužkov in v privatnih razgovorih to tudi priznavajo. Iz tega vidimo kako malo so upravičeni, da danes tožijo, da jim gre slabo, da morajo zato, ker so višji davki, postavljati visoke cene. Poleg davkov je bilo obrtnikom v Ljubljani odmerjeno (po tem, kar je bilo možno ugotoviti) 3,700.000.— din tržnega dobička in 7,000.000.— din na račun razlike v ceni materiala. Vse to so obrtniki obdržali zase, ker tudi te obveznosti niso izvršili ter odvedli skupno le okoli 400.000.— din od ugotovljenih in ustvarjenih 10,700.000.— din. Poleg tega pa obrtniki neopravičeno zadržujejo davek, ki je edini prispevek privatnika skupnosti, in s tem državni denar uporabljajo zase.

Spregovoril bi še o diskusiji tov. dr. Pretnarja. Ne dvomimo o tem, da je bila diskusija dobronamerna. Če pa objektivno gledamo, je bila napačno usmerjena in bi lahko ustvarila pri mnogih poslušalcih nepravilno gledanje na zadnje ukrepe. Diskusija je izzvenela tako, da dr. Pretnar ni kritiziral konkretnih napak poedincev, marveč naš gospodarski sistem. Tako je n. pr. nepravilno postavljati, češ predsednik Sveta za komunalne zadeve (ali pa kdo drugi) kot izvrševalec novih ukrepov, ni kriv za previsoko ceno plinu, pač pa leži krivda v tem, ker se ni že prej trošil denar za izgraditev in razširitev plinarne. Mislim, da je treba povedati napake in tudi pokazati, kdo jih zagreši, da bi se s tem napake odpravile in stanje popravilo, nepravilno pa je postavljati, da je krivda v našem prejšnjem gospodarskem sistemu. Vsakomur je znano, da mnogih objektov, ki služijo standardu človeka, kot so n. pr. komunalne naprave, ni bilo mogoče zgraditi prav zato, ker so bile vse sile usmerjene v izgradnjo ključnih objektov. Danes, ko se uravnovešajo cene komunalnih uslug z ostalimi cenami, bo možno zgraditi marsikaj, kar doslej ni bilo mogoče. S takim načinom diskusije je tov. dr. Pretnar na liniji govoric ki trde, da je celotni naš sistem slab. O cenah krojaških uslug je govoril v tem smislu, da je faktor kriv visokih cen za obleke, ne pa krojači. Seveda, če bi blago dobili zastonj, bi lahko krojači računali 5000.— din za delo, pa cena obleki še ne bi bila previsoka. Smatram pa, da je odveč govoriti o pomenu faktorjev in zakaj jih moramo še danes zadržati. Krojač ne sme zahtevati več kot s svojim delom zasluži in neprimerno je govoriti proti

ukrepom, ki so nujno potrebni pri sedanji dejanski situaciji. S trditvijo, da se fondi plač niso zvišali, se tudi v celoti ne strinjam. Fondi plač se res niso zvišali, zvišuje pa se kupna moč kljub temu, da so se n. pr. cene komunalnih uslug povišale. Znatno padec cen živilskim proizvodom v zadnjem času bo potegnil za seboj tudi padanje cen tekstilnim in drugim industrijskim proizvodom. Tako je treba gledati na padanje cen in na dvig standarda. V mnogih primerih zaide diskusija na napačno pot. Kritika ni konkretna. Treba je reči kdo in kaj je pogršil, ni pa potrebno stvari zavijati. Pri ocenjevanju ukrepov je treba gledati na njihov efekt v bližnji perspektivi, ne pa na trenutni efekt. Treba pa je pokazati napake pri izvajanju teh ukrepov ter te napake kritizirati. Iz diskusije tov. dr. Pretnarja pa je bilo razumeti kot da postavlja te ukrepe na preizkusni kamen. Koliko so ti ukrepi dobri, bo pokazala bližnja bodočnost, iz dosežanje izkušnje pa že sedaj vidimo, da so pravilni. Naša naloga je, da se poglobimo v problematiko gospodarstva in ljudem pravilno tolmačimo ukrepe našega vodstva.

Ing. Stare Ostož:

Nadaljeval bi diskusijo tovariša Kovačiča in tovariša dr. Pretnarja. Slišali smo besede, ki jih večkrat slišimo med množico, namreč, da smo do sedaj delali napake v vodstvu in da tega ne bi bilo treba. Takim besedam moramo dati svoj odgovor. Mislim, da se moramo spomniti, kaj vse je naše vodstvo po vojni pa vse do danes ustvarilo, in da taka kritika ne more priti iz ust poštenega državljana. Naš odgovor mora biti energičen, ker smo prepričani, da je današnje stanje neprimerno boljše za delovnega človeka kot je sploh kdaj bilo v zgodovini slovenskega naroda. Ko je po osvoboditvi ljudska oblast prevzela gospodarstvo v svoje roke, je bila država opustošena od vseh mogočih okupatorjev. Moramo se spomniti tiste dobe, ko smo morali obnavljati domovino v najtežjih pogojih od obubožanja, ko smo spreminjali kapitalistični družbeni red v socialističnega, ko so naši voditelji perspektivno postavili plan izgradnje socializma in ko je v pohlepu po oblasti začela blokada Sovjetske zveze in njenih satelitov, ko je suša zadela našo deželo in preprečila izboljšanje življenjske ravni, ko smo s petletko reševali vse tisto, kar nam preteklost ni dala in to s takim kadrom iz preteklosti, kot nam ga je pustila prejšnja oblast, potem nam je razumljivo, da nismo mogli vsega izvršiti tako, kot je postavilo naše vodstvo. Če so se delale napake in ni bilo izvedeno vse tako, kot je bilo predvideno, ni krivda voditeljev, temveč nas samih, ker nismo imeli dovolj sposobnih kadrov in tudi nismo vedno dovolj vestno izvrševali njihovih navodil. Kljub temu lahko rečemo, da smo izvršili veliko obnovo naše države. Nihče se ne bi tako zavzel za delovnega človeka in za naše gospodarstvo, kot so se naši voditelji, saj ne smemo pozabiti 100 % socialno zavarovanje, ki ga nima

nobena država na svetu itd. Zato ne more nihče klevetati našega vodstva in podvomiti vanj. Vsem, ki bi še skušali klevetati, bi veljal le en odgovor oz. vprašanje: »Ali je že kdo v zgodovini našega naroda postavil boljši življenjski standard?« oziroma naj povedo: »Kdo bi bil sposoben bolj zaščititi interese našega delovnega človeka?«

Stefan Edi:

Dotaknil bi se že nakazanega problema glede podražitve komunalnih storitev in pocenitve osnovnih prehrabmenih predmetov. Preveč govorimo o dviganju cen, oziroma o višjih cenah komunalnih storitev. Premalo pa tolmačimo znatno znižanje cen prehrabmenim artiklom. Vse premalo tolmačimo važnost teh novih gospodarskih ukrepov in kaj radi nasedamo govoricam, ki jih širijo naši nasprotniki. Mnogo tudi kritizirajo, zakaj gospodinje ne dobe več prehrabmenih in industrijskih kart, kajti vedeti moramo, da so bile karte potrebne v starem sistemu vsled težke prehrabmene situacije, tako da so se na podlagi kart vsaj deloma pravilno razdeljevali razpoložljivi prehrabmeni fondi. Zaradi boljše letine, predvsem pa zaradi spremembe politike v odkupu, smo že prišli v fazo, ko potrošniku nudimo v prosti prodaji vse osnovne prehrabmene predmete, tako da potrošnik ni več vezan na količino, temveč si vse predmete lahko nabavi v poljubni izbiri. Res je, da so gospodinje z zadnjo uredbo izgubile dodatek v kartah, ne smemo pa pozabiti, da so se povečali otroški dodatki, da je pri družini z dvema otrokoma stanje isto, v družinah z več otroki pa celo boljše. Sama potrošnja osnovnih prehrabmenih predmetov, kot n. pr. mast, sladkor, milo, se je napram prejšnji garantirani preskrbi dvignila za 80 odstotkov, čemur je deloma vzrok sprostitve, deloma pa tudi nezaupanje potrošnikov, da teh predmetov ni dovolj na razpolago. Če računamo, da bodo v mesecu novembru potrošniki nabavili iste količine kot v oktobru ter vzamemo dvakratno znižanje cen v oktobru in prve dni v novembru (znižanje cen masti, olju, milu, sladkorju), bodo ljubljanski potrošniki vsled znižanja plačali 44 milijonov dinarjev manj, ali približno 1.100 dinarjev na družino. S tem znižanjem pa se že delno krijejo višje komunalne dajatve. Nadaljnji vzrok nakupa prehrabmenih predmetov je tudi nepravilno tolmačenje uslužbencev trgovske mreže, kateri hočejo na vsak način prodati čim več zaradi svojega finančnega učinka, na drugi strani pa zaradi tega, ker se boje večjih zalog, kajti vsako znižanje cen gre na račun podjetja samega, vsled česar je podjetje zainteresirano, da čim prej proda razpoložljive količine. Prav trgovski kader, ki ima največ stika s potrošniki, bi moral biti najboljši tolmač naših novih gospodarskih ukrepov ter bi moral potrošnikom tolmačiti, da gre vsak prekomeren nakup teh predmetov v škodo potrošnika samega, to pa zaradi tega, ker se cena prehrabmenih predmetov znižuje. Ravno tako je treba

potrošnikom povedati, da posamezne tovarne že tekmujejo, katera tovarna bo prej dobila kupca n. pr. tovarne s sladkorjem, katere dajejo našim grosističnim podjetjem velike količine sladkorja, ne da bi zahtevale takojšnje plačilo, tako, da imamo danes že v Ljubljani na zalogi sladkorja za celoletno potrebo.

Premalo se govori o pocenitvi industrijskega blaga, saj se je že dvakrat pocenilo za 20 %. Torej, če štejemo padec cen prehrabnim in industrijskim predmetom, tedaj lahko ugotovimo, da ni stanje tako pereče zaradi podražitve komunalnih storitev, ampak, da se s tem znižanjem že krijejo.

Velik uspeh letošnjih gospodarskih ukrepov pa vidimo v tem, ker je promet s kmetijskimi pridelki na naših trgih vedno večji, saj je samo na ljubljanskem trgu porastel promet v juliju na 110 milijonov, v oktobru pa že na 120 milijonov napram 40 milijonom dinarjev v maju. Seveda je ta promet količinsko še večji, če računamo, da so cene stalno padale.

Govorili smo, da se bomo v odkupu krompirja čimbolj izogibali administrativnim ukrepom. Naša podjetja, predvsem pa razne ustanove in sindikati hočejo na vsak način nabaviti večje količine krompirja, to se pravi, da povzročajo pri kmetu veliko povpraševanje, pozablajo pa, da s tem povzročajo višjo ceno pri kmetu in, da na ta način pravzaprav škodujejo sami sebi, koristijo pa kmetu. Saj stanje s preskrbo krompirja v Ljubljani ni tako kritično, saj je po nepopolnih podatkih potreba krita že 70 %. Kolikor potrošniki ne bodo dobili polnih količin krompirja pa imajo možnost nabave ostalih predmetov, kot so testenine, fižol, mast, olje itd.

Zaradi pravilne odkupne politike se stalno znižujejo cene kmetijskim pridelkom, razen za kisló zelje, kateremu se je občutno zvišala cena, kar pa je krivda naše odkupne mreže, ki na vsak način in za vsako ceno hoče preskrbeti zelje. Predvsem je zvišala ceno Zeljarska zadruga, v katero je vključenih 5 privatnikov za ribanje zelja. Ti privatniki nastopajo preko svoje zadruga na trgu z monopolno ceno. Pod krinko zadruga se jim je celo posrečilo, da dobijo za svoje nepravilno delo kredite od države. Dovoljujemo jim tudi dvakratni zaslužek in sicer: prvič kot obrtniku, ki proizvaja kisló zelje; drugič kot prodajalcu preko svoje zadruga, kjer kot član zadruga vleče dobiček. Ker take divje zadruga kvarno vplivajo na naše gospodarske ukrepe in ker to pravzaprav niso zadruga, naj bi skupščina zavzela do take zadruga stališče, da se likvidira.

Kimovec Franc:

Ozrl bi se na politično stran naše diskusije. Imam vtis, da diskutiramo z nekim neprisotnim, ilegalnim diskutantom, ki pošilja razna anonimna pisma gospodarskim poverjeništvom in ostalim, tako predsedstvu kot poedinim odbornikom in tako pismo sem prejel tudi jaz. Mislim,

da mora MLO do teh stvari zavzeti svoje stališče. Osnovne misli teh poedinah stališč so bile tu izražene. Mislim, da se je treba s temi stvarmi spopasti. Ne mislim, da so ti ljudje tu, a njihova stališča so bila izražena. Zato se moramo zavedati, da nismo v položaju, da branimo nekaj napačnega, da zagovarjamo nekaj zgrešenega pred opozicijo, katere stališča so z vidika graditve socializma pravilna. Zdi se mi, da se branimo pred nekom, ki ni nič napravil za to, da bi bila situacija drugačna, temveč je napravil vse, da gre to, kar smo ustvarili po zlu. Zlasti mislim, da ti ilegalni diskutantje nimajo pravice biti zagovorniki trenutnega stanja socialno ogroženih pri prehodu na konsolidacijo našega gospodarskega sistema. Izbiti jim je treba vse argumente, ki so premišljeno usmerjeni proti vodilni politični sili, t. j. proti Partiji, ki usmerja naše politično in gospodarsko življenje. Mislim, da smo v pojasnjevalni kampanji preveč ostali le pri zagovoru našega stališča. Ne gre samo zato, da naše stališče zagovarjamo, opravičujemo, temveč moramo biti tudi napadalni napram protiljudskim elementom. Vedeti moramo, da pot, po kateri smo hodili, ni bila le nujna naša pot, ampak je tudi nujna socialistična pot, ki jo ljudska stranka, kot je KP, edino lahko hodi. Reakcija skuša kompromitirati našo pot, češ, če KP pride na oblast, pomeni to socialno prosperiteto za vse tiste, ki se štejejo v razred proletariata, kar pa je v ekonomsko zaostali deželi navadna demagogija, kar se je pokazalo v primeru Sovjetske zveze. To namreč pomeni v takih pogojih iz vrst proletariata korumpirati gotove ljudi, da se razvijejo v kasto, ki bi živela na račun delovnih ljudi, ki ustvarjajo uporabne dobrine. Zato mislim, da je vprašanje kako na terenih gospodarska vprašanja politično postavljamo, zelo važno in da jih ne postavljamo defenzivno, da ne le zagovarjamo ali opravičujemo 5 dinarjev zvišanja cen, ker je treba ofenzivno zastopati ves sistem in vedeti, kaj hočemo s tem doseči. Govoriti, kot smo to že slišali, da ogrožamo z najnovejšimi ukrepi fizični obstoj družine, se mi zdi, je pretirano. Res je, da so poedini konkretni primeri kot jih je navedel tov. Repinc za študente, pereči, ni pa to sistem. V partizanih smo, na primer, imeli mnogokrat manj možnosti, da poskrbimo za ljudi, vendar smo imeli čut do sočloveka. Mislim, da je vprašanje v tem, koliko kdo prevzame odgovornosti za to, da se bo ta prehodna doba skrajšala in da bomo čimprej pokazali, v kako zdravi smeri gremo. So ljudje, ki ne prevzamejo nobene družbene odgovornosti, kritizirajo pa na veliko. Nismo zaradi lepšega diskutirali o obrtnikih. Poverjenik za blagovni promet je v svojih izvajanjih povedal, kako se poedinci z vsemi oblikami združevanja, ki jih priporočamo, okoriščajo, da bi imeli monopol celo napram socialističnemu sektorju. In mi vseh teh stvari ne vidimo in ne razbijamo! Če bi v tem pravcu mobilizirali ljudi, bi se politično stanje bistveno spremenilo, bi ustvarili več samozvesti in več vere v našo go-

spodarsko perspektivo. Naj se še povrnem na primer iz partizanov; vsak partizan je verjel, da bomo zmagali, zato se je boril. Nobenemu nismo mogli dati garancije, da bo ostal živ, vsak pa je verjel, da bomo zmagali in to vero smo mu lahko dali. Komur smo to vero dali, ta pa se je tudi z vsemi močmi boril. To velja v spremenjenih pogojih še danes.

Izvoljeni smo na listi OF in smo dolžni tudi danes ljudem posredovati tako upravičeno zaupanje v bodočnost. Če bomo sposobni prikazati ljudem, da ni mogoče rešiti vsega od zgoraj, za zeleno mizo, lahko razvijamo ustvarjalnost ljudi tako, da bodo iskali izhod že v okviru svojih možnosti. Na ta način ne bo noben študent propadel. V tem pravcu moramo razviti zavest državljanov. Zavedati se moramo, kaj kot ljudski odborniki pomenimo in da tudi ljudje na terenu dajo zelo veliko na naše besede. V koliko so poedini člani ali uslužbenci MLO pogrešili, so upravičene kritike in mislim, da se take kritike nihče ne boji. Če pa bi se le zagovarjali in branili, bi dajali prevelik pomen ilegalnemu sovražniku, dajali bi mu preveliko vrednost, do katere nima pravice. To se pravi, da bi podcenjevali politično in moralno zavest naših ljudi. Ljubljana je dajala za časa borbe in tudi po osvoboditvi daje, zato ti ljudje še danes razumejo našo osnovno linijo. Razne frajerske družčine pa res ne morejo biti zadovoljne s to politično linijo, ker pomenijo najnovejši ukrepi pot za ekonomsko in psihološko likvidacijo interesov te tenke plasti frajerske družbe.

Kot je opozoril tov. Ocepek na razdiralno propagando Informbiroja, mislim, da je treba biti zelo buden tudi na drugo stran, kajti vidimo, kaj si tkzv. pripadniki anarhične zapadne demokracije že vse upajo. Če bomo uspeli dati samozavest našim ljudem, se bo moralno politično stanje na terenu zelo popravilo. Istočasno moramo stremeti za tem, da se bodo ljudje po vseh naših podjetjih in vsepovsod trudili, da bodo čim bolj ekspeditivni in da se bo produktivnost dela dvignila. Če ocenjujemo gospodarsko moč sovražnika s kriteriji, ki so nekako klasični kriteriji in če tako pri oceni malega, srednjega ali velikega kmeta in obrtnika ne upoštevamo posebnih, izjemnih pogojev njihovega gospodarskega življenja v povojnem in medvojnem času, je nepravilno. Špekulant, katerega lahko po klasičnih merilih smatramo za razvoj socializma nepomembno osebo, se nam kaže na terenu, da ravno tak razmeroma majhen špekulant kuži moralno ljudi. To so pijavke, ki sproti zastrupljajo zavest ljudi. Mislim, da je treba v tem pravcu razvijati budnost in razgledanost naših ljudi in tako bodo tudi naši sestanki z volivci mnogo bolj plodni in bodo zadovoljili volivce. Ljudje hočejo n. pr. imeti trgovine, pekarnice in mesnice v bližini svojih stanovanj, pri tem pa ne vedo, da je lahko napisati na lokal »Mesarija«, da pa je težko zaradi nizke proizvodnje, kot je to povedal tov. Pelko, to mesnico tudi oskrbovati z živili. Ljudje postav-

ljajo te zahteve iz svoje primitivne miselnosti in potem menijo, da ljudski odbor ni ničesar pokrenil. Mislijo, če so včasih občinski možje kaj predlagali, se je tudi nekaj naredilo, od nas pa nimajo nič. Mislim, da imamo v takih primerih velikokrat opravka z demagogi, katerih vpliv na terenu je treba odstraniti.

Nisem imel namena se oglasiti k diskusiji, a sem se oglasil zato, ker se je diskusija po mojem mnenju doslej vodila preveč na ta način, kot da opravičujemo interesom delovnih ljudi sovražno linijo in smo zato dajali sovražniku prevelik pomen. Razumljivo je, bolj ko sovražnika tolčemo, bolj žilav je njegov odpor. Mislim, da je treba vse to vedeti, ko se tolčemo za konsolidacijo našega gospodarstva.

Novak Franjo:

Dodaj bi par besed k svojemu prejšnjemu izvajanju o težkem položaju nekaterih, ko sem omenil, da mora 4-članska družina z 9000 dinarji dohodkov plačati le za kosilo 5600 dinarjev. Pri dohodkih sem pozabil omeniti otroške doklade v znesku 6000 dinarjev. S tem se odstotek bistveno spremeni, od 60 na 35 %. Otroške doklade sem pozabil zato, ker sam ne prejemam otroških doklad.

Kutin Franc:

Začeli smo diskusijo o materialnem položaju študentov, nismo je pa zaključili.

Zdi se mi, da se moramo vprašati, kdo je doslej omogočal študij tistim študentom, ki jih starši iz lastnih sredstev niso mogli vzdrževati, dalje študentom-partizanom, ki so zaradi udeležbe v narodno-osvobodilni borbi zamudili študij in so prisiljeni danes ta študij končati, so pa že starejši, nekateri že poročeni, družinski očetje itd. Mislim na primere, ki jih je navajal tovariš Repinc. Vsekakor je doslej država iz lastnih sredstev skrbela za naš bodoči strokovni naraščaj. Z decentralizacijo našega gospodarstva ob novem finančno-gospodarskem sistemu pa prav gotovo prehaja ta dolžnost na delovne kolektive vseh gospodarskih panog. Zdi se mi nepravilno stališče, naj bi ta dolžnost prešla na socialno skrbstvo, trdim pa obenem, da se naši delovni kolektivi še niso zavedli nalog, ki so prešle nanje istočasno s skrbjo za produkcijo in pravilno gospodarjenje. Oni sami so dolžni skrbeti za svoj bodoči strokovni naraščaj. Kakor morajo delovni kolektivi prispevati določen procent v državni, republiški in lokalni proračun, tako morajo v okviru možnosti in potreb tudi skrbeti za vzgojo svojih bodočih strokovnjakov. Trenutno je ta dolžnost toliko večja in odgovornejša, ker gre v prvi vrsti za študente iz NOB, sirote in žrtve fašističnega terorja, ki nimajo svojcev, ki bi jih vzdrževali v času,

ko se šolajo. V kakšni obliki naj delovni kolektivi to svojo nalogo izvršijo, je drugo vprašanje.

Mislim, da imamo premalo študentskih ustanov, ki bi pomagale študentom pri šolanju, n. pr. študentske menze in ustanove drugačne vrste. V tem smislu še nismo dosegli prave orientacije, ki bi bila potrebna prav v današnji dobi prehoda na nov gospodarski sistem.

Važno je tudi vprašanje društvenega življenja študentov. Mladinska organizacija ne more zadostiti vsem zahtevam. Novo osnovana »Zveza študentov« bo imela važno vlogo pri vzgoji naših visokošolcev, istočasno pa bo njena naloga, odnosno naloga njenih vodstvenih organov, da pomagajo pri reševanju takih problemov, o katerih govorimo, da se povežejo z vsemi gospodarskimi in političnimi faktorji v interesu čim boljše rešitve takih nalog. Skratka, študentje naj pozitivno sodelujejo pri naporih za reševanje raznih vprašanj mladine v šolah in na fakultetah, iščejo naj vse vrste organizirane samopomoči itd.

Dokaz, da prav v teh vprašanjih še manjka resnosti, je nedavni poskušen izpad, ki je bil sicer rezultat posebnega vzdušja po brucovskem večeru, katerega so začeli in podpihovali poedinci, čemur so nekateri nasledli, dasi je v glavnem šlo le za nočni nemir v alkoholiziranem ozračju, o katerem skoraj ni vredno govoriti.

S pospešenim in dobro organiziranim delom naših mladinskih in študentovskih organizacij pri reševanju vseh vprašanj se podobne napake ne bodo mogle ponoviti.

Ivan Repinc:

Ker je država do sedaj tako široko dajala štipendije, je med študenti prodrla misel, da jih mora država podpirati tudi v bodoče in je zato ta prehodna doba še bolj težka. Za vzdrževanje študentov bi morali v prvi vrsti skrbeti starši. Vsak študent pa bi moral skrbeti, da bi si pomagal tudi sam in si eventualno zaslužil med počitnicami nekaj denarja. Če hočeš uveljaviti to miselnost, naletiš na odpor. Mnogi starši tudi špekulirajo. Imeli smo tudi primere, da bi starši lahko vzdrževali svoje otroke - študente, pa jih hočejo vzeti iz šol in s tem izsiliti štipendije. Gre pa tudi za nenormalno stanje pri nekaterih študentih, ki so prekoračili starostno dobo in bi lahko že končali študij. To izrabljajo informbirjevi in agenti zapada, ki politično vplivajo na študente in povečujejo njihovo demoraliziranost. Mislim, da je študentska in mladinska organizacija tako močna, da bo razkrinkala te primere. Mislim tudi, da je pravilno, da starši vzdržujejo študente in ne delovni kolektivi, razen v izjemnih primerih, kjer bi morali pomagati delovni kolektivi, oziroma socialni sveti. Pravilno je tudi, da študentske organizacije iščejo oblike samopomoči.

Govoril bom o prometni zvezi Polja z Ljubljano. Že tovariš podpredsednik je omenil, da je treba nekaj ukreniti, da bi se stroški za vožnjo vskladili s cenami vožnje iz ostalih predmestnih predelov Ljubljane. Ljudje iz Polja morajo iti večkrat upravičeno v Ljubljano, gredo tudi v gledališče itd. in zato je cena 40 dinarjev za prevoz previsoka. Prosil bi izvršilni odbor, da pomaga prebivalcem Polja, da nesorazmerje v cenah pri vožnji hitro odpravi, da bodo tudi prebivalci Polja lahko rekli, da so enakopravni z ostalimi meščani.

Leopold Krese:

Tovariš dr. Pretnar je prej izrazil neko pomilovanje, češ da smo v težkem položaju, ko moramo pojasnjevati nove gospodarske ukrepe. Ni tako hudo. Ne zagovarjamo stvari, ki bi bile naperjene proti delovnemu ljudstvu, ne zagovarjamo ukrepov, katerim bi sledilo obubožanje, ampak smo dolžni misliti na to, kako bomo te ukrepe čimprej uresničili. Dolžni smo kritizirati nepravilne izvedbe ukrepov, kar zavira njihov uspeh. Marsikdo je moral dobiti občutek, da je šla kritika dr. Pretnarja na naš državni sistem, na vse, kar je bilo storjenega do sedaj in to je bila hote ali nehote diskusija tistih, ki jih ni tu, to je diskusija tistih, ki hočejo preko nas izvajati politiko Informbiroja. Kdo je tisti, ki govori, da pri nas stradamo? To je radio Moskva. Ta govori, da si svetimo s petrolejem, ker se je elektrika tako podražila, govori, da je pri nas brezposelnost itd. Govore tudi, da je naš gospodarski sistem popolnoma zgrešen. Zapadni agenti pa trde, da je naš edini izhod v naslonitvi na zapad. Mi imamo svoj sistem, ki je preizkušen in katerega izboljšujemo in si raznih kritik ne moremo dovoljevati od politično negativnih in zlonamernih ljudi. Mi sami često nasledimo takim ljudem, vzemimo samo primer tovariša Novaka, ki je popravil svojo diskusijo. Kadar govore posamezniki o življenjskem standardu, ne priznavajo vsega tega, kar jim daje država. Tovariš Novak je pozabil na dohodke 3000 dinarjev otroških doklad na otroke, na živilske bone, bone za cigarete in industrijske bone. Celo nam ni to takoj prišlo na um. 9000 din ne moreta dobiti dva zaposlena človeka, četudi ne bi prejemale otroških doklad. Odgovorni smo pred narodom, ki nas je izvolil in pred bodočnostjo, kako bo danes in tudi jutri s plinom. Verjetno, če bi predlagali, da bi bila cena plinu po 2 dinarja, ne bi bilo protestov. To bi bil danes za nas uspeh, marsikdo bi bolje izhajal, toda tako bi morali čez leto dni povedati, da smo zavozili celotno naše gospodarstvo. Takrat bi tudi tisti volivci, ki bi sedaj hvalili trenutno znižanje cene plina in hvalili nas, češ da smo dobri ljudje, kritizirali, kaj je z 8000 hišami, ki nimajo kanalizacije in nimajo plina. Naš cilj je dvigniti tehniko, da bodo ljudje lahko čim udobneje živeli, uporabljali

plin, elektriko itd. Toda za to je treba ustvariti pogoje, zgraditi elektrarne in plinarne itd. Socializem ni samo tabla. Tako tablo: »Od 12. ure naprej smo v komunizmu,« čeprav ljudje nimajo blagostanja, kar je pri njih karakteristično, so razobesili v Sovjetski zvezi. Nihče nam ne bo ničesar dal zastonj. Ne želim zabijati diskutantov, toda treba je diskutirati objektivno. Nepravilno bi bilo trditi, da socialnega problema ob novih ukrepih ni. Socialno skrbstvo ni dolžno dajati le podporo, temveč se mora posvetiti tudi študiju posameznih problemov in jih reševati.

Govorimo o življenjski ravni. Ljudje, ki vidijo le 4000 dinarjev in ne upoštevajo bonov, ne vidijo tudi velikih uspehov, katerim se divijo vsi poštenci ljudje tudi zunaj naše države. Pozabili smo, kako so gradili Ljubljano, kje so se tedaj hranili delavci in še vrsto drugih stvari. Povprečna plača je 14-krat višja kot pred vojno, splošne cene pa so nižje. Povečana tramvajska voznina je še dvakrat nižja kot pred vojno, plin pa je cenejši za 5 dinarjev od predvojne cene. Stanovanja so desetkrat cenejša in skoraj zastonj. Razen tekstilnega blaga so vse cene nižje kot pred vojno. Nismo še v komunizmu. Vse te stvari premalo pojasnjujemo. Nimamo kaj skrivati pred ljudmi. Ali res z novimi ukrepi ogrožamo fizični obstoj našega človeka? To so pa le strahotne besede spričo vseh naših uspehov in to ob tem, da se herojsko upiramo agresiji in provokacijam ter pobijanju naših ljudi na mejah, kar v resnici ogroža fizični obstoj naših ljudi. Samo en primer: naši časopisi inserirajo že zelo dolgo, da bi dobili za plačo 6000—7000 din raznašalca časopisov, tam pa pravijo, da je pri nas brezposelnost. Prav tako ne moremo dobiti ljudi za pometanje cest. Narašča tudi promet vina, pa bi bil fizični obstoj ogrožen! Prav je, da je manj denarja v obtoku, ker bi sicer s tem denarjem šli na kmete in preplačevali krompir in drugo. Sedaj bo nekdo kupil več vina, drugi več kruha. Nekdo bo pil vino in ne bo jedel kruha, to je pač stvar vsakega posameznika, ljudje pa bodo bolj delali in se bolj borili za kvalifikacijo.

Tovariš dr. Pretnar je govoril o faktorju. Faktor je primerna cena na trgu. Strinjam se, da bi pokupili tekstil, če bi bil cenejši. Pri nas res ni tekstila toliko, da bi se prekomerno oblekli, da bi ljudje imeli, kadar koli bi želeli, obleke po novem kroju. Oblečeni smo dobro, zahvaljujoč se državi, ki je dajala karte. To pa je rodilo negativne posledice, da je padla kvaliteta tekstila. Privilegiji so odpadli, ko smo že za silo oblečeni. Cene tekstilu pa bodo padle, čim se bodo znižale cene kmetijskim pridelkom. Pripravlja se novo znižanje cen tekstilu in tako bo šlo naprej. Če bi cene tekstilu znižali prej, bi kmetje pokupili tekstil za mal denar. Kmetu sedaj ni bilo treba sekati gozdov za davke in dote, ker je lahko za malo pridelkov dobil veliko denarja. Ne bi hotel govoriti preveč aktivistično, vendar se mi zdi, da moramo to poudariti.

Kar se tiče štipendij pa bi poudaril, da so v prvem času bile štipendije potrebne, namreč tedaj, ko smo na hitro roko morali dobiti strokovnjake. Videli pa smo, da so bili štipendisti često najslabši študenti. Dobri študenti dobijo štipendijo še naprej, ravno tako študenti iz Primorske in Koroške in aktivisti. Mislim, da je tako pravično. Nikake odgovornosti pa ne moremo prevzeti za tiste, ki so štipendije izkoriščali.

Govora je bilo, da so se plače znižale. Plače so se z novimi ukrepi relativno znižale, na drugi strani pa so se zvišale. V razgovoru z neko žensko se mi je ta pritoževala, da je z znižanjem cen sladkorju in masti izgubila 800 dinarjev, ker je pred pocenitvijo nakupila živež, meni pa se je za toliko ta mesec povečala plača. Prašiče, ki smo jih lani plačevali po 150 dinarjev za kilogram, in mnoge družine so si kupile prašiče, bodo letos plačali po 60 dinarjev; ali se mi mar za to razliko povečala plača? Zastopati moramo realno vrednost plač.

Kako je pri nas z zalogami lesa, je tovariš Benigar že odgovoril dr. Pretnarju. Bili smo prisiljeni izvažati surovine, ker nismo imeli nobene tovarne za orožje, ker smo bili prisiljeni oborožiti se, da zagotovimo fizični obstoj našega naroda. Često ni bilo drugega izhoda, ko da zarežemo v naše gozdove ob komunikacijah. Čim pa bomo imeli malo mehanizacije, ne bomo več izvažali surovega lesa, temveč izdelke — pohištvo, kar že delamo, kakor tudi ne več baker, temveč bakrene izdelke. Danes nam Litostroj že daje turbine, celo za izvoz in izvažali jih bomo v Turčijo. To je že primer pravilnosti naše politike. Morali smo izvažati baker in les, da smo lahko kupili stroje za Litostroj, ki pa nam danes že dela turbine. Mislim, da moramo to razumeti in smo poklicani, da ne nasedamo nevednosti naših volivcev, temveč da to pojasnujemo, kajti tudi ljudem ne bi prav nič pomagali, če bi jim nasedali, stanja pa, ki bi ga s tem povzročali, ne bi mogli opravičiti.

Popravit bi tovariša Kovačiča, ki je rekel, da ne moremo govoriti vnaprej o uspehih novih ukrepov. Že sedanja praksa je pokazala, da so bili ukrepi pravilni in da dajejo jasno perspektivo. To je bilo že potrjeno, ko so nekateri govorili, da se bodo s podražitvijo vlakov podražila tudi živila. Bilo pa je nasprotno. Špekulanti se ne morejo več toliko voziti in zato je cena živilom padla.

Odgovoril bi še na vprašanja tovarišice inž. Lapajne Sonje glede podjetja »Žaga«. Pri »Žagi«, oziroma sušilnici gre za izum nekega našega inženirja. Na izumu so delali že dolgo, mnogo gozdnih strokovnjakov se je trudilo, da bi skrajšali proces sušenja lesa. Mislim, da je treba tako iniciativo pozdraviti in podpreti. Mislim, da je princip sušenja pravilen, ni pa še dognan. Po tem procesu bi se na edinstven način v 24 urah posušil les za vsako obdelavo. Tak les smo že izvozili in celo najbolj zahtevne firme so bile z njim zadovoljne. Pri procesu so še razne pomanjkljivosti

in zaradi tega je nastal požar. Izum bi bilo treba izdelati. Izum smo podprli in oni, ki nam takrat niso nič pomagali, govore danes, koliko smo napravili. To je linija nekaterih strokovnjakov, ki so proti izumu zato, ker ga je izdelal določen človek ali skupina ljudi. Take stvari je treba kritično oceniti. S tem pa nočem reči, da ni bilo vloženega preveč denarja v ta izum. Denar pa je bil vložen s ciljem dviga proizvodnje.

Z ozirom na včerajšnjo diskusijo, v kateri so nekateri predlagali nekatere spremembe v cenah, *predlagam*, da bi poverili izvršilnemu odboru te naloge:

1. da izdelava v naslednjih dneh novo kalkulacijo in zniža ceno plinu do možne tarife. Pri tem je treba gledati na rentabilnost podjetja. Če bi imela plinarna izgubo, je treba ta denar nekje dobiti, kajti vprašanje je, kateri delovni kolektiv bi sicer prispeval za kritje znižanja cene plinu;

2. strinjam se z znižanjem cen v kopališču, zlasti v kopaliških obrob-nih predelov mesta;

cene pogrebom smo že regulirali in sicer tako, da je na višji razred odpadlo več, nižji razredi pa so se pocenili;

3. predlagam, da bi izvršilni odbor popravil tramvajsko tarifo in sicer tako, da bodo tarife za vse ljubljansko prebivalstvo enake in v sorazmerju z ostalimi;

4. menim, da bi izvršilni odbor pregledal vse menze, ki dvigajo cene zaradi svoje nesposobnosti ali zaradi majhne kapacitete in da te menze sprejmejo odgovarjajočo ceno. Pregledati je tudi to, koliko delajo menze z dobičkom. Mi smo proti visokim cenam in proti dobičkom v menzah. (Ploskanje.)

Predloge tovariša Kreseta da tovariš podpredsednik na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Inž. Vekoslav Jakopič

predlaga še, naj bi Mestni ljudski odbor kontroliral, če imajo vsi obrtniki izobešene cenike.

Podpredsednik da dodatni predlog tovariša inž. Vekoslava Jakopiča na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

Podpredsednik skupščine da poročilo predsednika izvršilnega odbora in obe poročili podpredsednika izvršilnega odbora na glasovanje.

Soglasno sprejeto.

2. Problematika zdravstvene službe in socialnega skrbstva na področju mesta Ljubljane

Poročevalec dr. *Ravnikar* Tone, predsednik Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo.

Ob popisu leta 1948 je imela Ljubljana 115.095 prebivalcev, 52.425 moškega in 62.670 ženskega spola. Da imamo v Ljubljani približno 10.000 več žensk kakor moških, nas ne preseneča, če upoštevamo, da je skoro po vsem svetu tako in da se pri nas še prav posebno občutijo posledice vojnih let. Ker se rodi znatno več dečkov kot deklic, prevladujejo do 14 leta dečki, od te starosti dalje pa zaradi večje umrljivosti dečkov in mož stalno prevladujejo ženske. V starosti nad 85 let imamo žensk ravno še enkrat toliko kot moških. Kot drugod je torej tudi v Ljubljani povprečna življenjska doba za ženske višja kot za moške.

Otrok do enega leta je živel v Ljubljani leta 1948 2829, dečkov 1499, deklic 1330. Vseh predšolskih otrok je bilo 12.242, 6334 dečkov in 5908 deklic. Do izpolnjenega 19. leta smo imeli tedaj 32.936 prebivalcev, 16.571 moških in 16.365 žensk. Nad 70 let starih smo imeli 4286, 1654 moških in 2632 žensk.

Glede rojstev in smrti ne morem dati točnih podatkov za prvo povojno dobo, ker smo po osvoboditvi sprva šteli k rodnosti Ljubljane vse, ki so se v Ljubljani rodili, in k smrtnosti vse, ki so v Ljubljani umrli, kar seveda ni pravilno. Prečiščeni podatki za leto 1949 in 1950 nam pokažejo, da se je leta 1949 rodilo na 1000 prebivalcev mesta Ljubljane 24,9, leta 1950 pa že 28,3 otrok, umrlo pa leta 1949 9,7 oseb in prav toliko leta 1950. Naravni prirastek je torej znašal leta 1949 15,4, leta 1950 pa 18,5. To je vsekakor zadovoljivo. Manj razveseljivo je dejstvo, da je umrljivost dojenčkov še vedno precejšnja, 62,5 na 1000 živo rojenih leta 1949 in 56,9 leta 1950. Več kot te za laika dokaj abstraktne številke nam pove to, da je leta 1949 umrlo dojenčkov 180, vseh otrok od 2. do 19. leta pa le 37.

Glavne bolezni, na katerih so leta 1948 umirali Ljubljančani, so naslednje: tuberkuloza 106, ostale nalezljive bolezni 38, rak in druge novotvorbe 156, bolezni živčevja 100, bolezni srca in krvnega obtoka 185, bolezni dihal brez jetike 137, bolezni prebavil 60, ostarelost 108, nezgode in nasilne smrti 101. Če ne upoštevamo ostarelosti in nasilnih smrti, vidimo, da so na prvem mestu bolezni srca in jim slede rak, dihalna, tuberkuloza, živčevje, prebavila in nalezljive bolezni. Vseh umrlih je bilo tega leta 1134 in sicer 600 moških in 534 žensk.

Kratek sprehod v vitalno statistiko mesta Ljubljane nam je pokazal, da smo z današnjim zdravstvenim stanjem vsaj v pogledu naraščanja rojstev in upadanja smrtnosti lahko zadovoljni. Saj je rodnost od leta 1945 do danes narasla od 15 na 27, smrtnost pa padla od 17 na 9,3.

Samo resnično ljudska oblast, oblast, ki je omogočila uspešno zdravstveno zaščito tudi malemu človeku, je mogla v tako kratkem času odstraniti posledice dolgotrajne vojne in doseči v vitalnosti mesta rezultate, ki uspešno tekmujejo z onimi v najboljših predvojnih letih.

Gornja ugotovitev nam seveda ne sme zamegliti kritičnega pogleda na delo, ki nas še čaka in na pojave, ki so manj ugodni. Število obolenj se je napram predvojnim letom znatno dvignilo. Moderne pridobitve medicine in uspešna splošna in socialno zdravstvena zaščita dosegajo, da kljub večjemu številu bolnikov smrtnost ne le ne narašča, temveč — kot smo videli — zelo znatno pada. Ni dvoma, da so vzroki za naraščanje števila bolnikov zelo številni in da so delovni elan, večja zaposlenost in določene težave v prehrani in stanovanjih samo delni, čeprav zelo važni vzroki za to stanje. Prav tako pa je res, da je zelo narasla tudi zahtevnost prebivalstva. Nimamo razlogov, boriti se proti tej večji zahtevnosti, vsaj dokler se ta giblje v dopustnih mejah, to je v mejah, ki pomenijo kompenzacijo za zatiranje in izkoriščanje pod prejšnjimi režimi. Moramo se pa vprašati, če se ta zahtevnost marsikje vendarle ne izrodeva v svoje nasprotje, v poizkuse izkoriščanja naše socialno zdravstvene zakonodaje in ostalih pridobitev, ki jih daje ljudska oblast. Težko nam je namreč razumeti, da bi bili zgolj objektivni pogoji krivi tega, da imamo danes v Ljubljani relativno dvakrat, v nekaterih podjetjih celo petkrat toliko za delo nesposobnih bolnikov kot pred vojno. Tudi občutno pomanjkanje zdravstvenega kadra nam tega ne more pojasniti, saj vidimo, da se je v zadnjih letih to pomanjkanje znatno omililo, število bolnikov se pa ni bistveno spremenilo.

Evo nekaj podatkov za približno 64.000 neposrednih zavarovancev mesta Ljubljane, to je za zavarovance brez svojcev, brez upokojencev in brez železničarjev.

Leta 1950. je od 64.000 zavarovancev 26.782 zaradi bolezni izostalo od dela za skupno 621.248 dni. Če prištejemo k temu še 1955 porodnic s 138.006 dnevi in 4985 poškodovancev s 95.820 dnevi izostanka, dobimo 33.366 zavarovancev, ki so zgubili 855.074 delovnih dni. Le-tem je bilo v gotovini plačano 132 milijonov. Če računamo vrednost delovnega dne samo po 500 din, kar je premalo, moramo k 132 milijonom prišteti še vsaj 500 milijonov, s čimer pa še nikakor nismo izkazali celotnih izdatkov, ki jih skupnosti nalagajo ti bolniki. Prišteti moramo še izdatke za zdravila, za oskrbo v bolnišnicah, zdraviliščih in okrevališčih, plače zdravnikom in ostalemu osebju in stroške za vzdrževanje zdravstvenih ustanov.

Za tekoče leto kažejo podatki prvega polletja, da bodo stroški še za 10 do 20% večji, čeprav se število zavarovancev ni bistveno povečalo

in se osnove zavarovanja niso spremenile. Vzroki tega nezdravega pojava še niso zadostno proučeni in se zato v njihovo analizo ne spuščam.

Gornje podatke sem navedel, da prikažem nele zdravstveni, temveč tudi gospodarski pomen urejene zdravstvene službe. Sleherna izboljšava v kateri koli smeri, bodisi v izpopolnitvi mreže ustanov, bodisi v kvaliteti strokovnega dela in v zaostritvi kontrole tako nad bolniki kot nad zdravniki, pomeni ogromen gospodarski prihranek v najkrajšem času. Industrializacija je nujno vezana na vzporedno dviganje zdravstvene službe in — komunalne higijene. Brez tega število bolnikov neizogibno raste v nedogled in nastaja škoda, ki je nestrokovnjakom skoro nepojmljiva. Že samo proučevanje nezgod nas mora o tem prepričati. Ljubljana ima prav malo take industrije, kjer bi bile nezgode neizogibne. In vendar je skoro 5000 zavarovancev izostalo od dela zaradi nezgod vsak za povprečno 20 dni. Imamo pa v LRS mnogo podjetij, kjer gre več kot petina vseh zgubljenih delovnih dni na račun nezgod. In tu hranarina ni niti edini, niti glavni izdatek, temveč gre za dolgo ali trajno zmanjšano delazmožnost in za prav tako rento.

Ambulantna pomožna služba v Ljubljani nikakor še ni takšna, kot bi si jo želeli, čeprav je po vojni ogromno pridobila. Obsega Polikliniko, ki gostuje v najetih prostorih na Miklošičevi cesti in v Šlajmerjevem domu. Od 12 sektorskih in 10 obratnih ambulant so razen treh vse nastale po vojni. Polikliniko pasira dnevno 1096 bolnikov, od tega 40% izven ljubljanskih, ambulate pa 1218, skupno torej dnevno 2314. Lanskovo povprečje je znašalo 1823 in se je torej v enem letu dvignilo dnevno za 491 bolnikov, kar dokazuje nujnost še nadaljnjega širjenja mreže ambulantnih pomožnih ustanov. Potrebno je dokončati že dve leti v surovem stanju dograjeno polikliniko na Jegličevi cesti, saj je Ljubljana edina republiška rezidenca, ki še nima lastne poliklinike. Stavba je na republiškem proračunu, kar nas ne razrešuje dolžnosti, da za njeno dograditev zastavimo vse sile. Nadalje so potrebne vsaj štiri nove sektorske ambulate, ena v centru, ena v Zg. Šiški, ena v Kolezijskem predmestju in ena v Tomačevem. Zanje niso potrebne novogradnje, temveč zadoščajo adaptacije primernih prostorov. V Mostah pa je treba dograditi že skoro zgrajeni zdravstveni dom, v Polju pa je treba ambulantne ustanove preseliti v prostore sedanjega rajona V. Mirno trdim, da bi bilo s tem — vsaj kar zadeva ustanove — ambulantni pomožni službi v Ljubljani za mnoga leta zadoščeno.

Ambulantna pomožna služba v Ljubljani zaposluje 21 sistemiziranih splošnih in 13 zdravnikov specialistov, poleg njih še 18 honorarnih splošnih in 37 zdravnikov specialistov. Zdravniki ordinirajo dnevno 326 ur. V pomoč jim je dodeljenih 89 oseb srednjega in nižjega strokovnega kadra. Frekvenca v posameznih ordinacijah je 5 do 11 bolnikov na uro in

zdravnika, kar je seveda preveč. Čeprav ne moremo reči, da vsi zdravniki dobro vršijo svojo službo, se mi vendarle vsiljuje misel, da njihovo delo na splošnem podcenjujemo. Še se nismo odvadili gledati v ambulantni pomožni službi zgolj dediča stare bolniške blagajne. Premalo upoštevamo napore, ki jih uprava te službe in večina njenega osebja nesebično vlaga v to, da bi iz nje ustvarila temelje resnične socialne medicine. Še vedno je prav isti recept mnogo več vreden, če ga napiše privatni zdravnik, pri čemer niti ni bistvene važnosti, da zanj plačamo zdravniku najmanj 100, pa tudi 300 dinarjev, dočim dobi zdravnik ambulantne pomožne službe za pregled 4 do največ 7 dinarjev. Dobro se zavedam, da je le prečesto recept mnogo manj važen kot osebni kontakt med zdravnikom in bolnikom in da je prav tega v ambulantni pomožni službi premalo. Na tem pa so zdravniki dokaj manj krivi, kot objektivni pogoji, ki jih zaradi prevelike frekvence silijo v rutinsko delo.

Šolsko zdravniška služba se v glavnem izvaja v Šolski polikliniki, ki bdi nad zdravjem 25.000 učencev, dijakov in študentov. Četudi je stavba zidana za mnogo manjše potrebe, bo z dobro voljo še nekaj let zadoščala, zlasti še, če nam uspe izseliti iz nje stranki, ki imata sedaj v njej svoji stanovanji. Povečati pa bo treba število šolskih zdravnikov in okrepiti kontrolo zdravstvenega stanja in higiene po učnih zavodih, internatih itd.

Pod upravo Šolske poliklinike bosta v bodoče spadali tudi otroški okrevališči Šiljevica na morju in Dom Staneta Žagarja pod Ljubeljem. Šiljevico smo odprli letos in bo treba prihodnje leto še nekaj stvari dograditi, dom Staneta Žagarja, ki sprejema otroke že tretje leto, pa bi imel v zdravstvenem oziru boljše uspehe, če bi ga malo popravili in zgradili ob njem pokrite ležalne lope za slabotne otroke. Vsa ta dela so nujna, saj sta to naši edini otroški okrevališči.

Ustanove za zaščito matere in otroka so v Ljubljani po vojni mnogo pridobile. Dokončavata se dve tretjini novega Dečjega doma in bosta v decembru verjetno že odprti. To je dom, kakršnega nima srednja Evropa. Bo pa seveda še veliko izdatkov, preden bo v celoti dograjen. S tem v zvezi omenjam, da je bila doslej v Dečjem domu vsa oskrba otrok in mater brezplačna. Čeprav je dom bolj socialna kot zdravstvena ustanova, se je Izvršilni odbor vendarle — ali pa morda prav zato — odločil, da se bo od onih, ki socialne zaščite niso v vsem obsegu potrebni, pobirala primerna oskrbnina: za otroke do največ 2500 dinarjev, za mater do 1500 din mesečno. Razmeroma majhna vsota za mater je utemeljena s tem, da matere v domu pomagajo pri raznih delih.

Materinski dom na Viču je sicer skromna, a koristna ustanova. Omogoča materam, ki so oddaljene od porodnišnice ali pa so brez oskrbe in morajo nujno roditi v porodnišnici, da pravočasno pridejo v Ljubljano

in tu čakajo poroda. Zaradi važnejših drugih nalog zaenkrat razširitev te ustanove ne pride v poštev.

Novih jaslí vèrjetno tako kmalu ne bomo gradili. Prav te dni se odpirajo prve na novo zgrajene jaslí na Resljevi cesti (ostale jaslí v Ljubljani so namreč adaptirane). Sedanja vselitev je zasilna in je za dokončanje najbolj nujnih del treba takoj odobriti še 1,900.000 din, če nočemo, da stavbno podjetje delo ustavi.

Istočasno, ko otvarjamo nove jaslí, opuščamo one na Gruberjevem nabrežju. Stavbo bo po sklepu Izvršilnega odbora dobila Otroška klinika za tuberkulozne otroke. Otroci iz teh jaslí se bodo porazdelili med ostale jaslí in se bo zanje organiziral prevoz z avtobusom. Predvidevali smo, da bo s podražitvijo oskrbovalnine odpadlo v posameznih jaslích toliko otrok, da bo na izpraznjena mesta mogoče porazdeliti te z Gruberjevega nabrežja. Odobrene olajšave pa so večini mater omogočile, da otroke še nadalje puste v jaslích. Zato bo mogoče stavbo na Gruberjevem nabrežju izročiti kliniki šele, ko bo Dečji dom izpraznil prostore, ki jih sedaj zaseda za Bežigradom, in se bodo tam organizirale nove jaslí. To ne bo težko, ker je ves inventar že na razpolago.

Posvetovalnic za matere in otroke je v Ljubljani malo (7) in so nekatere v neprimernih prostorih. Še slabše je s posvetovalnicami za noseče žene. Za prve in druge bo treba prihodnje leto adaptirati nekaj primernih prostorov.

Prav posebna težava je v Ljubljani z bolnimi otroki. Dispanzer v ulici Stare Pravde je tako neprimeren, da ga niti zasilnega ne moremo imenovati, ambulanta na Miklošičevi in v otroški kliniki pa nista kos velikemu številu bolnih otrok in otročičev. Odločiti se moramo za izvedbo že davno odobrenega načrta za adaptacijo hiše v ulici Stare Pravde za potrebe centralnega otroškega dispanzerja. Načrti so gotovi.

Naštete številne ustanove za zaščito matere in otroka so bile doslej brez pravega vodstva. Zato se je naš Svet odločil, da ustanovi enotno upravo teh ustanov v Dečjem domu.

Vas in mene bi na tem mestu zanimalo od česa umirajo in na čem največ bolujejo naši dojenčki in mali otroci. Na prvo vprašanje morem dati kolikor toliko zadovoljiv odgovor. Za najmlajše je med smrtnimi vzroki na prvem mestu prirojena življenska slabost, ki jo je od leta do leta več in je lani dosegla že 38 % vseh smrti v prvih letih življenja — dokaz, da naša žena niti v nosečnosti, niti v vseh letih rodnosti še ni dovolj zaščitena, — na drugem mestu so nespecifična obolenja dihal — dobršen del izraz stanovanjske stiske — po prvem letu pa se pridružijo infekcijske bolezni. Dejstvo, da so prebavne motnje postale med smrtnimi vzroki nepomemben faktor, dokazuje relativno visoko raven naših mater v negi otročičev. Na drugo vprašanje, to je na čem bolujejo naši otroci,

ne morem dati zadovoljivega odgovora. Prav dejstvo, da dečje ustanove nimajo enotnega vodstva in da jih je premalo, da matere z bolnimi otroki begajo z Miklošičeve v ulico Stare Pravde, iz te na kliniko, od tam ali pa že kar od početka v privatne ordinacije, je vzrok, da nimamo o teh obolenjih uporabne statistike. Zdaj je otrok z isto boleznijo izkazan v več ambulantah, zdaj nikjer, marsikdaj celo pri istem obolenju pod več diagnozami. Razlogov je dovolj, da to službo okrepimo in poenotimo.

Ko že govorimo o ustanovah za zaščito matere in otroka, naj poročam še o tem, da se je IO odločil prevzeti nedograjeno stavbo rajona III. in jo preurediti v mestno porodnišnico. Pogoj je pristanek PV LRS in pa seveda denar, ki ga bo treba precej. Da se ne bom ponovno vračal k vprašanju ljubljanske bolnišnice, omenjam še to, da je bila bivša deželna bolnica sezidana pred 60. leti in da zato danes niti kot bolnišnica ne more zadovoljevati, kaj šele kot klinika. MLO ne more biti nezainteresiran na reševanju stiske, ki je v teh objektih postala dobesedno neznosna. Danes se išče v Ljubljani primerna stavba za odrasle jetičnike in mi moramo pri tem pomagati.

Protituberkulozna služba v CAD in področnimi dispanzerji dokaj v redu nudi zaščito in pomoč za približno 1700 težko bolnih jetičnikov in 2200 oseb, ki živijo v stalnem kontaktu z jetičniki. Te številke niso dokončne in se bodo z izboljšanjem te službe še znatno dvignile. Z zgraditvijo ležalne lope pri CAD bomo precej pridobili. Ne smemo pa pozabiti, da traja čakalna doba za sprejem v zdravilišče 7—10 mesecev, dovolj dolgo, da se ozdravljiva bolezen spremeni v neozdravljivo in da se okužijo še zdravi ljudje iz bolnikove okolice. Število jetičnikov nedvomno stalno raste — najmanj 400 novih odprtih pljučnih tuberkuloz vsako leto — in bo raslo še nekaj let. Zaradi modernih načinov zdravljenja umira za jetiko sicer manj ljudi kot pred vojno, tega pa ne smemo pojmovati kot upadanje jetike. Vse to nas opozarja, da Ljubljana ne more več dolgo ostati brez primernih bolniških prostorov za jetičnike.

Zobozdravstvena služba ne zadovoljuje predvsem zaradi pomanjkanja strokovnega kadra. Na tem še nekaj let ne bomo mogli veliko spremeniti. Drug vzrok je ta, da za to službo prevelika decentralizacija ni dobra, ker se onemogoči uspešna kontrola. Mislim, da bomo male zobne ordinacije obdržali le na periferiji mesta, dočim bo za potrebe ožjega mesta treba službo koncentrirati na enem mestu in za ta namen razširiti sedanji centralni zobni ambulatorij v Nebotičniku. Kljub vsem nedostatom pa morem sporočiti, da so se še pred pol leta bolniki v zobnem ambulatoriju naročali na tri tedne, danes pa že na sedem dni, kar je vsekakor lep napredek.

Lekarniška služba je dobro organizirana, vendar bo v naslednjih letih treba v Ljubljani ustanoviti vsaj še eno večjo lekarno, najbolje neke

v bližini Ajdovščine, kar naj se pri načrtih za novogradnje že sedaj upošteva.

Reševalna služba preživlja hudo krizo. Ima štiri reševalne avtomobile, potrebovali bi jih pa vsaj osem. Čeprav so bili avtomobili nabavljeni lani v novembru, imajo že vsak okrog 100.000 km, ker so stalno na cesti. V kratkem bo potrebna generalna reparatura in če nočemo, da bo služba sredi zime prenehala delati, moramo takoj poskrbeti za nekaj rezervnih delov in za nakup vsaj dveh novih voz. Zgolj za Ljubljano bi štiri vozila zadoščala. Ker pa so zunanje reševalne postaje v še slabšem stanju kot ljubljanska in ker bolniki *morajo* biti prepeljani, se Ljubljana ne more in ne sme obdati s kitajskim zidom in odklanjati zunanje prevoze. Naši avtomobili vozijo od Tolmina do Murske Sobote in so opravili izven Ljubljane trikrat več kilometrov kot pa po mestu. Postaja je torej republiškega pomena. Ker nimamo sredstev, da bi nabavili nova vozila za vse rešilne postaje, jih nabavimo za Ljubljano, da bo mogla v sili še nadalje prevažati zunanje bolnike. Potrebne so devize; v kolikor jih nima dovolj MLO, jih bi morala dati republiška vlada. — Prav isto je z osebnimi avtomobili za prevoz zdravnikov k bolnikom v dnevni in nočni službi. Zaradi nemogočih vozil so se že trije zdravniki resno poškodovali. Sedaj je komisija še obe zadnji strašili izločila iz prometa; plačevali bomo taksi je po 60.— din od kilometra in 120.— din od ure in v treh mesecih porabili več denarja kot staneta dva avtomobila.

Doslej sem skušal na kratko osvetliti nekaj zdravstvenih vprašanj v ožjem smislu besede. Ostane še Sanitarna inšpekcija, ki posega v zdravstvo predvsem s tem, da regulira in nadzira higiensko plat naše komunalne in ostale dejavnosti. Prav ta pa je v Ljubljani zelo zaostala. Ne-le, da nima sanitarnih tehničnih pogojev za nadaljnjo rast mesta, nego so celo tiste naprave, ki so nekoč zadoščale za staro Ljubljano s 60.000 prebivalci, zaradi obrabe in neobnavljanja postale slabe. Komaj več kot vsak drugi prebivalec mesta ima stanovanje priključeno na mestni vodovod in kanalizacijo. V Ljubljani je še 2676 vodnjakov, 81 cistern in 23 lokalnih vodovodov s pitno vodo dvomljive vrednosti; v Ljubljani je 6547 greznic, ki okužujejo talno vodo, ker so večinoma slabo grajene. Zanje je na razpolago en fekalni voz na konjsko vprego. Ljubljanska je ena sama velika greznica. Javnih stranišč, čistilnih kopališč in pralnic je mnogo premalo. Podjetje »Snaga« je tehnično insuficientno. Hotelov je štirikrat premalo. Šole in internati so prenapolnjeni. Stanovanjska stiska nam dela skrbi in povzroča veliko zdravstveno škodo. 23% stanovanj je podstrešnih ali kletnih; 65 % prebivalcev ima manj kot 10 m² stanovanjskega prostora, kar je po mednarodnih normah spodnja dopustna meja; 44 % stanovanj je brez lastnih stranišč; 77 % brez kopalnic. Kontrola živil je zelo težavna, ker je celotno živilsko omrežje od klavnice do trgovin, od

tržnic do gostiln in menz na nizki higieni stopnji. Od 2343 vzorcev živil, odvzetih v prvih 9 mesecih letošnjega leta, jih je bilo 605 popolnoma neuporabnih. 70.000 kg sadja je bilo treba vzeti iz prometa, moka in kruh sta zaradi starih mlinov in pekarn slaba. Isto je z mlekom itd. Objektivnim vzrokom za slabo stanje se pridružujejo še subjektivni: neznanje in slab odnos do dela in skupne lastnine. Ugočavljam, da je sanitarna inšpekcija zelo prizadevna; morda je nekoliko premalo uporna v svojih zahtevah po izpolnjevanju predpisov in kaznovanju krivcev, vendar je prav tako res, da se s številnimi intervencijami le prečesto bolj varujejo interesi krivcev, kot interesi javne higiene.

Ljubljana ni pripravljena za primer večje epidemije. Nima urejenega dezinfekcijskega zavoda, nima večjega prevoznega kotla za dezinfekcijo, nima komore za zaplinjenje, nima učinkovitih dezinfekcijskih kemikalij, nima avtomobila za prevoz nalezljivih bolnikov. Njena bolnišnica za nalezljive bolezni je mnogo premajhna in tehnično neprimerna, saj je preurejena iz bivše mestne ubožnice. Dobri sreči in prizadevnosti zdravstvene službe se moramo zahvaliti, če kljub stalnim primerom tifusa in griže (od 1. januarja 1950 do 30. septembra 1951 101 tifus in 47 griž), do danes še nismo doživeli večje epidemije črevesnih obolenj.

V Ljubljani imamo stalno do 10.000 oseb, ki za daljšo ali krajšo dobo potrebujejo dietno prehrano (Prof. dr. Merčun Ljubljana). Potrebno bi bilo sprejeti v plan bodočih gradenj moderno dietno restavracijo s kapaciteto vsaj 1500 obrokov. Tudi potem, ko nam bo uspelo preseliti našo sedanjo dietno menzo in dnevni sanatorij iz sedanjih nemogočih prostorov v boljše, ostane taka rešitev še vedno le provizorij za nekaj let. Ne morem si namreč misliti, da bi katero koli urejeno mesto z več kot 100.000 prebivalci moglo trajno ostati brez ustanove, ki more obolelemu nuditi primerno dietno prehrano.

Današnji plenum je četrti, na katerem govorimo o nujnosti dodelitve boljših prostorov za Dnevni sanatorij in dietno menzo. Res je že čas, da se o tem neha govoriti in da se sklepi izvedejo. IO se je na eni svojih zadnjih sej odločil, da se dietna menza preseli deloma v prostore lokalov »Pod lipo«, deloma v prostore na Miklošičevi 6, Dnevni sanatorij pa v prostore menze pri nekdanjem Perlezu v Čopovi ulici. Pri tem smo zadeli na ovire, ki so zaenkrat preprečile izvršitev zgornjih sklepov in bi bilo prav, da se zadeva na današnjem plenumu dokončno razčisti.

Ljubljana je ob osvoboditvi imela nad 800 postelj za stare in onemogle, danes jih ima še 100. Domovi na Štajerskem, čeprav so lepo urejeni, ne morejo zadovoljiti potreb, ker je nehumano, da stare ljubljance, že otročje in neprilagodljive, silimo v to, da se pred smrtjo selijo daleč iz Ljubljane. Prizori, ki jih doživljamo ob prisilnem izseljevanju, so pretresljivi in zahtevajo hitrih ukrepov. Novi dom na Bokalcih je že

nekaj let v surovem stanju dograjen in se sedaj občutno kvari. Prihodnje leto moramo poskrbeti vsaj za naprave za pitno vodo in za odvod meteorskih in fekalnih voda. Predlagam priključek na ljubljanski vodovod, s čimer bomo istočasno rešili vprašanje pitne vode za naselje Brdo, in ureditev čistilnih naprav za odpadne vode. Načrte pripravlja naš projektivni biro s pomočjo urada za urbanizem.

Ponovno smo že govorili o potrebi prehodnega mladinskega doma. Imamo socialno in moralno ogrožene otroke, ki ne spadajo niti v poplajševalnice (Smlednik, Višnja gora), niti v obstoječe mladinske domove; imamo otroke, katerih starši so na zdravljenju, v priporu ali zaporu; imamo otroke, ki se zatekajo v Ljubljano iz vseh krajev Slovenije in države in ki že v nekaj dneh padejo v kriminalne zablode. Imamo še dolgo vrsto otrok, ki zanje v naših sedanjih ustanovah ni prostora. Prehodni mladinski dom je nujno potreben.

S prevzemom brezplačno dodeljenih strojev za pasterizacijo mleka je MLO sprejel obveznost, da za nedoločeno dobo, najmanj pa za eno leto, razdeljuje 30% s temi stroji pasteriziranega mleka brezplačno siromasnému delu prebivalcev, zlasti dojenčkom in mladini. Ukrenjeno je vse potrebno, da se bo že 16. t. m. delilo po šolah dnevno 1200 litrov mleka popolnoma brezplačno, po rajonih pa enaka količina t. j. 1200 litrov za dojenčke in otroke do 3 let socialno ogroženih družin, ki bodo za mleko prispevale samo nekaj več kot režijske stroške za dovoz, razdeljevanje in prodajo. Za kritje teh stroškov bo letos potrebnih 2 milijona din, za prihodnje leto pa nekako 20 milijonov. Socialno zelo pomembna akcija pomeni torej za mestni proračun težko breme.

Za zaključek opozarjam na težave, v katere je zašlo socialno skrbstvo spričo uvedbe novega finančnega sistema in prehoda na prosto trgovino. Sedanje podpore in prispevki vseh vrst ne zadoščajo. Oskrbni stroški v domovih starih in onemoglih so narastli od 2000 na 4500 din za osebo. Ne vemo še, kje se bodo ustalile cene in za koliko se bo povečal krog upravičencev na socialne podpore in nam zato ni mogoče predvideti točne višine dodatnih kreditov. Trenutno imamo v Ljubljani 1230 splošnih podpirancev, podpirancev po NKOJ in kadrovcev. Posamezniki so prejeli doslej 500—1500 din mesečno, le enkratne podpore za mesece in doječe žene so bile višje. Podpore so sedaj, ko so odpadle karte, mnogo premajhne, razen tega se je število upravičencev zelo razširilo. Mislim zlasti na družine in poedince, ki so zgubili ne le karte, ampak tudi pravico do otroških doklad, mislim na poročene dijake z otroki, na dijake, ki so zgubili štipendije, njih starši pa zanje ne dobivajo ničesar, mislim na tisto mladino v dijaških domovih, ki je pod varstvom države in se je doslej oskrbovala brezplačno, sedaj pa se ne bo več, ker dijaški

domovi ne bodo proračunske ustanove. Mislim še na mnoge druge, ki se danes upravičeno obračajo na razne organe, da jim pomagajo iz stiske.

Naša finančna sredstva so sicer znatna, vendar omejena. Od odobrenih 1,734.000.— je skrbstvo MLO do 1. XI. porabilo 1,174.000.—, rajoni pa 18,871,000.— od odobrenih 21,307.000.—. Brez kreditov za domove onemoglih, ki bodo nekako zvozili s tem kar so dobili, imamo torej v Ljubljani na razpolago še 2,995.000.—. Če k temu dodamo še pomoč MDF, ki jo bomo vsaj deloma mogli porabiti za iste namene, dobimo znesek 5,525.000.—. S tem lahko mnogo koristnega napravimo, če se pobrigamo, da bodo pomoč dobili le res potrebni. Predlagam, da se imenuje komisija, ki naj s pomočjo rajonskega in terenskega skrbstva določi listo upravičencev in višino podpor. Sestav komisij in njene naloge naj se objavijo v časopisju, da bodo ljudje vedeli, na koga naj se obračajo, in kar je prav tako važno, da bodo vedeli, da oblast nanje ni pozabila. Predvidevam, da znesek 5 in pol milijona ne bo zadoščal in bo treba poskrbeti za dodatne kredite.

Glede na bodočo organizacijo zdravstva in socialnega skrbstva omenjam naslednje:

S prevzemom zdravstvenih ustanov, ki so jih doslej upravljali rajoni, ne bo v zdravstveni službi nobene take spremembe, ki bi jo bolniki kakor koli neprijetno občutili. Ambulante obdrže dosedanje delokroge, enotnejše vodstvo bo pa nedvomno ugodno vplivalo na kvaliteto strokovnega dela. Posamezne uprave (kot ambulantno - poliklinična, šolsko - zdravniška, protituberkulozna, za zaščito matere in otroka, sanitarna inšpekcija itd.) bodo mnogo samostojnejše, kar bo dvignilo njihovo storilnost in ekspeditivnost.

Nevarnost za poslabšanje sedanjega stanja tiči v predvidenem koncentriranju socialnega skrbstva pri MLO. Konkretne naloge skrbstva more po naših izkušnjah obvladati le teren, ki nima mnogo nad 3000 prebivalcev. Naše terenske socialno - zdravstvene komisije so te naloge doslej odlično opravljale in mislim, da jih moramo v kakršni koli obliki še nadalje obdržati. Ker je in bo Ljubljana v zdravstvenem oziru nujno razdeljena na toliko sektorjev, kolikor je sektorskih ambulant, se mi zdi prav, da bi bile terenske socialno zdravstvene komisije naslonjene na pripadajoče sektorske ambulante, kjer bodo imele dobro povezavo z zdravstvom. Komisija tistega terena, na katerem stoji sektorska ambulanta, naj bi bila ostalim komisijam tega sektorja nadrejena v tem smislu, da bi vodila in koordinirala delo vseh komisij. Na ta način bo vsak sektor mesta imel svojo ambulanto in določeno število zdravnikov, sester, babic, terenskih obiskovalk, sanitarnih inšpektorjev itd., pa tudi določeno število socialno zdravstvenih komisij. Kljub temu bo seveda treba aparat Sveta pri MLO znatno okrepiti z dobrimi delavci iz socialnega skrbstva.

Videli smo, da nimajo prav oni v Sloveniji in izven nje, ki žive v prepričanju, da je Ljubljana še vedno »bela Ljubljana«, mesto z vsemi potrebnimi sanitarnimi napravami in z zadovoljivim komunalnim standardom. Čaka nas še mnogo dela in žrtvovati bomo morali mnogo sredstev, da bomo opuščeno nadoknadili.

Prosim, da skupščina razpravlja o vseh naštetih problemih, zlasti pa o naslednjih:

1. Nadaljevanje del na novi polikliniki na Jegličevi cesti, na novem Dečjem domu, na novih Jaslih, na novem Zdravstvenem domu v Mostah, na Domu starih in onemoglih na Bokalcih in na otroškem okrevališču v Šiljevici.

2. Adaptacija prostorov za štiri nove sektorske ambulante, za 2 posvetovalnici za matere in otroke, eno posvetovalnico za noseče žene, za centralni dečji dispanzer, in za Okrevališče St. Žagarja pod Ljubeljem.

3. Povečanje centralnega zobnega ambulatorija v Nebotičniku.

4. Izdelava načrta za prehodni mladinski dom, za novo lekarno in dietno restavracijo.

5. Nabava deviz za izpopolnitev voznega parka Reševalne postaje, za mobilni kotel za dezinfekcijo, za komoro za zaplinjenje, za dezinfekcijska sredstva in za avto za prevoz nalezljivih bolnikov.

Ponovno poudarjam, da je Ljubljana brez znatnih sredstev za izboljšanje komunalne higiene obsojena na hiranje v gospodarskem, zdravstvenem in kulturnem oziru.

Podpredsednik predloži poročilo dr. Ravnikarja Toneta v razpravo. Javiyo se:

Plevnik Jože:

Tovariš dr. Ravnikar govori o številnih nezgodnih obolenjih in hinarini. Dejal je, da še ni proučil bistvenih vzrokov, odkod toliko obolenj. Vedeti moramo, da je v naši industriji mnogo več delavcev kot pred vojno in ti so prišli s podeželja. Torej je veliko delavcev, ki še niso delali pri strojih ali na gradbiščih. Ti delavci nimajo izkušenj in so mnogo bolj izpostavljeni nezgodam kot delavci z dolgoletno industrijsko tradicijo. To pa ni edini vzrok. Vzrok je tudi v tem, da v času, ko smo obnavljali našo industrijo, nismo mogli v zadostni meri posvetiti pozornosti higiensko-tehnični zaščiti delavca. Podjetja so šla mimo teh vprašanj, čeprav so to zelo važna vprašanja. Tovariš dr. Ravnikar je govoril, kako nujna je higiensko-tehnična zaščita delavca in da zaščitne mere niso take, kot jih zahteva organizacija dela. Včasih je nezgodam kriva tudi nepazljivost delavca. Če pa pogledamo prijave, pa je povsod napisano, da je nezgode kriva ali višja sila ali pa delavec sam, nikjer pa ni napisano, da so kriva nezgode pomanjkljiva tehnično-zaščitna sred-

stva. Nov kazenski zakon zahteva za neizpolnjevanje tehnično-higienskih predpisov kazenske ukrepe, zato se podjetja izogibajo tej krivdi. Inšpekcija dela je podjetjem predpisovala zaščitne mere, ta pa so se izgovarjala, da nimajo sredstev, da ni deviz, zato se je dogajalo, da je inšpekcija dela večkrat izdajala odločbe o isti stvari. S takim odnosom do higiensko-tehnične zaščite pa ne samo, da ogrožamo človeško življenje, temveč povzročamo tudi veliko gospodarsko škodo. 5000 poškodovancev je bilo po 20 dni doma, kar znese 100.000 delovnih dni, oziroma je učinek enak kot bi bilo 330 delavcev vse leto doma. Tovarna, ki ima 330 delavcev, pa je že velika tovarna. Poškodovanec, napol invalid, je sam sebi in družbi v breme, ker predstavlja plačano neproduktivno delovno silo. V novem gospodarskem sistemu, ko bo podjetje razpolagalo z delom sredstev, ko ne bo v celoti odvajalo akumulacije, je treba tehnično-zaščitne naprave odločneje zahtevati in tudi računsko dokazati, da smo doslej higiensko-tehnične predpise premalo upoštevali. Pri tem se moramo zavedati predvsem tega, da socializem gradimo za ljudi.

Inž. Letonja Emilija:

Statistični podatki o rojstvih in umrljivosti ljudi v Ljubljani, ki jih je navedel dr. Ravnikar, so bili razveseljivi vsaj za tistega, ki je te številke slišal prvič. Vsakdo mora biti vesel, da raste pri nas rodnost in pada umrljivost, iz česar sledi, da se podaljšuje povprečna življenjska doba Ljubljančanov. Te številke dajejo visoko priznanje naši zdravstveni službi. Vitalna statistika pa je obenem tudi barometer za življenjsko raven Ljubljančanov. Mislim, da bi te številke mi lahko uporabili na zborih volivcev, zlasti pred ljudmi, ki so zaskrbljeni glede življenjskih pogojev.

Strinjam se s trditvijo, da se je Sanitarna inšpekcija v borbi za dvig higiene premalo uporno borila. Sanitarna inšpekcija se sicer bori za izvajanje predpisov, ima pa pri tem zelo velike težkoče. Težkoče ima zlasti zaradi tega, ker je ponavadi izvajanje sanitarnih predpisov v podjetju zvezano z izdatki, katerih pa se vodstvo podjetij silno brani. Na drugi strani pa ne dobi Sanitarna inšpekcija vedno prave podpore pri komisijah in drugih ustanovah, ki so jo dolžne podpirati. Povedala bi konkretni primer iz lastne izkušnje. Naš zavod (Centralni higienski zavod) pošilja Komisiji za kaznovanje prekrškov predloge v kaznovanje (n. pr. nekatere primere zalivanja vina z vodo, pečenje kruha iz nepresejane moke itd.) ne dobi pa v večini primerov nobenega odgovora, kaj je ta komisija za kaznovanje prekrškov podvzela proti ljudem, predlaganim v kaznovanje. Izvršilni odbor MLO mora z imenovano komisijo to vprašanje razčistiti.

Tudi Mestna klavnicca spada med podjetja, ki ne izvajajo predpisov sanitarne inšpekcije. Smatramo, da je prav v klavnicici treba dajati poseben poudarek na sanitarni režim. Ljubljanska klavnicca je slovela po vsej državi zaradi vzorne higiene in je bila z zagrebško klavnicco na

največji višini v državi. Danes za našo klavnico ne bi mogli trditi več kaj takega. Trenutno je sanitarno-higienski režim klavnice v Murski Soboti boljši kot v Ljubljani. Razvoz mesa je lepo urejen tudi v Tolminu, Gorici in Sežani. V Ljubljani pa razvoz mesa ni ravno higieničen. Sanitarna inšpekcija je dala že dosti odločb, katerih vodstvo klavnice ni upoštevalo. Zdi se mi, da je pri njih podan prevelik poudarek samo na trgovski del podjetja; s tem seveda nočem reči, da ta ni važen. Najvažnejša naloga klavnice pa je gotovo sanitarno-higienska zaščita ljudi in živali pred boleznimi, ki se lahko prenašajo z mesom na ljudi in živali. Zato je Sanitarna inšpekcija sklenila predlagati Mestnemu ljudskemu odboru, da loči trgovski del, t. j. odkup od ostalega klavniškega dela.

V Zagrebu je MLO v načelu že sprejel sklep, da se klavnici vrne značaj sanitarno-veterinarske ustanove ter izloči od trgovskega podjetja »Zagrostoka«. Morda bi kdo imel pomisleke — verjetno finančne prirode — glede take reorganizacije klavnice. Povedati je treba, da se klavnica s tem ne bi spremenila v pasivno ustanovo. Iz analize prejemkov in izdatkov zagrebske klavnice za leto 1950 sledi, da je klavnica imela 42,433.132 din prejemkov za usluge kakor: klavnina, hlevnina, skladiščenje mesa v hladilnicah itd. Izdatki, plače nameščencev, stroški vzdrževanja, amortizacija itd. so pa znašali 24,993.000 din. Iz tega vidimo, da je bila zagrebska klavnica s svojimi veterinarsko-sanitarnimi uslugami visoko aktivna ustanova.

Nimamo razloga, da tudi ljubljanska klavnica s to organizacijsko spremembo ne bi bila aktivna ustanova in je prav, da sledi zgledu mesta Zagreba in vrne klavnici sloves, ki ga je nekoč uživala.

Dr. Benigar Jože:

Povedal bi primer iz šole na Ledini. Šolska telovadnica je zasedena 14 ur dnevno. Če pogledamo, da je v prvem razredu 12 tuberkuloznih otrok in da hodijo ti otroci dvakrat na teden v telovadnico, da je ta telovadnica le 45 minut zračena, potem vidimo, da je obremenitev telovadnice prevelika. Mislim, da razne panoge športa ne bi smele obremenjevati šolskih telovadnic, ker bi morali skrbeti v prvi vrsti za zdravje šolskih otrok. Treba bi bilo na drug način rešiti vprašanje fizikulturnih društev, ne pa uporabljati za razne športne panoge prostore osnovnih šol.

Govoril bi še o prevozu z rešilnim avtom. Strinjam se s poročilom dr. Ravnikarja, poudariti pa je treba tudi neskromnost naših ljudi. Kot zdravnik dnevno opažam, da se je med našimi ljudmi razpasla lagodnost in da je preko 30% nepotrebnih voženj z rešilnim avtomobilom. Mnogi pacienti postavijo zdravnika pred izvršeno dejstvo, namreč, da jim mora potrditi, da je bila vožnja z rešilnim avtomobilom potrebna, ko so že v bolnišnici. Kriterij nujnosti prevozov bi bilo treba zaostriti. Ne mislim, da bi povsem razbremenili prevoz, ne mislim tudi, da ni treba misliti na

rezervne dele za rešilne avtomobile, mislim pa, da bi na te primere opozorili naše zdravnike in volivce, ker bi s tem lahko vsaj za 20—25% znižali prevoze po mestu. Največ zahtevajo ljudje prevoze z rešilnim avtom v deževnem vremenu. Ljudje so postali zahtevni in če neka kmečka mati tvega prevoz s kmečkim vozom 30 km daleč, se lahko mati n. pr. iz Šiške pripelje s tramvajem, kadar ni v nevarnosti njeno in otrokovo življenje. Zato bi bilo treba tako skromnost poudariti na zborih volivcev.

Še nekaj o sektorskih ambulantah. Upam si trditi, da je odnos do tretjega rajona mačehovski. Ko so sektorske ambulate pripadle skrbi rajonov, se sektorskim ambulantam ni pomagalo dovolj, ampak so mnoge oropali. V Šlajmarjevem domu je ostal v ambulanti le doktor in medicinska sestra, vse drugo so odnesli. Prosil bi, da se sektorskim ambulantam ob reorganizaciji pomaga.

Onič Franc:

Govorili smo o šolah, ki imajo dopoldne in popoldne pouk. Premo: med dopoldanskim in popoldanskim poukom je tako kratek, da o zračenju šolskih prostorov ne moremo govoriti, ker ga pravzaprav ni. To velja tudi za zvečer, tam, kjer je večerno poučevanje v tečajih ali večernih šolah. Šolski prostori se šele pozno spraznijo, tako, da se zračijo lahko šele zjutraj, ko prihajajo v razrede že učenci. Zato predlagam, da v šolah, kjer je pouk dopoldne in popoldne, ne bi bilo pouka ali tečajev zvečer, ker se s tem zdravstvene razmere še poslabšujejo. Ni se čuditi, zakaj je toliko učiteljev bolehnih in bolnih, saj mora učitelj govoriti ure in ure in si zato lahko posredno ali neposredno kuži dihala in druge organe. Paziti bi morali, da vzdržimo higieno zlasti v osnovnih šolah. Otroci skačejo, dvigajo prah in tako se prenašajo okužbe.

Težkoče so z obiskovanjem zdravnikov. Ljudje, ki so že bolni, so prisiljeni, da se zatekajo v bolezenskem stanju v ambulate in zdravniške čakalnice, tu čakajo po ure in s svojo boleznijo, če je nalezljiva, ogrožajo tudi druge, razen tega pa lahko nevarno poslabšajo svoje bolezensko stanje, toda imeti morajo zdravniško spričevalo, če so v službi, da opravičijo izostanek. Vemo, da so težave s terensko zdravniško službo, toda stvar je tako resna in aktualna, da zahteva okrepitev terenske službe, da bo mogoče obiskovanje zdravnikov v domači oskrbi, kadar gre za najštevilnejše primere, ki ne zahtevajo takojšnjega prevoza v bolnišnico. Glede prevoza z rešilnim avtomobilom se mi zdi težko, da bi zahtevali, da bi šel človek, preden bi zahteval prevoz v bolnišnico, k zdravniku. Mislim, da bo treba sčasoma misliti na ojačanje terenske zdravniške službe.

Pelko Gašper:

O higienskih napravah v Mestni klavnici bi povedal, da res pri prevozu in distribuciji mesa nimamo urejenih razmer, dr. Mis pa je že sam uvidel,

da vsega ni mogoče tako hitro urediti. Morali bi kupiti nekaj avtomobilov, ker prevažamo sedaj meso le s slabo pokritimi vozili. Ne bi pa se strinjal, da so sedaj higienske prilike v Mestni klavnici slabše kot so bile v stari Jugoslaviji, saj imamo iste naprave. Nove higienske naprave so predvidene in imamo zanje že načrte. Mislili smo na to, da bi pregledanemu mesu nalepljali listke, toda vsak listek bi stal 25 para. Predlagam, da bi ustanovili komisijo, ki bi na samem mestu pregledala stanje.

Ko je bilo odrejeno, da bodo podjetja morala plačevati delavcem zaslužek za časa bolezni, smo se o tem pomenili na delavskem svetu. Tako smo mesarjem povedali: »Fantje, oni, kateri bo šel k zdravniku, bo moral povedati.« Prejšnji mesec je bilo tako za 80.000 dinarjev manj izostankov zaradi bolezni kot prejšnje mesece. Prej so hodili k zdravniku in zdravniki so bili dostikrat širokogrudni. Tako se je zgodilo, da so mesarji »zboleli« zaradi prašičev, ki so jih hodili klat sosedom. Sam sem šel trikrat k zdravniku in mi je podaljšal dopust, katerega sem pa nazadnje odklonil. Vtis imam, da bodo zadnji ukrepi o plačevanju bolezenskih dopustov namišljene bolnike precej ozdravili.

Koračin Jože:

Mnenja sem, da bi komunalne naprave, kot so kanalizacija in vodovod, morali popravljati in graditi za vsako ceno. Zdi pa se mi tudi, če bomo stremeli le za znižanjem cen komunalnih uslug, kot je bilo govora v dopoldanski diskusiji, MLO ne bi imel nikdar sredstev, da bi razširjal komunalne naprave. Komunalne naprave je treba razširjati zato, ker pomenijo izboljšanje higienskih pogojev mesta Ljubljane. Bolje je uporabiti sredstva za izboljšanje higiene, kot pa z znižanjem cen ugoditi nekaterim nergačem.

Dr. Ravnikar je prav govoril, ko je poročal o komunalnih napravah in smatram, da je tu treba hitro ukrepati. Opomnil bi na primere tifusa v Zagorju in Kočevju. Morali smo napotiti bolnike celo v infekcijski oddelek vojaške bolnišnice, ker je bil naš infekcijski oddelek poln, da smo lahko zajezili tifus. Predstavljamo pa si lahko Ljubljano, kjer je še veliko vodnjakov, kaj bi bilo, če bi se pojavil tifus. Mislim, da moramo stanje v Ljubljani čimprej upostaviti do one stopnje, ki odgovarja kulturnemu središču, saj nas smatrajo za najbolj napredne in kulturne. Podprl bi zato predloge tovariša dr. Ravnikarja.

Dr. Ravnikar je omenil, kakšne ugodnosti imajo pri zdravljenju naši delavci. Govorili smo tudi o najmodernejši socialni zakonodaji. Ko govorimo o ugodnosti pri zdravljenju, premalo poudarjamo, da le 10 % ljudi še plačuje zdravljenje, torej se skoro sleherni zdravi zastoni. V bolnišnici, kjer sem v službi, kvečjemu le še 15 % bolnikov plača zdravljenje. Brezplačno zdravljenje pa imajo tudi privatniki z nalezljivimi boleznimi

bodisi tuberkulozni ali drugi, zastonj je tudi porodnišnica, to pa zato, ker je ljudska oblast smatrala, da nalezljive bolezni pomenijo nevarnost za okolico. Tega v drugih državah ni.

V poročilu je dr. Ravnikar poudaril, da imamo v Ljubljani zdravstvene ustanove stare 60 let, zato bi pozval Mestni ljudski odbor, da to vprašanje dobro premisli. Novo bolnišnico je treba zgraditi tudi zaradi tega, ker je to največja zdravstvena ustanova v Sloveniji, ki razen zdravniške pomoči opravlja tudi vzgojno delo, saj se v njej šolajo bodoči zdravniški kadri Slovenije. V letu 1950. je bilo od 39.818 bolnikov, ki so se zdravili v bolnišnici, 11.840 Ljubljančanov ali 32%. Lani je bilo od 81.837 ambulantno pregledanih 35.574 Ljubljančanov ali 42% in je tudi zaradi tega potrebno, da razmisli o novi bolnišnici, ki je v Ljubljani potrebna.

Komunalne naprave je treba izpopolniti, o čemer jasno priča potreba v bolnišnicah. Zgodi se, da so operacijske sobe brez vode, kar je neodpušljivo.

Dr. Ravnikar je povedal, pa tudi v časopisu je že pisalo, da je stavba III. rajona namenjena za porodnišnico. To bo sicer predstavljalo izhod, čeprav ni najbolj posrečena rešitev. Pripomniti bi hotel, da v porodnišnici rodi 90% vseh Ljubljančank. Ne zdi se mi najboljša rešitev predelovati pisarniške stavbe v porodnišnico.

Flegar Avgust:

Dopolodne smo govorili o dijakih, in ko so dijaški zavodi prešli na gospodarski račun, so dijaki začeli izstopati iz domov. Povedal bi lahko, kako je v našem zavodu. Izstopilo je 28 gojencev, od teh jih je le 17 izstopilo iz šole TSS, dočim se ostali vozijo. Od teh, ki so izstopili, jih je 10 kmetjskih, 7 delavskih, 5 nameščenskih, 3 združnih, 2 obrtniških staršev, 1 pa je sin upokojenca. Iz I. letnika jih je izstopilo 11, iz drugega 8, iz tretjega 7, iz delovodske šole pa dva dijaka. Ko smo dijake vprašali, zakaj izstopajo, so navedli to, da so jim odvzete štipendije, čeprav so med njimi tudi kmečki sinovi. Ko smo se zanimali, kakšni dijaki so to, smo videli, da so dijaki z več slabimi ocenami. Včeraj je izstopil dijak, ki ima 7 slabih ocen. Oskrbovalne stroške smo določili na 2995 dinarjev, od tega 2425 za prehrano, za režijo pa 570 dinarjev, čeprav imamo 74 uslužbencev. Dogovorili smo se s Svetom za prosveto in kulturo, da bi nam Finančno ministrstvo priznalo zalogo v vrednosti 3 milijonov dinarjev. Lahko bi določili preskrbovalne stroške, ki bi bili le 2300 dinarjev, ker bomo porabili le del zaloge. Oskrbovalni stroški za mesec september in oktober so znašali največ 1400 dinarjev do 2100 dinarjev. Po 1400 dinarjev je plačevalo 21% dijakov, po 1000 dinarjev 30%, po 500 dinarjev 37%, brezplačno oskrbovanih pa je bilo 10%

dijakov. Socialni sestav gojencev našega internata je takle: gojencev, katerih starši so v službenem razmerju in katerih starši prejemajo otroške doklade, je 60%, dijakov, ki so odvisni od svojega zaslužka, t. j. učencev delovodske šole je 13 %, gojenci, katerih starši so v svobodnem poklicu je 24 % in sirot 3 %. Imamo tudi gojence, ki so stari nad 21 let in sicer 11 %. To pa je zato, ker ima Tehnična srednja šola precej starejših gojencev. Značilno je, da je zaprosilo za štipendije 56 % gojencev, doslej pa jih je dobilo 3,4 %. Da ne bo mogel študirati, je izjavil tudi gojenec, katerega starši imajo 32 ha zemlje. Res je opaziti, da so nekateri starši prepričani, da mora država vzdrževati dijake, ne pa starši.

Pernuš Jože — javni tožilec:

Dr. Ravnikar je omenil potrebo prehodnega mladinskega doma v Ljubljani za moralno ogroženo mladino. Zdi se mi, da je vprašanje graditve mladinskih domov, kjer bi vzgajali mladoletnike v starosti od 14 do 18 let, važno tudi zaradi tega, ker se je mladinski kriminal v letošnjem letu povečal. Po statistiki za leto 1950 je bila naša država v zavidljivem položaju glede mladinskega kriminala, tako da je bila med državami v Evropi, ki imajo teh primerov najmanj. V letošnjem letu pa nam statistika našega tožilstva za gl. m. Ljubljana kaže, da se je kriminal povečal za približno 20 %. Res je sicer, da mladinski kriminal ni izrazito pereč problem in tudi nimamo izrazitih primerov brezprizornih ali mladinskih kriminalcev iz perečih socialnih momentov. Vsekakor pa moramo storiti vse, da bi se mladinski kriminal ne razmahnil, posebno v tem obdobju sprostivne našega gospodarskega življenja, ko se pojavlja na trgu več blaga in s tem tudi več zapeljivosti za mladoletnike. Smatram, da je prav, da tudi Ljubljana v perspektivi misli na zgraditev vzgojnih domov, kajti sedaj obstoje le republiške ustanove kot n. pr. v Višnji gori in Smledniku. Omenjeni republiški zavodi ne morejo v celoti zadostiti svojim nalogam, t. j. da se mladoletniki pravilno vzgoje in priuče k delu ter da bo družba učinkovito zaščitena od mladih kriminalcev in zato mora Mestni ljudski odbor misliti na to, da najde sredstva za zgraditev takega zavoda. V letošnjem letu je bilo na področju Ljubljane v 10 mesecih 156 kazenskih postopkov proti mladoletnikom. Večina tega predstavljajo tatvine mladoletnih oseb. Pojavili so se tudi vlomi, bilo je 27 vlomnih tatvin. Deset tatvin je bilo izvedenih v družbi 3 do 5 mladoletnikov, ki so načrtno vlamljali in so napravili veliko škodo. Pri postopku je seveda treba razlikovati med mlajšimi mladoletniki, ki so velikokrat kazensko neodgovorni in jih je slučajno izvabila prilika in pa mladoletni kriminalci, ki zavestno in načrtno kradejo. Vsekakor se strinjam s pripombo dr. Ravnikarja, da je treba mlajše in starejše mladoletnike v zavodu ločiti, ker bi starejši kvarili mlajše in bi v tem primeru držalo, da

je škoda mladoletnika poslati v zavod, ker bi se tam pokvaril, kolikor še ni pokvarjen. Pri novem domu bo treba misliti na vse to.

Opozorim še na drug problem, o katerem se še ni govorilo v javnosti, t. j. vprašanje pregona aborterjev. Napačno bi bilo misliti, da abortestvo ne cvete. Statistika ginekološke klinike nam pove, da je bilo na tej kliniki v I. polletju 1951 zabeleženo 800 primerov abortusov, za katerih večino sumijo, da so bili kriminalni. Če računamo, da je od teh 800 primerov le 10 % takih, ki jih lahko označimo kot spontane, ostane 720 primerov suma kriminalnih abortusov. Ta številka sicer ne pomeni po mojem mnenju, da se je število kriminalnih abortusov zelo povečalo, temveč je le posledica tega, ker novi kazenski zakon ne kaznuje žene, ki dovoli odpravo plodu in vsled tega pri komplikacijah ob abortiranju te žene prihajajo na kliniko. To milino zakona je treba sicer pozdraviti, ker se tako pravočasno odpravljajo težke posledice kriminalnih abortusov, zgleda pa, da to zlorabljaajo aborterji. Po prizadevanju preiskovalnih organov smo v zadnjem času samo v Ljubljani odkrili 12 aborterjev. Teh 12 aborterjev pa niso niti babice niti zdravniki, temveč laične osebe, ki so priznale okrog 100 izvršenih abortusov. Posledice njihovih dejanj so bile težke: zabeležili smo 3 primere tetanusa, 2 primera smrti zaradi sepse, 20 pacientk pa je bilo v bolnišnici dalj časa zaradi posledic. Morali se bomo odločneje boriti proti aborterjem, tako s kazenskimi pregoni, kakor na drugi strani s prepričevanjem in prikazovanjem objektivnih nevarnosti za žene. Zanimivo je tudi, da je bilo pri vseh 100 abortusih le malo primerov, ki so bili izvršeni na podlagi socialne indikacije, na podlagi medicinske indikacije pa ni bilo nobenega primera. Iz socialne indikacije je bilo le par primerov mater, ki so imele že po več otrok. Ostali abortusi so bili izvršeni velikokrat na podlagi mekih napačnih religioznih etičnih motivov, kar se je pokazalo predvsem pri abortiranju nezakonskih otrok. Vse to vprašanje se mi zdi važno in bo treba odločneje preganjati aborterstvo.

Govoril bi še o potrebi nadzora pri prodaji živil. Res je sicer potrošniku dana s sprostitevjo trgovine možnost, da potrošnik izbira živila in ne kupuje slabih živil, vendar pa je treba vestno kontrolirati prodajo živil in kazensko preganjati posamezne ljudi, ki zaradi malomarnosti in napačnih odnosov do higiensko sanitarnih predpisov in do potrošnikov prodajajo pokvarjeno in slabo blago. Vodstva podjetij imajo predvsem nalogo skrbeti, da ne bo prišlo na trg pokvarjeno blago, ker bi to lahko povzročilo veliko škodo.

Poudarjam tudi potrebo zmanjšanja nezgodnih obolenj tako, da podjetja izvedejo vse zaščitne mere in dajo delavstvu na razpolago predpisana zaščitna sredstva. V dosedanjem sistemu planiranja so se vodstva podjetja ob priliki obratnih nezgod ali obolenj izgovarjala, da zaščitnih

sredstev niso mogla nabaviti, ker niso bila planirana. Taki izgovori pa že par mesecev ne veljajo, ker imajo sedaj podjetja vso možnost nabaviti si vsa potrebna zaščitna sredstva z lastnimi sredstvi in bo treba odgovornost vodstev podjetja v tej smeri zelo zaostriti.

Bob Jože:

Dr. Ravnikar in nekateri diskutanti so govorili o mestni kanalizaciji. Prebivalci ne vedo za stanje. Pridružil bi se diskutantom, ki pravijo, da je treba kanalizacijo v Ljubljani izboljšati. V Ljubljani imamo še 6000 greznic v propadajočem stanju. Obstoječa kanalizacija je prav tako v slabem stanju, se ruši in maši in le malo gradimo novih kanalov. 98 km kanalizacije pomeni za enega potrošnika 0,8 m, kar je premalo. Na enega potrošnika bi moralo priti najmanj 1,8 do 2 m kanalizacije. Z ozirom na slabo kanalizacijo je treba pričakovati, da bo ta začela polagoma razpadati in nevarnost je, da bi okužila mestni vodovod. Treba je računati tudi na to, da so obstoječi vodnjaki v vodni nevarnosti, da se okužijo, ker imamo toliko greznic, ki jih ni mogoče spraviti v kanalizacijo. Mestna skupščina bi morala polagati več pozornosti in skrbeti za kredite za nadaljnja graditev kanalov. Povedal bi le primer, da sta prej gradili kanale podjetji Dedek in Dukič, ki sta imeli zaposlenih 300—500 ljudi, kanalizacija pa jih ima danes le 50—60, in še ti so zaposleni večinoma na drugih objektih. Dolžni smo skrbeti, da se podjetje okrepi, in da bo sposobno izvršiti one naloge, ki jih mesto Ljubljana zahteva na novo za vzdrževanje obstoječih kanalov.

Dr. Ravnikar Tone:

Na pripombe nekaterih diskutantov odgovarjam sledeče:

Tovarišu Plevniku: Nisem trdil, da vzroki nezgod niso proučeni, strinjam se pa s tem, da jih je treba proučevati še bolj intenzivno kot doslej, zlasti pa več storiti za njihovo odstranitev.

Letonjevi: Premalo poznam probleme v zvezi s klavnico, da bi se mogel izjaviti za ali proti predlogu, naj se nakup živine loči od klanja. To naj prouči posebna komisija, kot jo predlaga tov. Pelko.

Oniču: V poročilu sem poudaril, da je treba okrepiti kontrolo zdravstvenega in higienskega stanja po šolah, vendar bomo znatnejše uspehe dosegli le tedaj, če bomo sezidali nekaj novih šol. — Terenska služba zdravnikov je res prešibka in bo takšna še nekaj časa ostala. Specialisti ne vrše hišnih obiskov, zdravnikov splošne prakse imamo pa premalo in so večinoma stari nad 50 let, tako da jih težko silimo k obiskom. Stremeti moramo za tem, da pridobimo za terensko službo večje število mlajših zdravnikov.

Koračinu: V letu 1950. je bilo nad 2000 porodnic Ljubljančank, zato je nova porodnišnica v Ljubljani nujno potrebna. Izvršni odbor MLO

se ni niti na hitro niti brez premisleka odločil za to, da se stavba rajona III. preuredi za mestno porodnišnico. Doslej kakih drugih, količ kaj utemeljenih predlogov nismo dobili, čeprav smo jih pričakovali.

Podatki, ki nam jih je povedal tov. Flegar, narekujejo veliko previdnost pri razdeljevanju sredstev, ki so na razpolago socialnemu skrbstvu. Skoro vsi dijaki so našli možnost za nadaljevanje študija, največ seveda tako, da bodo starši — kar je edino pravilno — prispevali za njihovo šolanje več kot doslej. Med onimi, ki so dali šoli slovo, prevladujejo slabi in najslabši dijaki in je kar prav, da so odšli. Za one redke dobre dijake, ki res ne bi mogli nadaljevati študija, pa se bodo sredstva vsekakor našla, spočetka pri socialnem skrbstvu, pozneje pa kje drugje.

Tov. Pernuš je pravilno opozoril na naraščanje kriminalnosti pri mladini in s tem podprl potrebo po prehodnem mladinskem domu. Ne bi pa bilo prav, če bi kdor koli dobil vtis, da je ta dom potreben samo ali predvsem zaradi mladostnih kriminalcev. Imamo mnogo otrok, ki jih kriminalnost vsaj neposredno še prav nič ne ogroža, ki jih pa začasno vendarle moramo preskrbeti. To so otroci staršev na zdravljenju, staršev, ki so v priporu ali zaporu, nadalje sirote, za katere traja postopek dva meseca ali več, predno jih moremo dokončno oskrbeti itd. — Prav je, da je tovariš opozoril na naraščanje kriminalnih splavov. Z novo zakonodajo ne preganjamo več žene, ki je namenoma splavila, pač pa tistega, ki je splav povzročil. Videti je, da moramo vsaj delno v tej okolnosti iskati vzrok za naraščanje števila splavov. Iz podatkov tov. Pernuša je razvidno, da pri doslej ugotovljenih splavih ni šlo za kakšne resne socialne indikacije, temveč za predsodke in željo po udobnosti, nezdržljivo z obveznostmi, ki jih ženi nalaga rojstvo otroka. Mislim, da bomo pri nas redko našli primer, kjer smemo upravičeno govoriti o socialni indikaciji za splav. Čeprav smo še daleč od popolne zaščite žena, je ta vendarle tolikšna, da bodo le redki primeri, ko bi bila ženina eksistenca socialno ogrožena zaradi nepredvidenega poroda. Zanima me, kakšna kazen bo doletela doslej ugotovljene aborterje, ker bo to zgled za tiste, ki bi se še hoteli s tem ukvarjati, pa tudi za zdravnike.

Pričakoval sem, da bo kdo obravnaval vprašanje novega centralnega dežjega dispanzerja in dograditve doma onemoglih na Bokalcih. Zlasti slednje vprašanje je zelo pereče, saj se danes razpravlja celo o nadaljnjem obstoju edinega doma za stare in onemogle, ki ga še imamo v Ljubljani in ki naj bi ga celega ali vsaj dobro polovico odstopili invalidom. To bi se moglo izvršiti edinole tako, da prepeljemo oskrbovance proti njihovi volji v domove na Štajersko in tam napolnimo prostore bolj kot je to iz zdravstvenih razlogov dopustno. Če se bo to zgodilo, bi si zelo želel, da bi se za ta čas mogel skriti kamor koli in bi mi ne bilo treba gledati

težkih prizorov in poslušati intervencij, ki se upirajo človeku z občutkom za humanost.

Tovarišu Repincu, ki je želel pojasniti, kaj je naš Svet storil spričo težkoč, v katere so zašli nekateri študenti, ki so se jim občutno poslabšali materialni pogoji za nadaljevanje študija, odgovarjam:

Vse do 1. XI. nismo računali s tem, da bo socialno skrbstvo reševalo ta problem, ki je zelo kompliciran in ki v zvezi z njim še dan za dnem prihajajo nova navodila in uredbe. Nastale težave smo signalizirali dalje in dobili zagotovilo, da se išče zanje rešitev. Rajonsko skrbstvo je zbralo nekaj konkretnega materiala in bo z delom nadaljevalo. Kakšni bodo končni rezultati, to je kdaj, koliko in komu se bodo dale začasne ali trajne podpore, danes ne bi mogel povedati. Nekaj sredstev imamo in jih bomo, če bo treba, še dobili, svarim pa pred nepremišljeno naglico. Podatke moramo zbrati in preveriti, sicer bomo sredstva delili nepotrebno, razen tega pa se z vprašanjem ukvarja tudi prosveta, ki bo po svoje pripomogla, da se stvar zadovoljivo uredi. Študenti in dijaki se doslej na naš Svet še niso obrnili, niti posamič, niti kolektivno, mislim pa, da se zadeva brez njihovega sodelovanja ne bo mogla reševati. Naš Svet nima aparata, ki bi konkretno, to je od primera do primera, mogel zbirati in preverjati podatke. Komisija, ki bo danes za ta namen postavljena, se bo morala nasloniti predvsem na aparat, ki se na rajonih in terenih ukvarja s socialnim skrbstvom.

Podpredsednik prekine zasedanje ob 13.30—15.30.

Dr. Pretnar Jože:

Dovolite mi, da v zvezi s poročilom tovariša dr. Ravnikarja omenim dvoje. Prvo je vprašanje porodnišnice. Sam sem se prepričal, kako odličen zavod je naša porodnišnica. Viden dokaz temu je zlasti dejstvo, da ima letno celo manj smrtnih primerov, kot jih je bilo zabeleženih kot normala v mednarodni statistiki. Po mednarodni statistiki v najugodnejših razmerah umre pri porodu 2 % mater, pri nas pa je ta % padel na 1.8. To so lahko v ljubljanski porodnišnici dosegli zaradi požrtovalnosti, strogosti in discipline vodstva in zaposlenega osebja. Imel sem priliko videti, da potrebnim bolnicam v porodnišnici kljub prenatrpanosti nudijo pomoč po možnostih tudi preko predpisanega zelo kratkega roka, kar se mi zdi pravilno, ker je nega porodnic doma otežkočena. Da bo olajšana nega porodnic, se tudi jaz strinjam, da se preurede prostori v navedeni zgradbi tretjega rajona.

O Domu onemoglih je tovariš dr. Ravnikar govoril s čutečimi besedami, ki bodo dobro razumljive vsem, zlasti pa prizadetim svojcem. Mislim da bi v resnici morali poskrbeti, da ne bi bilo treba pošiljati starih Ljubljančanov na Štajersko. O vodovodu na Bokalcih smo že veliko govo-

rili. Zgradba je šla iz rok v roke. Največja ovira za dograditev doma v Bokalcih je napeljava vode. Mislim, da je primerno napeljati vodovod na Bokalce, ker bi s tem dobila zdravo vodo tudi velika delavska naselbina na Brdu in bi bilo hkrati rešeno tudi pereče vprašanje Bokale.

Krivic Vladimir:

Glede preselitve starcev na Štajersko je sklepal pravilno že izvršilni odbor in treba je le, da skupščina potrdi sklep izvršilnega odbora, da onemogle ne preselimo iz Ljubljane.

Sklep: Skupščina Mestnega ljudskega odbora potrdi sklep Izvršilnega odbora, da se onemogle ne seli iz Ljubljane.

Ing. Stare Ostož:

Slišali smo, da so domovi za onemogle v lepem stanju, kljub temu pa moram ugotoviti, da so tudi vzroki, zakaj starci ne žele bivati v teh domovih. Pri Ptujju je dom, če se ne motim »Dornava«, za katerega sem slišal, da v njem starčki iz Ljubljane nočejo bivati zato, ker imajo občutek, da čakajo samo na smrt. Na dvorišču omenjenega doma stoji namreč stalno mrtvaški voz, ki onemoglim ustvarja te neprijetne občutke. Morali bi imeti malo več človeškega čuta do starih ljudi in spraviti voz na tako mesto, da ga starci ne bi imeli vedno pred očmi. Prav tako sem na lastne oči videl, kako kruti so pogrebi v domu onemoglih v Vojniku pri Celju. Običajna »ciza«, krsta in križ spredaj, to je vse. Mislim, da moramo bolj paziti na spoštovanje starčkov, ki ga zaslužijo proti koncu svojega življenja.

Omenil bi še porodnišnice. Res je, da nam je nova porodnišnica potrebna, toda biti pa moramo preudarni glede uporabnosti obstoječe rajonske stavbe. Zavedati se moramo, da bo morala nova porodnišnica odgovarjati najmanj za dobo 50 let in zato mora biti že sedaj primerno zidana. Tu se ne smemo pre nagliti.

Gruden Andrej:

Ne bi se strinjal s trditvijo, da so slabi kvaliteti moke krivi mlini ali slabe pekarnе. Ne bom razlagal vseh vzrokov, ampak bi povedal le nekatere. Moka boljše kvalitete gre v skladišče za poznejši čas. Mlini dobivajo mnogokrat žito dvomljive vrednosti. Res je sicer tudi, da so naši mlini izrabljeni, če pa bi bile žitarice dobre kvalitete, ne bi niti slab mlin mogel mleti tako slabe moke. Odkupovalci niso pazili na kvaliteto in tako pride v mlin žito tudi z 18 % primesi grahorice in kokalja. Primesi in grobo mletje vplivajo na okus mlevskih izdelkov.

Vsi vemo, da smo pred vojno imeli dober ržen kruh, ki je bil zelo iskan. Danes pa vidimo, da se rž ni poslabšala, pač pa se je poslabšal kruh. Naš kader v pekarnah se ne trudi dovolj, da bi izboljšal kvaliteto, morda pa je vzrok tudi dotok novih ljudi, in ni bila dosežena tista stro-

kovnost, kot bi jo morali peki imeti. V nekem poročilu smo tudi slišali, da nekateri peki presejejo moko in jo uporabljajo za boljši kruh, ali pa jo na nedovoljen način prodajajo, slabšemu kruhu pa primešajo otrobe. Kakor je treba nekaj storiti za strokovni dvig pekov, se je treba zoperstaviti tudi špekulaciji v pekarnah. Pri nas imamo kmetijske predele, kjer uspeva samo rž in zato pridelamo veliko rži, ki jo je treba pojesti. Čas, ko je naš potrošnik segal po vsakem koščku kruha, je minil in potrošnik bo zahteval za svoj denar kvaliteten kruh.

Na koncu bi govoril še v dokončanju stavbe na Bokalcih. To je moja volivna enota in na mnogih sestankih in zborih volivcev vprašujejo ljudi, kaj je s to stavbo. Za časa borbe so slišali, in to smo tudi res govorili, kako udobna prebivališča bodo strački imeli. Danes pa mi to oporekajo in že težko odgovarjam. Naš človek je razumel, da tega ni bilo mogoče takoj izvršiti. Ne strinjajo pa se, da se stavba par mesecev gradi, nato pa podira. Na Bokalcih propadajo okna, ker niso pobarvana, in se vprašujejo, zakaj stavbe na Bokalcih, čeprav smo zanje porabili že milijone, ne moremo končati.

Pozdravil bi predlog dr. Ravnikarja za napeljavo vodovoda na Brdo. Vedno sem poudarjal v svoji volivni enoti, da se bo vprašanje vodovoda rešilo istočasno z Bokalcami. Do sedaj so se na Bokalcah izpraševali ali bi zgradili vodnjake ali napeljali vodovod. Nekateri so tudi govorili, da bo speljan vodovod samo do bokalške stavbe. Mislim, da je treba rešiti vprašanje vode na Brdu in Vrhovcih, ker poleti dva do tri mesece tu ni vode. Od obstoječih vodnjakov je le 15 % sposobnih dajati vodo za prehrano in mislim, da se moramo zahvaliti slučaju, da ni prišlo do epidemije. Zato podpiram predlog tovariša dr. Ravnikarja.

Podpredsednik skupščine da poročilo in predloge predsednika Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo na glasovanje.

Soglasno sprejeto!

3. Poročilo o zaključkih dosedanje diskusije o novi organizaciji ljudskih odborov

Poroča predsednik komisije za probleme ljudske oblasti *Repinc Ivan*.

Dodatko k razpravi na zadnjem zasedanju našega ljudskega odbora o novi organizaciji ljudskih odborov, bom podal kratko poročilo o naslednjih vprašanjih:

1. zaključki zveznega Sveta za zakonodajo z dne 13. IX. 1951,
2. statut Mestnega ljudskega odbora,
3. ukinitev rajonov in formiranje izpostav,
4. kadrovske vprašanje v zvezi s temi izpremembami,
5. nove upravno teritorialne meje mesta Ljubljana.

1. Zaključki zveznega Sveta za zakonodajo

Na osnovi široke diskusije, ki se je o novi organizaciji ljudskih odborov vršila skozi več mesecev, je zvezni Svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti na svoji seji sredi septembra sprejel več sklepov, ki že bolj jasno nakazujejo sestav, način dela in naloge ljudskih odborov v obdobju, v katero stopamo z uvedbo novega gospodarskega in finančnega sistema. Te zaključke smo upoštevali tudi pri izdelavi konkretnih predlogov za reorganizacijo mestnega in rajonskih ljudskih odborov v Ljubljani, zaradi česar mi dovolite, da navedem vsaj glavno vsebino omenjenih sklepov.

Mesta naj praviloma pripadajo k okraju. Le največja mesta bi bila izjemoma izločena iz okrajev, kar bo vsekakor obveljalo tudi za Ljubljano.

Rajonski ljudski odbori naj se v mestih, kjer obstojajo, ukinejo. Ljudsko oblast v okviru mesta bi predstavljal samo Mestni ljudski odbor, vendar z nekoliko manjšim številom članov, kakor doslej. Tako bi v bodoče šteli mestni ljudski odbori 50 do 80 ljudskih odbornikov, v velikih mestih pa izjemno tudi več. Mislim, da bi za Ljubljano bilo primerno število 100 do 120 ljudskih odbornikov.

Sedaj imamo 513 članov mestne in rajonskih skupščin. Zato bo morda kdo dejal, da je zmanjšanje števila neposredno izvoljenih predstavnikov ljudstva v bodoči organizaciji Mestnega ljudskega odbora, ker odpadejo rajonski odbori, korak nazaj. V zvezi z morebitnimi prigovori take vrste je treba poudariti, da bistvo socialistične demokracije ni v številu izvoljenih odbornikov, kot tudi ne more imeti odločilne vloge število ljudskih odborov. Če bi postavljali vprašanje demokratičnosti tako, potem bi prišli do nesmiselne trditve, da je n. pr. naš ljudski odbor bolj demokratičen, kakor ljudska skupščina, ker je en odbornik izvoljen od mnogo manjšega števila volivcev, kakor republiški ljudski poslanci.

Kolikšno stopnjo demokratizacije smo že dosegli, nam kaže predvsem to, kakšen je sistem dela ljudskih predstavništev, v koliko so zagotovljene dejanske možnosti sodelovanja ljudstva pri upravljanju, kdo razpolaga s presežnim delom itd. Poleg tega je dokaz resnične demokracije pri nas tudi pravica, ki je volilcem zagotovljena po ustavi in zakonih, da lahko odpokličejo izvoljene odbornike pred potekom mandatne dobe, če niso zadovoljni, oziroma, če se ne strinjajo z njihovim delom. To odliko naše demokracije pri nas vse premalo poudarjamo.

Praktično izvajanje demokracije ni odvisno od števila odbornikov, pač pa od njihove kvalitete. Od nas samih je odvisno, da se poslužujemo demokratičnih pravic, ki so nam kot ljudskim odbornikom zajamčene, od nas samih je odvisno ali znamo in ali si upamo iznašati pred ljudskim

odborom konstruktivno socialistično kritiko. Pogoji za to so ustvarjeni in naša pravica in dolžnost je, da se jih poslužujemo.

Poudariti pa je treba v tej zvezi, da se bo v novem sistemu dela predstavniških teles povečala odgovornost ljudskih odbornikov in odbora kot celote za izvajanje posameznih nalog, sodelovanje državljanov pri tem delu pa bo postavljeno na širšo osnovo. Predvideni sveti so namreč organi plenuma in bo v njih sodelovalo mnogo večje število ljudskih odbornikov in državljanov, kakor doslej. Isto velja seveda tudi za komisije plenuma in odbore v okviru posameznih svetov.

Nadalje predvidevajo zaključki, da naj bi bila mandatna doba ljudskega odbora 3 leta.

Izvršilni odbor, kot poseben upravni organ, naj se ukine, njegove dosedanje funkcije pa naj prevzamejo plenum in sveti.

Na čelu ljudskega odbora bi bil po zaključkih predsednik, katerega bi volili volivci neposredno za vso mandatno dobo. Predsednik bi bil predstavnik ljudskega odbora, nadzoroval in koordiniral bi delo svetov, ter preko tajnika nadzoroval in vodil delo upravnega aparata. Kjer krajevne potrebe zahtevajo funkcijo podpredsednika, bi bil ta izvoljen na enak način, kakor predsednik. Za Ljubljano bi bilo to vsekakor nujno.

Za poedine panoge uprave bi bili ustanovljeni sveti kot organi plenuma ljudskega odbora. Predvideni so naslednji sveti:

- svet za gospodarstvo,
- svet za finance,
- svet za komunalne zadeve,
- svet za notranje zadeve,
- svet za prosveto in kulturo,
- svet za socialno politiko in ljudsko zdravstvo.

V zvezi s tem bi bilo treba omeniti vzroke, zakaj se dosednji Svet za socialno skrbstvo spremeni v Svet za socialno politiko. Doslej je v to organizacijsko enoto res spadalo le socialno skrbstvo, nadzor nad domovi onemoglih in drugimi socialnimi ustanovami ter pomoč varstva potrebnim državljanom izven domov (preklicani, umobolni, mladoletni, sirote, podpiranci itd.), prav tako je spadala v ta delokrog tudi Uprava za socialno zavarovanje.

Po novih načelih pa preide med osnovne naloge tega sveta tudi služba za posredovanje dela ter sploh vse oblastvene funkcije s področja delovnih odnosov. Iz ožjega področja socialnega skrbstva prehaja sedaj ta upravna panoga na širše polje dela, ki zajema vsa vprašanja socialne politike. Zato je prav, da se smiselno izpremeni tudi naziv ter s tem poudari nakazana vsebina dela.

Svete bi sestavljali člani ljudskega odbora ter drugi državljanjani. Predsednik in del članov sveta bi bili obvezno ljudski odborniki, drugi

državljeni pa bi bili izbrani kot predstavniki množičnih organizacij ali pa kot strokovnjaki za posamezno upravno panogo.

Upravni aparat bi pod nadzorstvom predsednika ljudskega odbora neposredno vodil tajnik ljudskega odbora, ki bi kot najvišji uslužbenec vodil delo upravnega aparata preko tajnikov svetov. Tajniki svetov bi bili vodilni uslužbeni upravnega aparata posameznih svetov. Tajnika ljudskega odbora in tajnike svetov bi imenoval plenum ljudskega odbora. Njihova naloga bi bila skrb za brezhibno delo upravnega aparata ter zakonitost poslovanja. Tajniki posameznih svetov bi v strokovnem pogledu odgovarjali predsedniku sveta. Zaradi nalog, ki naj bi jih tajniki imeli, bo predvidoma postavljena zahteva, da morajo biti tajniki kot vodilni uslužbeni, strokovnjaki s fakultetno izobrazbo.

Upravni aparat bi bilo treba zmanjšati ter pri tem paziti, da se doseže njegova večja strokovna in politična kvaliteta.

Kot oblike sodelovanja ljudskih množic v okviru nadaljnje demokratizacije državne uprave so predvideni zbori volivcev, lokalni referendumi in sveti državljanov. V to vrsto pa spada brez dvoma tudi že prej omenjeno sodelovanje državljanov v poedinah svetih plenuma ljudskega odbora.

To bi bile v kratkem najznačilnejše teze, ki tvorijo osnovo za sestavljanje osnutkov novih zakonov o ljudskih odborih — tako zveznega kakor tudi republiških — ki bodo v bližnjem času predloženi našim ljudskim skupščinam.

2. Priprava osnutka za Statut MLO Ljubljana

Upoštevajoč prej navedene zaključke sta Komisija za probleme ljudske oblasti in Komisija za odloke pristopili k izdelavi osnutka Statuta Mestnega ljudskega odbora. Komisiji sta na skupni seji izbrali ožjo komisijo, kateri sta poverili izdelavo predosnutka, ki naj služi kot osnova za razpravo pri delu komisij. Ta predosnutek je izdelan in se o njem sedaj razpravlja v obeh komisijah.

3. Ukinitev rajonov in formiranje izpostav

Z vprašanji nove organizacije uprave so se izčrpno bavili naši Izvršilni odbori, tako mestni kakor rajonski. Tudi klub ljudskih odbornikov je priredil več sestankov po tem vprašanju, pri čemer so se razčistila številna vprašanja v zvezi z novo organizacijo. Izvršilni odbor Mestnega ljudskega odbora je te skupne zaključke, ki se v glavnem skladajo s prej prikazanimi zaključki zvezne konference, sporočil tudi republiškemu Svetu za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti.

Najvažnejša ugotovitev v našem lokalnem merilu je ta, da so rajonski ljudski odbori svojo nalogo pozitivno rešili in da je ob danih pogojih

potrebno misliti na njihovo ukinitve ter prenos prvostopnih kompetenc na Mestni ljudski odbor.

V skladu s tem je bil na VI. zasedanju MLO že sprejet sklep o odpravi profesionalizma v izvršilnih odborih rajonskih ljudskih odborov. V tej zvezi je Izvršilni odbor MLO mnenja, da se ta sklep more izvršiti do konca meseca novembra t. l. s tem, da do ukinitve rajonskih odborov ostaneta kot profesionalna še predsednik odnosno tajnik izvršilnega odbora ter poverjenik za finance, slednji le, če delo to še zahteva. Seveda to ne pomeni, da bi poverjeniki prenehali izvrševati svoje funkcije pred defenitivno ukinitvijo rajonov. Prenehali bi le biti poklicni poverjeniki, izvrševali bi svoj lastni poklic, kot poverjeniki pa bi na rajonih — praviloma popoldne — opravljali svoje dolžnosti proti primerni nagradi.

Prav tako je Izvršilni odbor sklenil združiti na Mestnem ljudskem odboru nekatere posle rajonskih ljudskih odborov še pred formalno ukinitvijo rajonov, da bi na ta način omogočil postopno zlitje rajonskih odborov z mestnim. V ta namen naj bi se do konca novembra združili rajonski odseki narodne obrambe, poverjenišтва za stanovanjske zadeve, sveti za prosveto in kulturo ter sveti za ljudsko zdravstvo in socialno skrbstvo z odgovarjajočimi organizacijskimi enotami Mestnega ljudskega odbora. Vsi ostali resori pa bi morali pripravljati svoj prehod v sklop Mestnega ljudskega odbora, da bi se mogel ta prehod ob svojem času izvršiti brez težav in škode.

V tej zvezi se je proučevalo tudi vprašanje združitve vojnega odseka, odseka za narodno obrambo, volilnega imenika ter prijavnega in objavnega urada v eni zgradbi, kar bi bilo nekak zametek bodočega anagrafa za vso Ljubljano. S tem bi bilo državljanom prihranjenih mnogo nepotrebnih potov. Poverjenik za stanovanjske zadeve je bil zadolžen z nalogo, da prouči možnosti nastanitve teh uradov pod skupno streho. Prav tako je sklenil Izvršilni odbor ustanoviti po ukinitvi rajonov izpostave upravnega aparata Mestnega ljudskega odbora, ki bi delovale pod imenom »Pisarna MLO«. Zaenkrat so predvidene 4 take pisarne in sicer v Št. Vidu, na Ježici, na Viču in v Polju. Za Polje je predvidena še druga rešitev tega vprašanja, vendar o tem pozneje.

Tudi zvezni zaključki predvidevajo, da se v mestih, kjer se ukinjajo rajoni, kot oblastveni organi lahko ohranijo rajonske administracije, da se na ta način poveže prebivalstvo obrobni delov mesta z aparatom ljudskega odbora. Upoštevajoč ta zaključek in stvarno potrebo po povezavi oddaljenejših mestnih predelov z našim upravnim aparatom, smo se odločili za ustanovitev omenjenih izpostav. O tem vprašanju je bilo prvotno več različnih mnenj, vendar je obveljalo mnenje, da so izpostave potrebne; zato je Izvršilni odbor tudi sprejel omenjeni sklep. Le za Polje sta ostali dve varijanti.

Izpostave bi vršile del pravne službe, zasliševale bi državljane v upravnem postopku in v razlastitvenih zadevah, sprejemale na zapisnik prošnje, pritožbe in druge upravne vloge državljanov, katerim bi nudile tudi pravne nasvete in informacije, nudile bi tudi pravno pomoč upravnim oblastem, dajale bi nasvete državljanom v finančnih in komunalnih zadevah, ugotavljale bi krajevne potrebe v zvezi z izdajanjem obrtnih dovoljenj, preverjale utemeljenost za začasno ustavitev obrti, preselitev obrti in slično; po najkrajši poti bi pribavljale podatke, potrebne za izstavitev različnih potrdil, ki jih državljani vsakodnevno potrebujejo, ter bi na osnovi teh podatkov strankam izdajale taka potrdila.

Pisarne MLO bi bile organi tajništva in ne bi imele posebnega teritorialnega območja.

V pisarnah bi bil zaposlen le maloštevilen a strokovno in politično kvaliteten kader. Uslužbenec pisarne mora biti človek, ki bo znal v vsakem primeru obravnavati zadeve, katere mu bodo predložili državljani ali pa nadrejeni upravni organi, ki bo znal državljanom pojasnjevati zadeve v skladu z duhom naše zakonodaje, ki bo svoje delo opravljal ekspeditivno in ki bo tudi tehnično izvedbo svojih nalog izvrševal sam, ker se v teh pisarnah ne predvideva posebnih administrativnih moči.

Položaj Polja po predvideni ukinitvi rajonov je Komisija za probleme ljudske oblasti ponovno proučevala; upoštevajoč prometno oddaljenost Polja od mestnega središča in njegov pretežno kmečki značaj je mišljenja, da prej nakazana rešitev s »pisarno MLO« za Polje morda ne bi bila najprimernejša.

Komisija je zato sklenila predložiti plenumu v razpravo še eno možnost za rešitev tega vprašanja, in sicer: Polje naj dobi svoj občinski ljudski odbor, ki naj bi imel do Mestnega ljudskega odbora nekako tak odnos, kakor ga bodo imele občine do okrajnih ljudskih odborov. Istčasno pa je komisija mnenja, naj bi se prepustilo samim volivcem Polja, da se izrazijo, ali želijo biti vključeni v območje mesta Ljubljane, ali pa okraja Ljubljana okolica, da bi na ta način samostojno reševali svoje probleme v lastnih pogojih in z lastnimi sredstvi.

4. Vprašanje kadrov

V zaključkih zveznega sveta za zakonodajo je predvideno znatno zmanjšanje upravnega aparata, zlasti odprava tako imenovanih »operativcev«.

V zvezi z izpremembami organizacijske strukture ljudskih odborov in zmanjšanjem števila ljudskih odborov je seveda tudi zmanjšanje števila upravnih uslužbencev. Prav tako vpliva na število uslužbencev prehod gospodarskih kompetenc od ljudskih odborov na sama podjetja, odnosno na višja gospodarska združenja in zbornice.

Aparat Mestnega ljudskega odbora, ki se je v letih po osvoboditvi razvil v ogromno administrativno telo, se je postopoma zmanjševal, tako da je štel v mesecu oktobru letos še 223 oseb, v čemer je upoštevanih tudi 11 članov Izvršilnega odbora. Upravni aparat poverjenišтва za notranje zadeve v tem številu ni upoštevan.

Zaradi ilustracije bom navedel nekaj številok o gibanju uslužbencev.

Januarja 1949 je imel MLO 524 uslužbencev. Njih število je še vedno naraščalo in je doseglo v juliju 1949 najvišjo številko 572. Od tedaj število uslužbencev neprestano pada. Januarja 1950 smo imeli še 521 uslužbencev, julija istega leta 478, januarja 1951 302, julija 236, v oktobru letos pa, kakor že omenjeno, 223 uslužbencev ali 39 odstotkov v primerjavi z julijem 1949.

Vidimo torej, da se je število uslužbencev zmanjšalo za 61 odstotkov, pri čemer pa moramo poudariti, da kvaliteta dela ni trpela, kar je le dokaz več, da je bila tendenca za zmanjševanjem upravnega aparata pravilna.

Ako analiziramo število 223 v oktobru 1951, potem vidimo, da je bilo poleg 11 članov Izvršilnega odbora 149 strokovnih, 58 administrativnih in 5 honorarnih uslužbencev, 10 kurirjev ter 20 pomožno-tehničnih uslužbencev.

Z likvidacijo rajonskih ljudskih odborov se postavlja pred nas vprašanje razmestitve uslužbencev rajonskih ljudskih odborov. Vseh pet rajonov ima danes še 160 uslužbencev. Nekaj tega kadra je predvidenega za namestitev izven upravnega aparata v podjetjih in zavodih, nekaj ga bo razporejenega v preostalem upravnem aparatu, za vse druge pa je treba najti novo zaposlitev. Ker je po upravah posameznih podjetij še vedno dokaj uslužbencev, ki bi se lahko vrnili v svoj osnovni poklic v proizvodnjo, bi na ta način dobili primerna mesta za uslužbence, kateri se morejo zaposliti le v upravi.

Rešitev tega vprašanja je neposredno pred nami, reševati pa ga bo treba v tesnem sodelovanju prizadetih izvršilnih odborov z Izvršilnim odborom MLO, komiteti in sindikalnimi organizacijami.

Na tem mestu je potrebno opozoriti rajonske izvršilne odbore, da je v zadnjem času delavnost upravnega aparata na rajonih precej popustila. Razširilo se je mišljenje, da zaradi predvidene ukinitve rajonov ni več potrebno v tolikšni meri skrbeti za izvajanje poverjenih nalog. To stališče je popolnoma napačno in je treba uslužbencem tudi pojasniti, zakaj tega ne smemo dopustiti. Upravni aparat rajonov mora poslovati brezhibno do končnega prenosa kompetenc na MLO, ker bo le tako zagotovljena kontinuiteta v delu in preprečena škoda, ki bi utegnila nastati državi in državljanom iz takega malomarnega odnosa do dela.

5. Upravno teritorialne meje mesta Ljubljane

Kakor znano, se pripravlja v zvezi z novo organizacijo uprave in gospodarstva tudi nov zakon o upravno teritorialni razdelitvi naše republike.

Svet za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti pri vladi LRS, ki pripravlja osnutek tega zakona, je pozval tudi naš Izvršilni odbor, da da svoje predloge v pogledu bodočih meja mesta Ljubljane.

Izvršilni odbor je v soglasju z Izvršilnim odborom OLO Ljubljana okolica izdelal predlog novih mestnih meja. Po tem predlogu bi bila priključena k Ljubljani naselja Medno, Stanežiče, Dolnice, Podutik, Kozarje in Bizovik. Razen tega bi prišlo v območje mesta kot arondirana celota tudi posestvo Bokalce.

Z novo upravno razdelitvijo bi s temi priključitvami zvišali število prebivalcev Ljubljane za 1.993 na 123.807, ozemlje pa bi povečali za 2.122 ha na 14.804 ha.

Vprašanje priključitve teh naselij k mestu ima seveda svojo sončno, pa tudi senčno stran.

Za priključitev govori več razlogov. Prometno in gospodarsko je že danes Ljubljana težišče teh krajev, v mesto hodijo k zdravniku, na pošto, v višje pa tudi v osnovne šole, na delo v tovarne in urade; kmetovalci prodajajo svoje pridelke na mestnih tržiščih in so zato odvisni od mestnega potrošnika. Ako bi bila ta naselja priključena k novim občinam v okviru okraja Ljubljana okolica, potem bi vsi naštetí razlogi še nadalje vodili prebivalce v Ljubljano, le pot na prvostopno upravno oblast bi jih vodila stran od tega naravnega težišča. Prezreti tudi ne smemo izražene volje volivcev, ki so se na zborih volivcev konec oktobra izrekli za priključitev.

Manj znano je, da je mnogo katastrskih občin v sklopu sedanjega mestnega območja bilo prerezanih tako, da so bile deloma v mestu, deloma pa na območju okraja Ljubljana okolica. S tem pa so ti posamezni deli spadali v pristojnost dveh različnih katastrskih uradov ter prav tako dveh okrajnih sodišč. Katastri so začasno razdeljeni med okrajem Ljubljana okolica in med mestom, zemljiška knjiga pa še ni razdeljena. Ta naloga pa bi nas čakala v bližnji bodočnosti, saj bo z uvedbo novega finančnega sistema postal kataster osnova za obdavčenje kmetijskih površin in se bo s tem njegov pomen izredno povečal. Ako pustimo ob strani finančno stran izdelave novih katastrskih operatov za razdeljene občine ter izdelavo novih zemljiških knjig za novo ustvarjene katastrske občine, ki bi zelo občutno prizadeli proračun, bi z razmejitvijo ob upoštevanju katastrskih mej prihranili ogromno napora, ker kadra prav te stroke, t. j. geometrov, katastrskih in zemljiško knjižnih uradnikov nimamo v dovoljni meri na razpolago. Zaradi tega vsebuje predlog vklju-

čitev celih kastarskih občin v območje mesta, med njimi tudi majhne ostanke katastrskih občin Stožice, Šmartno ob Savi in Zadobrova, ki so zaradi izpreminjanja toka reke Save ostali na njenem levem, t. j. severnem bregu. S priključitvijo zgoraj navedenih naselij bi odpadla tudi potreba po delitvi katastrskih občin Stanežiče, Št. Vid in Bizovik, ki leže sedaj deloma že na območju mesta.

Temu nasproti se postavljajo razlogi, ki — vsaj začasno — govorijo proti priključitvi okoliških naselij k mestu.

Prav gotovo je, da v doglednem času ne bo mogoče približati tem naseljem komunalnih naprav, kakor vodovoda, kanalizacije in slično. V pogojih, ko zahtevajo ključni objekti vse naše napore in ko nimamo na razpolago dovolj materialnih sredstev, da bi te komunalne naprave in ukrepe izvedli povsod tam, kjer to način zazidave in gostota prebivalstva nujno zahtevata, pač ni misliti v doglednem času na take investicije. Prepričan pa sem, da jih ta naselja iz lastnih sredstev, kot deli občin v sklopu okraja, tudi ne bi zmogla.

Naša dolžnost je, da najdemo primerno rešitev, katero bi v obliki predloga dostavili Svetu za zakonodajo in izgradnjo ljudske oblasti pri vladi LRS, da ga upošteva pri sestavi osnutka zakona o upravno teritorialni razdelitvi naše republike.

Ne glede na to, kako bomo rešili to vprašanje, pa moramo skleniti, da predložimo vladi LRS, da izda uredbo, na osnovi katere bi bilo potrebno soglasje organa za regulacijo glavnega mesta Ljubljane za vsako gradnjo v okolici mesta, t. j. na območju občin okraja Ljubljana okolica, ki mejijo na mesto Ljubljana. S tem bi namreč preprečili sedanji, v precejšnji meri anarhični razvoj neposredne okolice mesta ter preprečili mnogo škode, ako vzamemo v poštev perspektivni razvoj mesta.

Po vsem tem predlaga komisija, da ljudski odborniki k nakazanim vprašanjem zavzamejo svoje stališče, zlasti glede ukinitve rajonov, izpostav, občine Polje in upravno teritorialne razdelitve ter sprejmejo primerne sklepe.

Podpredsednik da poročilo predsednika Komisije za probleme ljudske oblasti na razpravo in predlaga, da na tem zasedanju še ne bi sklepali o reorganizaciji ljudskega odbora, nakazani v poročilu.

Javi se

Krese Leopold:

Podpiram predlog tovariša Mačka, da danes še ne moremo sklepati defenitivno. Predlog tovariša Repinca bi morali še dobro prediskutirati. Vsak odbornik bo dobil še tiskan material, o katerem bo treba razpravljati še na zborih volivcev, kar velja zlasti za rajon Polje.

Mnenja sem, da v stanju, v kakršnem je Ljubljana glede higiensko-zdravstvenih naprav, čistoče itd., ko moramo rešiti še toliko perečih problemov v ožji Ljubljani, nima smisla, da bi na novo priključevali kmečke predele, kot so Medno in podobni kraji. Neke stvari govore zato, da bi z ozirom na to, da se bo mesto širilo, treba voditi enoten režim gradnje, vendar se da to rešiti preko urbanističnega urada Predsedstva vlade in ni potrebno, da se mesto razširi, razen za tiste predele, kot je Podutik, kjer bi bile sicer razbite katastrske občine. Po mojem mnenju bi nas pretirano razširjeno mesto le obremenjevalo.

4. Predlog sprememb v odlokih, o javnem redu in miru, o tržnem in sejemskem redu, o hišnem redu ter ureditvi gostinskih obratov

Poroča dr. *Pretnar* Jože:

Na zadnjih zasedanjih smo sprejeli odloke o tržnem in sejemskem redu, o javnem redu in miru, o hišnem redu in o ureditvi gostinskih obratov. Medtem so se izvršile spremembe v zakonodaji. Zadnjič smo se ravnali po dotedanjih predpisih, v katerih niso bile predvidene tako visoke kazni. Zato predlagam skupščini v potrditev spremembo predpisov o prekrških v odlokih Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane v zvezi z uveljavitvijo novega temeljnega zakona o prekrških.

I.

Mestni ljudski odbor glavnega mesta Ljubljane sme v smislu določb 8. člena, točka č), novega temeljnega zakona o prekrških (Ur. l. FLRJ št. 46-428/51 z dne 17. X. 1951) predpisovati z odloki denarne kazni do višine 5000 din.

Ker vsebujejo vsi odloki MLO (odlok o javnem redu in miru, odlok o tržnem in sejemskem redu, odlok o hišnem redu in odlok o ureditvi gostinskih obratov) glede kršitev teh odlokov določbo, da se kršilci kaznujejo z denarno kaznijo do 2000 din, bi bilo vse predmetne določbe v odlokih izpremeniti tako, da se kršitve odlokov kaznujejo z denarno kaznijo do din 5000.

Upoštevati je namreč treba, da težina izvestnih prekrškov često narokuje izrek denarne kazni nad 2000 din. Sicer je tudi dosedaj veljajoči temeljni zakon o prekrških vseboval določbo, po kateri bi MLO lahko predpisal v svojih odlokih denarno kazen v višini do 5000 din, vendar je bila določena najvišja mera kazni do din 2000 iz razloga, ker so prvi osnutki novega temeljnega zakona o prekrških predvidevali kot zgor-

njo mejo denarnih kazni za prekrške odlokov 2000 din in je bilo zato pričakovati, da bo ta višina kazni določena tudi v novem zakonu samem.

II.

Novi temeljni zakon o prekrških daje v določbah 141. člena možnost, da se na licu mesta (mandatno kaznovanje) izrekajo denarne kazni do višine 100 din. Ker je bilo po določbah dosedaj veljavnega temeljnega zakona o prekrških možno izrekat kazni na licu mesta samo do višine 50 din, predpisujejo tudi vsi odloki MLO, v katerih je predvideno mandatno kaznovanje, kot najvišjo mero take kazni, kazni din 50.

V zvezi s tem predlagamo, da se določbe glede višine denarnih kazni, predvidenih za mandatno kaznovanje, izpremene v odloku o javnem redu in miru ter odloku o tržnem in sejmskem redu (pri drugih odlokih MLO mandatno kaznovanje ni predvideno), pri posameznih dejanskih stanjih prekrškov takole:

A) Odlok o javnem redu in miru

Denarne kazni se smejo izterjati takoj na mestu za tele prekrške v tehle zneskih:

a) *po 100 din* (do sedaj po 50 din)

1. točka 1, člen 2 (kričati, razgrajati ali na drug način po nepotrebnem delati večji hrup ali ropot);

2. točka 3, člen 2 (uporabljati motorna vozila, ki nimajo izpušne dušilke);

3. točka 2, člen 6 (peti nespodobne ali žaljive pesmi, govoriti nespodobno, preklinjati, žaliti z nespodobnim vedenjem čut dostojnosti drugih, kazati nespodobne slike ali predmete);

4. točka 5, člen 6 (prodajati ali kupovati na javnem prostoru zunaj tržnega prostora, razen v primerih, dovoljenih po tržnem redu; krošnjariti);

5. točka 11, člen 7 (oškropiti ali pomazati ljudi ali pročelja stavb z brezobzirno vožnjo);

6. točka 2, člen 8 (poškodovati, uničiti ali odstraniti posode za odpadke, postavljene na javnih prostorih);

7. točka 12, člen 8 (nameščati plakate ali objave na mestih, ki niso za to določeni; pisati po poslopjih, ograjah, javnih lokalih ali vozilih);

8. točka 1, člen 9 (čistiti hodnik ob njihovi nepremičnini, kolikor čiščenja ni prevzela uprava javne snage; odstraniti s hodnikov ali obcestnih jarkov ter kanalskih požiralnikov sneg in posipati poledenele hodnike do pol sedmih zjutraj, med dnevom pa po potrebi tudi večkrat);

9. točka 1, člen 12, (v javnih nasadih in na pokopališčih lomiti

drevje ali grmovje, trgati cvetje, hoditi, jezdit ali voziti izven dovoljenih poti);

10. točka 3, člen 12 (prevračati, premeščati ali poškodovati klopi, mize, ograje ali druge naprave na javnih krajih).

b) *po 70 din:*

1. drugi odstavek, člen 3 (dajati zvočna znamenja v času od 22. do 5. ure, razen ob neposredni nevarnosti);

2. točka 4, člen 6 (stopiti brez dovoljenja v zgradbo ali kraj, kamor je vstop prepovedan, če je prepoved vidno označena ali jo je iz okoliščin možno razbrati);

3. točka 7, člen 6 (kljub pozivu zadrževati se v gostinskem lokalu po končanem obratovalnem času);

4. točka 8, člen 7 (uporabljati javna pota za šport in igro);

5. točka 3, člen 9 (opustiti skrb, da se zastave, transparenti, parole in drugi priložnostni okras odstranijo najkasneje v dveh dneh po končanih proslavah oziroma prireditvah);

6. točka 2, člen 12 (poškodovati živo mejo ob javnih potih);

7. točka 4, člen 12 (prosto puščati pse v javnih nasadih in na pokopališčih).

Pri prekrških pod 1. in 4. je bila do sedaj predvidena denarna kazen v višini 50 din, pri vseh ostalih pa po 20 din.

3. *po 50 din* (do sedaj 20 din):

1. točka 4, člen 2 (dajati po nepotrebem dolga zvočna znamenja);

2. točka 1, člen 8 (metati odpadke, pljuvati ali drugače ponesnažiti tla ali predmete na javnih prostorih);

3. točka 13, člen 8 (voditi pse v javne lokale).

B) *Odlok o tržnem in sejmskem redu*

Denarne kazni se smejo izterjati takoj na mestu za tele prekrške v tehle zneskih:

a) *po 100 din* (do sedaj 50 din):

1. prodaja ali kupovanje na javnem prostoru zunaj trga ali sejmišča;

2. vožnja z motornimi ali vprežnimi vozili ob prepovedanem času.

b) *po 70 din* (do sedaj 20 din):

1. prodaja blaga zunaj določenega tržnega oddelka;

2. prodaja izven veljavnega tržnega ali sejmskega časa.

c) *po 50 din* (do sedaj 20 din):

1. vodenje psov na trg;

2. vožnja s kolesi ali ročnimi vozili ob prepovedanem času;

3. puščanje vozil na nedovoljenem prostoru.

III.

Do sedaj veljajoči temeljni zakon o prekrških je poznal kot posebno vrsto upravne kazni, kazen odvzema predmetov. Novi temeljni zakon o prekrških določa, da je odvzem predmetov varstveni ukrep in dodatno postavlja neke omejitve glede možnosti izreka tega varstvenega ukrepa. S tem v zvezi bi bilo dosedanje 22. člen odloka o tržnem in sejmskem redu izpremeniti takole:

»Odvzem predmetov, s katerimi je bil storjen prekršek, se sme izreči ob pogojih 39. člena temeljnega zakona o prekrških kot varstveni ukrep poleg denarne kazni v tehle primerih: prodaja ali kupovanje zunaj tržnega prostora; prodaja nedovoljenega blaga; prodaja neužitnih živil.«

IV.

6. člen odloka o javnem redu in miru vsebuje v 5. točki prepoved prodajanja ali kupovanja zunaj tržnega prostora. Ker bi pri strogem izvajanju tega določila neposredni proizvajalci ne smeli prodajati svojih proizvodov drugje kot na trgu, normalen razvoj pa zahteva zlasti glede kmetijskih proizvodov, da se lahko nabavijo tudi neposredno pri kmetu proizvajalcu, ali da jih ta po naročilu stranke dostavi na dom, predlaga komisija, da se predmetno določilo izpremeni takole: »Prepovedano je prodajati ali kupovati na javnem prostoru zunaj trga ali sejmišča, razen v primerih, dovoljenih po tržnem redu.« Prepoved krošnjaranja ostane neizpremenjena.

Ker predvideva enak prekršek tudi odlok o tržnem in sejmskem redu, je predmetno določilo navedenega odloka enako izpremenjeno, o čemer je bilo že govora pri spremembi višine mandatnih kazni po odloku o tržnem in sejmskem redu.

V.

V smislu določb 9. člena odloka o javnem redu in miru so lastniki oziroma upravitelji nepremičnin ob javnih potih med drugim dolžni skrbeti tudi za to, da se zastave, transparenti, parole in drugi priložnostni okras odstranijo. Po sedaj veljajočih določilih citiranega odloka je odstranitev obvezna najkasneje v dveh dneh po končanih proslavah oziroma prireditvah. Komisija za odloke stavlja predlog, da se obveznost odstranitve določi najkasneje do konca naslednjega dne po končanih proslavah oziroma prireditvah. S tem je namreč rok odstranitve precizneje naznačen, istočasno pa dana strožja zahteva, tako da bodo vsi priložnostni okras po končanih proslavah oziroma prireditvah odstranjeni že do konca naslednjega dneva.

VI.

V 8. členu pod točko 13 je določena prepoved voditi pse v javne lokale. Komisija za odloke je dobila predlog za izpremembo tega določila

in sicer v tem smislu, naj se v nekaterih gostinskih obratih, kamor često zahajajo lovci ali lovske družine po lovu, dovoli vodenje psov v lokal. Komisija za odloke se s stavljenim predlogom ni strinjala in zato predlaga, da ostane dosedanje določilo odloka nespremenjeno.

VII.

Prva točka 8. člena odloka o javnem redu vsebuje prepoved metati odpadke, pljuvati ali drugače ponesnažiti tla, v 15. členu tega odloka pa je za tovrstne prekrške predvidena mandatna kazen v višini 50 din. Ker obstoja možnost ponesnaženja tal v najrazličnejšem obsegu in na najrazličnejše načine (sem spada tudi opravljanje telesnih potreb na javnem prostoru) je bil Komisiji za odloke stavljen predlog, naj se metanje odpadkov in pljuvanje po tleh kaznuje z mandatno kaznijo 50 din, vsako večje ponesnaženje tal pa z višjo kaznijo. Komisija za odloke se tudi s tem predlogom ni strinjala, to pa iz naslednjih razlogov:

V vseh primerih, ko je za posamezne prekrške v odlokih Mestnega ljudskega odbora predvidena mandatna kazen, sme organ, ki je pooblaščen za mandatno kaznovanje na licu mesta, po težini prekrška sam presojati, ali ga je smotrno kaznovati na licu mesta, t. j. do omejene višine denarne kazni, ali pa ga je v težjih primerih kaznovati po rednem upravno-kazenskem postopku, kjer je možno izreči kazen tudi do višine 5000 din.

Ker je obstoječa določila glede prepovedi ponesnaženja tal težko precizirati, tako da bi bila zajeta in predvidena vnaprej vsa ponesnaženja in za posamezno težino prekrška predpisana posebna višina kazni, smatra Komisija za odloke, da je po predhodni primerni poučitvi pristojnih organov za kaznovanje, najbolje pustiti predmetna določila odloka nespremenjena.

Podpredsednik skupščine predloži predlog odloka v razpravo. Javni tožilec Pernuš Jože predlaga, da ne bi odredili mandatne kazni na določeno vsoto n. pr. 70 dinarjev, temveč do 70 dinarjev.

Predlog je bil odklonjen.

Podpredsednik da predlog odloka na glasovanje.

Sklep: Skupščina soglasno sprejme odlok o spremembi predpisov o prekrških v odlokih Mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljane.

5. Sprejetje odločb o ustanovitvi oziroma spremembah nekaterih drž. gospodarskih podjetij

Poroča dr. Pretnar Jože:

Izvršilni odbor MLO predlaga skupščini v razpravljanje in sklepanje ustanovitev naslednjih podjetij:

1. gostinskega podjetja »Kolodvorska restavracija«,
2. gostinskega podjetja »Grajska restavracija«,
3. kavarne in slaščičarne »Petriček«,
4. gostilne »Zelena jama« in
5. »Tovarne konzerv Ljubljana - Vič«.

Komisija za odloke je o teh predlogih razpravljala na svoji seji dne 14. t. m. ter pripravila za skupščino MLO to-le poročilo:

I.

»Kolodvorska restavracija« je spadala doslej pod upravo podjetja kolodvorskih restavracij FLRJ, ki je sedaj prešlo v likvidacijo. Po sporazumu med Glavno direkcijo državnih železnic FLRJ in Glavno upravo za turizem in gostinstvo pri vladi FLRJ z dne 16. septembra 1951, št. 4431, se vse kolodvorske restavracije prenesejo v upravo ljudskih odborov, na katerih območju se nahajajo. Navodilo pravi, naj se manjše restavracije priključijo k že obstoječim gostinskim podjetjem, večje restavracije pa ustanove kot samostojna podjetja.

V zvezi s tem predlaga izvršilni odbor ustanovitev gostinskega podjetja »Kolodvorska restavracija«.

Firma podjetja bi bila »Kolodvorska restavracija, Ljubljana«.

Osnovna sredstva podjetja bi tvoril inventar dosedanje kolodvorske restavracije v vrednosti 500.000 din, obratna sredstva v višini 60.000 din pa bi vplačal MLO.

Predmet poslovanja podjetja bi bilo izvrševanje vseh poslov, ki spadajo v področje restavracije.

Gospodarsko upravni organ podjetja bi bilo Poverjeništvo za trgovino, gostinstvo in turizem pri IO MLO.

II.

V prvem nadstropju Ljubljanskega gradu na severovzhodni strani se urejajo prostori za otvoritev restavracije. Prostori bodo urejeni v posebnem slogu, ki bo odgovarjal gradnji grajskega poslopja. V celoti bo restavracija obsegala en večji salon, en manjši salon in restavracijsko teraso.

Firma gostinskega obrata bi bila »Grajska restavracija«.

Podjetje bi prejelo osnovna sredstva v vrednosti 600.000 din in obratna sredstva v vrednosti 100.000 din. Ker so dela na ureditvi restavracije še v teku, bi bilo osnovna in obratna sredstva dodeliti v denarju.

Predmet poslovanja bi bilo izvrševanje vseh poslov, ki spadajo v delokrog restavracije.

Pristojen gospodarsko-upravni organ bi bilo Poverjeništvo za trgovino, gostinstvo in turizem pri IO MLO.

III.

V sklopu kavarne »Emona« posluje kot poseben obrat slaščičarna »Volga« — bivši »Petriček«. Ker je omenjeni obrat gospodarsko dovolj močan, da se osamosvoji, predlaga Izvršilni odbor, da se ta obrat izvzame iz sklopa kavarne »Emona« in ustanovi kot samostojno podjetje.

Firma gostinskega obrata bi bila »Kavarna in slaščičarna Petriček, Ljubljana«. Pri tem je pripomniti, da je pred prevzemom obrata s strani MLO isti obrat vodila privatnica Kolterer Ana, vodila ga je pod firmo slaščičarna »Petriček«, t. j. pod priimkom svojega prvega moža. Ker firma »Petriček« torej ni neposredno vezana na dosedanega privatnega lastnika, je pa precej renomirana, predlagamo, da se sprejme v firmo novoustanovljenega obrata tudi dodatek »Petriček«.

Osnovna sredstva podjetja bi znašala 570.819 din, predstavljajo pa inventar dosedanega obrata »Volga«. Obratna sredstva v višini 126.649 dinarjev bi vplačal MLO iz obratnih sredstev kavarne »Emona«.

Predmet poslovanja bi bilo izvrševanje vseh poslov, ki spadajo v delokrog kavarn in slaščičarn.

Pristojni gospodarsko-upravni organ bi bilo Poverjeništvo za trgovino, gostinstvo in turizem pri IO MLO.

IV.

Po navodilu zveznega komiteja za turizem in gostinstvo se vse manjše menze ukinejo in prenesejo v upravo ljudskih odborov, ki jih vodijo dalje kot gostilne oziroma restavracije. Iz navedenega razloga predlaga Izvršilni odbor, da se v prostorih in iz inventarja dosedanje menze Kemične tovarne v Ljubljani, ki je isto že prepustila Mestnemu ljudskemu odboru, ustanovi novo gostinsko podjetje.

Firma podjetja bi se glasila: »Gostilna Zelena jama«, s sedežem v Pokopališki ulici št. 14.

Osnovna sredstva v vrednosti 146.658 din, ki predstavljajo gostilniški inventar, bi podjetje prevzelo deloma od uprave gostinstva RLO III, deloma od bivše menze Kemične tovarne. MLO bi vplačal 60.000 dinarjev za obratna sredstva podjetja.

Predmet poslovanja bi bilo izvrševanje vseh poslov, ki spadajo v delokrog gostilne, podjetje pa bi poslovalo pod gospodarsko-upravnim vodstvom Poverjeništva za trgovino, gostinstvo in turizem pri IO MLO.

V.

Mestna klavnica ima v sklopu svojega podjetja poseben obrat za izdelovanje konzerv, ki je tudi krajevno ločen od matičnega podjetja. Nahaja se namreč na Tržaški cesti št. 151 a, t. j. v prostorih nacionalizirane tovarne konzerv »Slamič«.

Iz razloga, da se poveča asortiment in izboljša kvaliteta izdelkov tega obrata, predlaga Izvršilni odbor, da se obrat izvzame iz sklopa Mestne klavnice in ustanovi samostojno podjetje.

Firma podjetja bi se glasila »Tovarna konzerv Ljubljana - Vič«.

Osnovna sredstva podjetja bi predstavljali tisti deli osnovnih sredstev podjetja Mestne klavnice, ki že sedaj služijo njenemu obratu za izdelovanje konzerv. Vrednost teh sredstev znaša 2.599.359 dinarjev. Obratna sredstva v višini 2.040.500 dinarjev dodeli podjetju Mestni ljudski odbor iz obratnih sredstev Mestne klavnice.

Predmet poslovanja podjetja bi bilo izdelovanje raznovrstnih konzerv in mesnih izdelkov, kot postranska delavnost pa tudi izdelovanje mila iz odpadnih maščob.

Podjetje bi poslovalo pod gospodarsko-upravnim vodstvom Poverjenišтва za lokalno industrijo in obrt pri IO MLO.

Podpredsednik skupščine da predloge v razpravljanje.

Dr. Ravnikar Tone:

Pri prevzemu omenjenih gostinskih obratov moramo paziti, da ne bomo grešili proti predpisom o gostinskih obratih, ki smo jih sami sprejeli. Predpogoj mora biti, da gostinski obrati odgovarjajo higienskim predpisom.

Pogačar Niko:

Razen »Grajske restavracije« so ti gostinski obrati obstojali že prej. Poverjenišтво za trgovino in gostinstvo je verjetno pregledalo te obrate.

Sitar Franc:

Pomislike bi imel proti imenu Petriček, ker je to priimek bivšega lastnika. Predlagal bi zato, da kavarni damo drugo ime kot n. pr.: Cankar, Ekspres, Korzo ali slično.

Inž. Stare predlaga ime Cankar, Šter Milan Opera, Novak Franjo pa staro ime Volga. Ker se skupščina o imenu ni zedinila, osvoji predlog Kutina Franca, da nosi slaščičarna staro ime, dokler se ne določi primerno ime.

Soglasno sprejeto.

Podpredsednik da vse predloge dr. Pretnarja o ustanovitvi podjetij: »Kolodvorksa restavracija«, »Grajska restavracija«, »Kavarne in slaščičarne Volga«, »Gostilne Zelena jama« in »Tovarne konzerv Ljubljana - Vič« na glasovanje.

Sklep: skupščina soglasno potrdi ustanovitev podjetij: »Kolodvorska restavracija«, »Grajska restavracija«, »Kavarna in slaščičarna Volga«, »Gostilna Zelena jama« in »Tovarna konzerv Ljubljana - Vič«.

6. Razrešitev in izvolitev sodnikov okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana

Poroča predsednik Komisije *Zdešar Henrik*:

Komisija za preiskovanje zadev v zvezi z namestitvijo in razrešitvijo predsednika sodišča, sodnikov in sodnikov porotnikov okrajnega sodišča, predlaga razrešitev tov. *Poljanca Franca* kot sodnika okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana, ker je imenovan začasno postavljen za sodnika Okrožnega sodišča v Ljubljani in predlagan ljudski skupščini LRS za izvolitev za sodnika Okrožnega sodišča.

Komisija je dobila dva predloga za sodnika Okrajnega sodišča za glavno mesto Ljubljana. Ti predlogi so bili poslani včeraj in komisija ni mogla na podlagi predloženih nepopolnih podatkov zavzeti dokončnega stališča, zato ne predlaga novih sodnikov okrajnega sodišča. Predlagam v imenu komisije, da se izvolitev sodnikov Okrajnega sodišča preloži na prihodnje zasedanje.

Soglasno sprejeto.

7. Izvolitev sodnikov za prekrške in imenovanje disciplinske komisije za vodenje disciplinskega postopka proti sodnikom za prekrške

Resnik Julijana poroča:

Prezidij Ljudske skupščine FLRJ je izdal Zakon o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prekrških (U. l. FLRJ št. 46 z dne 17. okt. 1951), s katerim so prešle zadeve v zvezi z reševanjem upravnih prekrškov na sodnike za prekrške, katere so doslej reševale Komisije za prekrške.

Skladno z 51. členom tega zakona predlagam za sodnike za prekrške:

1. *Ariglerja Adolfa*.

Arigler Adolf je bil rojen 1. X. 1921 v Ročinju (okraj Gorica). Veliko maturo je opravil leta 1939 in se nato vpisal na ljubljansko univerzo, na tehnično fakulteto. Maja 1941 je začel aktivno delati v OF. V partizane je vstopil 6. oktobra 1941 in nato vseskozi do osvoboditve sodeloval v NOB večinoma kot organizator ilegalnih tehnik in tiskarn. Od avgusta 1942 do osvoboditve je bil vodja pokrajinske tehnike KPS za Gorenjsko.

Po osvoboditvi je delal nekaj mesecev pri začasni upravi tiska, Agitpropu in propagandni komisiji IO OF. Nato je bil od septembra 1945 do 1946 načelnik personalnega oddelka OO OF za Ljubljansko okrožje. Marca 1946 do marca 1951 je bil zaposlen pri Komisiji državne kontrole

LRS, kjer je imel razne funkcije na upravnem in gospodarskem področju. Zadnji dve leti je zavzemal položaj pomočnika predsednika. Za tem je bil premeščen na CK KPS na Upravo za agitacijo in propagando.

Tovariš je tudi namestnik ljudskega odbornika in član Komisije za gospodarstvo in finance Mestnega ljudskega odbora Ljubljana.

2. Javornika Bogomirja.

Javornik Bogomir je bil rojen 21. avgusta 1912 v Sv. Valburgi, okraj Kranj okolica. Pravno fakulteto je končal leta 1931 v Ljubljani. Do leta 1941 je bil na brezplačni sodni praksi pri Okrajnem in Okrožnem sodišču v Ljubljani. Med okupacijo je aktivno delal za OF. 13. avgusta 1941 je bil aretiran. Pred vojaškim sodiščem na Reki je bil obsojen na tri leta ječe. Kazen je izdržal v Gorici, Firencah in Sieni. Po kapitulaciji Italije je bil spuščen in se je vrnil v Ljubljano. Takoj po povratku v Ljubljano se je povezal z OF. Po nalogu OF je ostal v Ljubljani in vstopil v službo pri ing. Dukiču, kjer je bil do avgusta 1944. Od avgusta 1944 do osvoboditve je bil sodni pripravnik na Okrajnem sodišču v Ljubljani. Od 15. junija 1945 do 30. septembra 1951 je bil na Javnem tožilstvu za Ljubljansko okrožje in na Javnem tožilstvu LRS. 1. X. 1951 je bil sprejet v službo Ministrstva za notranje zadeve LRS.

Soglasno sprejeto.

Resnik Julijana nadaljuje: Po 53. členu Zakona o spremembah in dopolnitvah temeljnega zakona o prekrških imenuje Mestni ljudski odbor tričlansko disciplinsko komisijo za vodenje disciplinskega postopka proti sodnikom za prekrške ter predlagam: za predsednika Ocepka Lojzeta, za člane pa ing. Lapajne Oblak Sonjo in Repinca Ivana.

Soglasno sprejeto.

8. Izvolitev članov posvetovalnih odborov bank, komisij, članov komisij in disciplinskega sodišča za uslužbenca MLO

Poroča Resnik Julijana:

Skupščino obveščam, da predlogi za člane posvetovalnih odborov bank še niso do kraja izdelani. Navodila Ministrstva za finance smo prejeli šele pred nekaj dnevi.

Predlagam, da izvolitev članov posvetovalnih odborov bank prenesemo na prihodnje zasedanje.

Soglasno sprejeto.

Po 21. in 22. členu Poslovnika o delu Mestnega Ljudskega odbora predlagam, da skupščina izvoli

Podkomisijo za promet.

Ta podkomisija naj se osnuje z nalogo, da prouči celotni sistem prometa v mestu s tehnične in gospodarske strani.

Za člane te komisije predlagam: Kutina Franca, ing. Jakopiča Vekoslava, Nebca Franca, Žagarja Janeza, uslužbenca ECŽ in ing. Zupančiča Marka, uslužbenca Urada za urbanizem pri Mestnem ljudskem odboru Ljubljana. Za predsednika podkomisije predlagam Kutina Franca, ker smatram, da bo mogel voditi komisijo, ker pozna dosedanje ureditve prometa.

Soglasno sprejeto.

Predlagam izvolitev anketne komisije za socialno-skrbstvena vprašanja, ki se pojavljajo ob prehodu na nov gospodarski sistem.

Za člane te komisije predlagam: Mačka Poldeta, predsednika Mestnega odbora Zveze borcev, Plevnika Jožeta, Zlatnarja Petra, Ščurk Dunjo, Buriča Rudolfa, Draksler Marjano, Mirtiča Frančka in Jeriha Pavla, nameščenca Mestnega komiteja.

Soglasno sprejeto.

Predlagam dopolnitev članov disciplinskega sodišča za uslužbenca upravnega aparata, podjetij in ustanov Mestnega ljudskega odbora.

1. Predlagam, da se razrešita Brecelj Tone, namestnik predsednika disciplinskega sodišča in Brumen Ivan, namestnik člana disciplinskega sodišča. Razrešitev prvega predlagam zato, ker se tovariš nahaja še na prejšnjem službenem položaju in je bil zato tudi razrešen kot član Izvršilnega odbora Mestnega ljudskega odbora, drugega pa zato, ker je bil imenovan za direktorja združenja gostincev in te funkcije ne more izvrševati zaradi prezaposlenosti.

2. Predlagam, da se imenujejo za namestnike predsednika disciplinskega sodišča še Kovačič Leo, poverjenik za finance, Kutin Franc, poverjenik za notranje zadeve in Štefan Edi, poverjenik za trgovino, gostinstvo in turizem. Za namestnike članov disciplinskega sodišča pa predlagam Kronegger Majdo, personalno referentko pri Svetu za prosveto in kulturo Mestnega ljudskega odbora in Mažir Rudija, načelnika pri Svetu za zdravstvo in socialno skrbstvo Mestnega ljudskega odbora. Te spremembe zahteva tekoče reševanje zadev disciplinskega sodišča.

Soglasno sprejeto.

Predsednik zaključi zasedanje ob 20. uri.

Smrt fašizmu — svobodo narodu.

Tajnik MLO:

Julijana Resnik l. r.

Predsednik MLO:

Vladimir Krivic l. r.

Overitelja:

Ivanka Repič l. r.

Jože Kavčič l. r.

Imenski sestav članov Izvršilnega odbora MLO

Avšič Jaka, predsednik,

Krese Leopold, podpredsednik, predsednik Gospodarskega sveta in poverjenik za industrijo in obrt,

Gorjanc Jože, podpredsednik in poverjenik za delo,

Pogačar Niko, tajnik,

Jelenc Aleš, predsednik Sveta za komunalne zadeve in gradnje,

Kovačič Leo, poverjenik za finance,

Kutin Franc, poverjenik za notranje zadeve,

Mojškerc Janez, poverjenik za stanovanjske zadeve,

Petrnel Rado, predsednik Sveta za prosveto in kulturo,

dr. Ravnikar Tone, predsednik Sveta za zdravstvo in socialno skrbstvo,

Štefan Edi, poverjenik za trgovino, gostinstvo in turizem.

Imenski sestav članov stalnih komisij Mestnega ljudskega odbora

1. Komisija za probleme ljudske oblasti:

Predsednik: Repinc Ivan.

Podpredsednik: Kovač Albin.

Člani: Flegar Avgust, Jančar Marija, Jančič Rudi, Kušar Slavko, Novak Hilda, Prinčič Lado, Puc Igor, Šindič Zlato, Štefanič Franc, dr. Tominšek Teodor.

2. Komisija za prošnje in pritožbe:

Predsednik: Ocepek Lojze,

Podpredsednik: Pečaver Albina,

Člani: Bajuk Stana, Boh Jože, Flegar Avgust, Ingolič Nada, Letnar Anton, Tratnik Stane.

3. Komisija za ljudsko inspekcijo:

Predsednik: Bajuk Stana,

Podpredsednik: Burič Rudolf,

Člani: Klanjšek Ada, dr. Omladič Franjo, Urbič Anton.

4. Mandatno-imunitetna komisija:

Predsednik: Kimovec Franc,

Člani: Bole Dušan, Ponikvar Janez, Prešern Mirko.

5. Disciplinska komisija:

Predsednik: Sitar Franc.

Člani: Babnik Andrej, Boruta Ančka, Kovač Albin, Zupet Avgust.

6. Komisija za vodenje disciplinskega postopka proti sodnikom za prekrške:

Predsednik: Ocepek Lojze.

Člani: ing. Lapajne Oblak Sonja, Repinc Ivan.

7. Komisija za preiskovanje zadev v zvezi z namestitvijo in razrešitvijo predsednika sodišča, sodnikov in sodnikov porotnikov okraj. sodišča:

Predsednik: Zdešar Henrik.

Člani: Kristan Ivan, Prohinar Janko, Šega Bojan, Žagar Fani.

8. Komisija za odloke in sklepe:

Predsednik: dr. Modic Heli.

Podpredsednik: Kutin Franc.

Člani: Kavčič Jože, Mavrič Edo, Naglič Stane, Pogačar Niko, Pretnar dr. Jože, Šefic Ludvik.

9. Komisija za gospodarstvo in finance:

Predsednik: ing. Lapajne Oblak Sonja.

Podpredsednik: Božič Lado.

Člani: Arigler Adolf, ing. Brilly Marjan, ing. Brnčič Hrvoje, Koračin Jože, Novak Franjo, Pelko Gašper, Premelč Bogomir, ing. Rajner Franjo, Valič Viktor, Višnar Slavko.

10. Komisija za mestna kmetijska posestva in ekonomije:

Predsednik: Škrlavaj Milan.

Podpredsednik: Maček Anton.

Člani: Kreačič Ivan, Pangersič Franc, Šušteršič Jernej, Vrhovc Stane, Zajc Franc.

11. Komisija za preserbo:

Predsednik: Šubic Miran.

Podpredsednik: Žagar Fani.

Člani: Bukovec Lojze, Gorkič Hilarij, Kušar Karel, Lamberger Slavko, Prešern Mirko, Stepišnik Vida.

12. Komisija za gostinstvo:

Predsednik: Rakar Iva.

Podpredsednik: Jelovšek Jože.

Člani: Jurančič Janko, Kveder Fani, Renko Stane, Uzelac Marija, Vonta Jože, Vršnik Lojze.

13. Komisija za turizem:

Predsednik: ing. Jakopič Vekoslav.

Podpredsednik: dr. Vatovec Franc.

Člani: Beg Ante, dr. Brilej Arnošt, Holy Vrščaj Zima, Guček Janko, Juričev Milan, ing. Kobe Boris, ing. Simčič Branko.

14. Komisija za javni red in izgled:

Predsednik: Repič Ivanka.

Podpredsednik: dr. Pretnar Jože.

Člani: Demšar Antonija, Jurca Branka, Kovač Tone, Mohar Marjan, Ostanek Franc, Prohinar Janko.

15. Komisija za vzdrževanje in pravilno izkoriščanje stanovanjskih in ostalih zgradb:

Predsednik: Trtnik Lojze.

Podpredsednik: Miklavič Zvonimir.

Člani: Dečman Vinko, Di Batista Franc, Drobež Franc, Perkuš Anka, ing. Prezelj Marjan.

16. Komisija za promet in ceste:

Predsednik: Slapničar Jože.

Podpredsednik: Zupet Avgust.

Člani: ing. Jakopič Vekoslav, Klavžar Alojzij, ing. Stare Ostoja,
Suhadolc Anton.

Imenski sestav članov anketnih komisij Mestnega ljudskega odbora

1. Komisija za proučitev stanja in sistema preskrbe z mlekom:

Predsednik: ing. Letonja Emilija.

Podpredsednik: Plevnik Jože.

Člani: Mavrič Mimi, Rudolf Anica.

2. Komisija za proučitev problema preskrbe z gorivom:

Predsednik: Nebec Franc.

Podpredsednik: Drnovšek Viktor.

Člani: Gostiša Mihaela, Pogačar Jakob, Skitek Ermin.

3. Komisija za proučevanje problemov zaposlovanja, razmeščanja in usposabljanja delovne sile:

Predsednik: Borštnik Franc.

Podpredsednik: Kristan Ivan.

Člani: Naglič Stane, Podbregar Erna, Šter Milan, Žagar Fani.

4. Komisija za probleme obrtne dejavnosti:

Predsednik: Šter Milan.

Podpredsednik: Zor Jože.

Člani: Jelovšek Jože, Koprivec Stane, Kregar Stane, Majcen Franc, Matoh Ivan, Mostar Ignac, Počivavšek Josip.

5. Komisija za pregled socialno-skrbstvenih, zdravstvenih in mladinskih domov:

Predsednik: Arko Nika.

Podpredsednik: Ponikvar Janez.

Člani: dr. Debevc Franc, dr. Lunaček Slava, Luštek Miroslav, Stepišnik Vida.

6. Komisija za socialno-skrbstvena vprašanja:

Predsednik: Maček Polde.

Podpredsednik: Zlatnar Peter.

Člani: Burič Rudolf, Draksler Marjana, Jeriha Pavel, Mirtič Franček, Plevnik Jože, Ščurk Dunja.

7. Podkomisija za promet:

Predsednik: Kutin Franc.

Člani: ing. Jakopič Vekoslav, Nebec Franc, ing. Zupančič Marko, Žagar Janez.

8. Disciplinska komisija za uslužbence Mestnega ljudskega odbora:

Predsednik: Pogačar Niko.

Namestniki predsednika: Jelenc Aleš, Kovačič Leo, Kutin Franc, Mojškerc Janez, Štefan Edi.

Član: Podbregar Erna.

Namestniki člana: Gadjičev Marina, Kovač Anton, Kronegger Majda, Mažir Rudi.